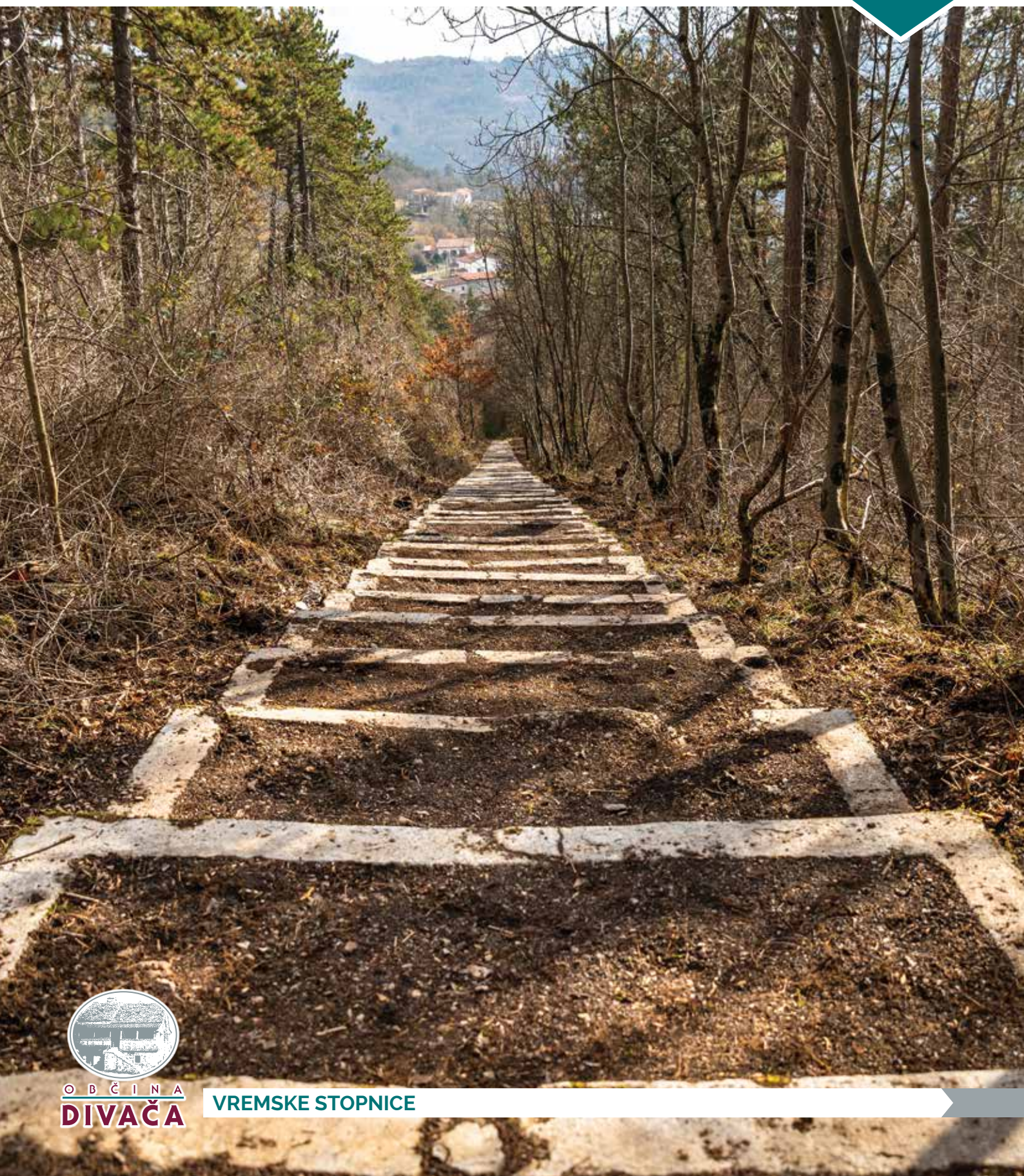

GLASNIK

OBČINA
DIVAČA

VREMSKE STOPNICE

*Dajmo vse rože mami,
dajmo vsa sonca mami, pesem, ki v nas se drami,
dajmo, zapojmo mami:
naj ne ostane brez mame nihče na širnem svetu,
naj žive naše mame,
mame – najlepše na svetu!*

Tone Pavček

Vsem mamam voščimo ob materinskem dnevu.
Urednice Barbara, Jana, Jožica, Nataša in Romana

**OBČINA DIVAČA, ZDRUŽENJE BORCEV ZA VREDNOTE NOB SEŽANA,
OBČINSKI ODBOR ZDRUŽENJA BORCEV ZA VREDNOTE NOB DIVAČA**

NAPOVEDUJEMO, da bo
spominska svečanost ob spominskem dnevu občine Divača na Kozjanah
predvidoma
v soboto, 14. maja 2022, ob 11.00.

V okviru spominke svečanosti bo na Kozjane organiziran voden pohod po partizanski poti.

VLJUDNO VABLJENI!

Svečanost bo izvedena skladno s takratnimi zdravstvenimi razmerami in navodili NIJZ.
Morebitne spremembe bodo objavljene na spletni strani Občine Divača in v drugih sredstvih javnega obveščanja.

Naslednji Glasnik bo izšel maja 2022.

Prispevke zanj zbiramo na e-pošto: glasnik@divaca.net do 15. aprila 2022.

Fotografije neustrezne kakovosti ne bodo objavljene. Objave v glasilu Glasnik se ne honorirajo.

Na <http://www.divaca.si> kliknite na **GLASNIK** in si na vrhu oglejte **navodila za objavo člankov.**

Starejše številke Glasnika si lahko ogledate na spletni strani: <https://www.divaca.si/objave/63>.

GLASNIK OBČINE DIVAČA marec 2022, letnik 28, številka 1

Izdajatelj in založnik: Občina Divača; Uredniški odbor: dr. Jana Volk (odgovorna urednica), Nataša Adam, Romana Derencin, Barbara Race Krašovec, Jožica Planinc.; Lektoriranje: Maša Rolih, Oblikovanje: Lucija Klanac (Tiskarna Mljač); Tisk: Tiskarna Mljač Divača;

Naklada: 1900 izvodov

Uredništvo ne odgovarja za avtorstvo člankov in fotografij.

Avtor fotografije na naslovnici: Alen Franetič

PETICIJA ZARADI INTEGRACIJE STANOVALCEV ZAVODA DOM NA KRASU V OBČINO DIVAČA

Neuradno smo prebivalci Divače izvedeli, da se bodo v Divačo naselili stanovalci zavoda Dama na Krasu iz Dutovelj. Skupina krajanov je pričela z zbiranjem informacij, ker nas o teh namerah ni nihče seznanil, kaj šele, da bi nas vodstvo doma na Krasu ali Občinska uprava obvestila na primeren in vsem krajanom dostopen način in pridobila mnenje krajanov.

S tem namenom smo ustanovili Civilno iniciativo GIBANJE ZA DIVAČO.

V nadaljevanju navajamo pomsleke in vprašanja, ki se nanašajo na zgoraj navedeno namero Doma na Krasu:

- V vaš zavod so vključeni varovanci s posebnimi potrebami, in če bi bili sposobni samostojnega življenja, bi ne bili vključeni v zavod. Zanima nas konkreten plan, kako ste si v zavodu zamislili integracijo vaših varovancev v našo skupnost. Ali obstaja o integraciji varovancev v naš kraj strokovno podprta študija na podlagi strokovnih kriterijev, bodisi študija o preteklih integracijah.
- V Divačo bi se, kot lahko sklepamo po številu kupljenih nepremičnin, priselilo več 10 varovancev, ki niso sposobni samostojnega bivanja in bi bili vključeni v okolje, torej sobivanje s krajanji. Sprašujemo se, kako neetično si vodstvo predstavlja ta proces, da niti sovaščanov, niti najbližjih sosedov ne obvesti o nameri in ne predstavi strokovnih smernic o sobivanju. V takem primeru se lahko pripeti, da zaradi nejasnosti in neprimerne obveščanja okolje odklanja varovance, za kar pa niso krivi ne krajanji in ne varovanci sami.
- V kolikor je integracija varovancev proces na nivoju Republike Slovenije, menimo, da bi moral zavod Dom na Krasu pridobiti soglasja za integracijo varovancev v vse občine obalno kraske regije in ne samo v nekatere. Kriterij za število varovancev pa mora biti strokovno podprt glede na število krajanov in število že obstoječih socialnih ustanov v kraju in potrebne institucije, kot so poli-

cijska postaja in dežurni zdravnik. Kot smo neuradno seznanjeni, pa se je največ nepremičnin kupilo ravno v Divači, kjer imamo že 4 socialne ustanove, nimamo pa niti policijske postaje niti dežurnega zdravnika. Za primerjavo pa se domnevno v občini Hrpelje Kozina ni kupila nobena nepremičnina, pa je tam dežurni zdravnik in policijska postaja.

- Zanima nas kako boste poskrbeli za varnost, tako varovancev kot ostalih prebivalcev. Policijsko postajo omenjamo, ker se nam zdi v kraju pomemben faktor za zagotavljanje miru in reda v času, ko se povečuje število prebivalcev. Da so vaše metode lahko vprašljive, dokazuje nedavni incident, ko so vašega varovanca v pižami našli v Trstu. Kdo bo odgovarjal, v primeru da pride do izgrediv, neprimerne obnašanja, izsiljevanja in nemirov s strani vaših varovancev v Divači? Kako nameravate zagotoviti njihovo in naše varno sobivanje? V vsakem primeru osebe, ki so vključene v vaš zavod, morajo imeti 24-urni nadzor in nadzor gibanja po urbanem naselju, ne pa da samo odločate o primernosti nastanitve na glede na stopnjo potrebne pomoči in nadzora, kot to navajate v medijih.
- Glede na to, da sta dve hiši v Divači v fazi gradnje in nekaj že kupljenih, smo krajanji zgroženi nad lokacijo umestitve v prostor, ker menimo, da je ta popolnoma neustrezna. Zaradi navedenega prosimo, da nam posredujete strokovne podlage, ki dokazujejo nasprotno.
- V primeru, da je vodstvo Dama na Krasu obvestilo občino Divača o nameri zavoda in namembnosti nakupa in izgradnje omenjenih objektov, pa se prebivalci Divače sprašujemo kako, da občina ni javno pozvala krajanje na ustrezen način o nameri posega v prostor. Zato zahtevamo jasne odgovore zavoda Dom na Krasu, in vodstva Občine Divača. Menimo, da je ravno Občina Divača krovna institucija, ki naj bi skrbela za kvalitetno bivanje prebivalcev Divača in bi najprej

od občine pričakovali, da pridobi ustrežno mnenje krajanov.

Krajanji zahtevamo :

- da Občina Divača in zavod Dom na Krasu na ustrezen način obvestita vse krajanje s strokovnimi analizami o integraciji varovancev v kraju Divača,
- da nas s pisnim dokumentom seznanite, kje bodo lokacije varovancev, koliko bo integriranih varovancev, kakšen bo njihov status in režim gibanja,
- da nas vodstvo Občine Divača seznanji, kdo in na podlagi kakšnih pooblastil je s strani občine dal soglasje za izvedbo integracije varovancev.
- pojasnila, zakaj se v sosednjih občinah ni izvedla integracija.

Do uresničitve vsega navedenega, pa pristojnim predlagamo ustavitve procesa integracije varovancev zavoda Doma na Krasu v Občino Divača.

Svoje zahteve smo podkrepili s priloženimi podpisi.

V kolikor ne bomo dobili ustreznih odgovorov, bomo predlagali občinskemu svetu razpis svetovalnega referenduma prebivalcev Divače o vprašanju integracije stanovalcev Doma na Krasu v urbano okolje Divača.

Imena in priimke koordinatorjev Civilne iniciative hranimo v uredništvu.

Javna razprava oziroma predstavitev projekta Deinstitutionalizacija Doma na Krasu v Divači bo v ponedeljek, 21. 3. 2022, ob 18. uri v športni dvorani Osnovne šole Divača. Javno predstavitev bodo vodili predstavniki Doma na Krasu ter predstavniki Ministrstva za družino in socialne zadeve. Vabljeni.

PROJEKT »DOMA NA KRASU«

Dom na Krasu je posebni socialno-varstveni zavod, ki izvaja institucionalno varstvo za odrasle s težavami v duševnem zdravju in z intelektualnimi ovirami. Od leta 2020 smo v procesu preobrazbe zavoda, izvajamo pilotni projekt deinstitutionalizacije z naslovom »Doma na Krasu«.

Začetki deinstitutionalizacije v Domu na Krasu segajo že v leto 2003, ko je zavod odprl prvo stanovanjsko skupino v Sežani. Takrat nas je k temu zavezoval Nacionalni program socialnega varstva do leta 2005. Na podlagi tega smo pripravili Akcijski načrt, ki je poleg drugih strokovnih vsebin zajemal tudi iskanje novih oblik bivanja. Z dobro prakso smo nadaljevali, saj danes v skupnosti živi 52 uporabnikov (Sežana, Postojna, Dutovlje). To, da je bivanje v instituciji škodljivo in ima posledice na duševno zdravje posameznika, ki se kaže kot socialna izključenost, poseganje v zasebnost, apatičnost, zmanjšanje samospoštovanja in samozaupanja vase in nenazadnje večje stigmatizacije, govorijo mnoge prakse iz drugih držav, pa tudi naše. Dejstva so težka in se nas še kako dotikajo. Sprejemati sebe, uporabnika, sodelavca, soseda v vsem dobrem in slabem, kar nosimo v sebi, zahteva veliko strpnosti, prilagajanja, spoštovanja in ljubezni do človeka. Vsak se po svojih močeh trudi, da dosegamo svoje, pa tudi skupne cilje; združiti moramo prizadevanja za izboljšanje duševnega zdravja v skupnosti, oziroma po vsem svetu, saj kot nam kažejo statistike, težave v duševnem zdravju naraščajo in mogoče ni pravo prepričanje, da je duševno zdrav le tisti, ki nima »duševne« bolezni. Danes nas v Sloveniji poleg izkušenj in strokovnih smernic še vedno zavezujejo različni dokumenti, ki jih je država sprejela in smo jih dolžni upoštevati (Zakon o socialnem varstvu, Konvencija o pravicah invalidov, Listina Evropske unije o temeljnih pravicah, Resolucija o nacionalnem programu socialnega varstva, Evropske smernice za deinstitutionalizacijo...). Poleg omenjenega je zavod k preobrazbi vzpodbudilo tudi posebno Poročilo varuha človekovih pravic RS o kršitvah človekovih pravic z duševno motnjo, kjer opozarjajo na neustrezne razmere bivanja v zavodu. Zaradi prezasedenosti zavoda ne dosegamo Pravilnika o minimalnih teh-

ničnih zahtevah za izvajalce socialno-varstvenih storitev.

Namen projekta »Doma na Krasu« je pilotna izvedba procesa deinstitutionalizacije zavoda, s čimer se predvideva povečanje in ohranjanje dostojanstva uporabnikov, katere se ob ustrezni podpori vrne nazaj v skupnost, da lahko živijo človeku dostojno življenje. Gre za prvi tovrstni projekt v Sloveniji, ki ga sofinancirata Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada (Operativni program za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014 – 2020: 9. prednostna os: Socialna vključenost in zmanjševanje tveganja revščine, prednostna naložba 9.2.: Izboljšanje dostopa do cenovno ugodnih, trajnostnih in visokokakovostnih storitev, vključno z zdravstvenimi in socialnimi storitvami splošnega interesa, specifični cilj 9.2.1: Pilotno preizkušeni pristopi za boljšo integracijo storitev dolgotrajne oskrbe) in Republika Slovenija v okviru operacije OP20.05341/7 »Doma na Krasu« in je deležen podpore tako na evropski kot tudi nacionalni ravni.

Koncept pozitivnega duševnega zdravja se je v primerjavi s stoletji dolgega izključevanja ljudi iz družbe pričel oblikovati šele v drugi polovici 20. stoletja. Ta je mnogo bolj human, naprednejši, s poudarkom na vključujočih družbenih praksah in spoštovanju človekovih pravic in dostojanstva. Zagovarja skupnostne službe, zapira institucije, podpira mobilne time in službe, ki so mnogo bližje ljudem in lokalnemu okolju, kjer le-ti živijo. Življenje v skupnosti, življenje izven ustanov je možno, o čemer pričajo mnoge prakse iz drugih držav, ki so zaprle ustanove in uspele s skupnostnim modelom. Analiza politik uvajanja deinstitutionalizacije v Italiji v osemdesetih letih in Velike Britanije v devetdesetih letih prejšnjega stoletja govori o uspešnih poskusih, kjer se je deinstitutionalizacija uveljavila kot globalna platforma in strategija življenja v skupnosti. Prav v zadnjih letih se je proces prehoda v skupnost začel v mnogih državah Srednje in Vzhodne Evrope (Hrvaška, Srbija, Madžarska, Estonija, Češka, Slovaška, Albanija, Romunija in druge). Tako izkušnje iz okolij, v katerih se je uveljavila, kakor tudi v tistih, v katerih se začena, kažejo na uspehe v večji kakovosti življenja uporabnikov

in v njihovem boljšemu počutju, večji vključenosti, večji ustreznosti storitev in bolj dejavnih skupnostih.

Tekom projekta se bo iz zavoda v skupnost na območju Krasa in Goriške preselilo 70 uporabnikov. Projekt poteka na treh ravneh: uporabnikov, upravičenca in skupnosti. S projektom bomo prispevali tudi k iskanju rešitev na sistemski ravni. Glede na izkušnje bomo izdelali priročnik za načrtovanje preobrazbe posebnih zavodov v Sloveniji, izdelali učni načrt za izobraževanja za metode deinstitutionalizacije v drugih posebnih zavodih, vzpostavili izobraževalno-konferenčni center v zavodu ter nadgradili metodo za pripravo osebnega načrta, ki bo služilo kot orodje drugim izvajalcem institucionalnega varstva.

Uporabniki so v zavod nameščeni iz različnih razlogov, predvsem pa zaradi pomanjkanja storitev v skupnosti. Govorimo o najranjivejši skupini ljudi, ki potrebuje več podpore, da živijo človeku dostojno življenje. Prav z izvedbo projekta nameravamo organizirati storitve tako, da bo vsak prejemal tisto, kar potrebuje. Poleg stalne podpore zaposlenih v enotah bo organizirana mobilna strokovna služba, ki bo imela svoj sedež v informacijski pisarni, kjer bodo storitve namenjene tudi skupnosti.

V Divači, na Osnovni šoli dr. Bogomirja Magajna, smo oktobra 2021 ob Svetovnem dnevu duševnega zdravja organizirali posvet in od udeležencev dobili pozitiven odziv. S podobnimi dogodki nameravamo nadaljevati tudi v letošnjem letu in z veseljem se odzovemo povabilu na iskanje skupnih rešitev, saj bomo le na ta način zmanjševali deinstitutionalizacijo, kar je dobro za vse in vsakega izmed nas bogati.

Urška Sorta Kovač, vodja projekta

Foto: Katra Zajc

KS SENOŽEČE ŽE DRUGIČ GROZI UNIČENJE Z VETRNIMI ELEKTRARNAMI. KRAS(NO) SLOVENIJA!

Aktivisti se ob veliki podpori medijev in javnosti borijo proti postavitvi hidroelektrarn na Muri. Vsakemu laiku je samo po sebi umevno, da bi s tonami betona uničili reko, življenje v in ob njej. Obenem se ti isti mediji in ta ista javnost posmehuje vsem, ki opozarjamo na škodljive vplive pri postavitvi vetrnic. Vrteče elise na betonskih stebrih in betonskih temeljih zanje v tem primeru predstavljajo rešitev sveta. Če so klasične elektrarne tako škodljive, zakaj jih preprosto ne prepovejo in namesto teh gradijo samo še elektrarne z obnovljivimi viri? Ker ne gre. Ekonomsko in tehnično je to (zaenkrat še) prevelik zalogaj. Pri obnovljivih virih smo odvisni od naravnih pogojev, veter piha ali ne, sonce sije ali ne, elektrika pa mora biti v omrežju v trenutku, ko jo potrebujemo. Zato obnovljivi viri (OVE) vedno v ozadju potrebujejo stabilne sisteme, to pa so klasične elektrarne, da »vskočijo«, ko vetra oz. sonca ne bo. Vendar imajo ti veliki sistemi najboljše izkoristke pri najvišjih močeh, zato pri delovanju z zmanjšano močjo za proizvodnjo enake količine energije porabijo več npr. premoga.

Po dobrih tridesetih letih odkar so vetrnice prišle na trg, je o njih pove-

danega in napisanega domala vse. Spisek negativnih lastnosti in učinkov večkratno presega njihove koristi, kar kažejo študije neodvisnih strokovnjakov in kar hitro postane jasno tudi vsakemu laiku, ki si vzame nekaj časa, da zadevo preuči. Kdor vetrnice podpira, ali ne ve, o čem govori, ali ima za to ekonomske razloge.

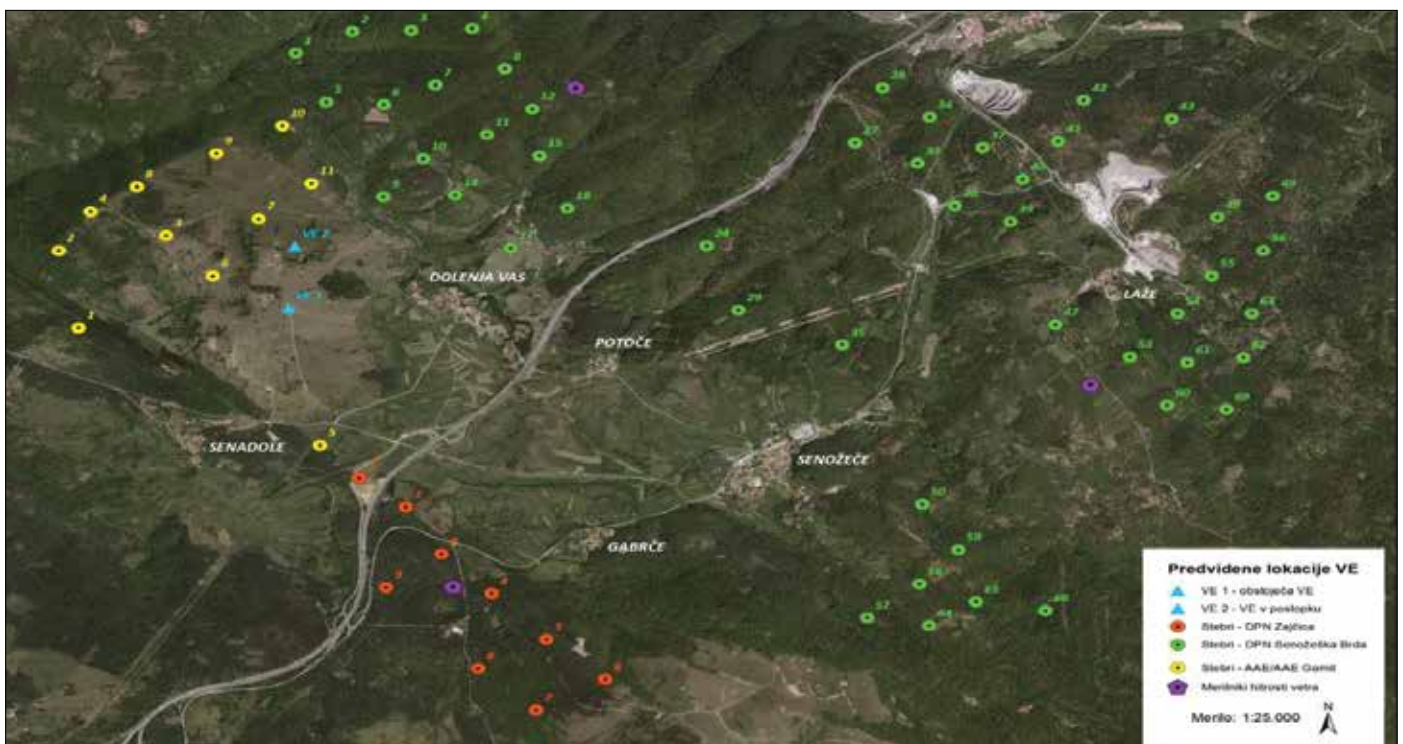
Kako močna je vetrna industrija, govori dejstvo, da omejitve, vezane na posledice vplivov vetrnih elektrarn, povsod po svetu le počasi vnašajo v zakone. V smernicah o okolijskem hrupu za evropsko regijo, ki jih izdaja Svetovna zdravstvena organizacija (WHO), so bile komaj leta 2018 prvič vključene ocene vpliva hrupa vetrnih elektrarn! Dodani so bili tudi številnejši dokazi o vplivu okolijskega hrupa na pojav srčno žilnih obolenj in presnovnih motenj.

Trendovski slogan »zelena energija«, predvsem pa nagrade v različnih oblikah in višinah, so odgovori zagovornikov na vsa vprašanja o vetrnicah, ne glede na to, na kaj se nanašajo. To samo po sebi potrjuje dejstvo, da vetrnice niso tisto, za kar jih interesirani predstavljajo.

Dandanes se vsak zemljan zaveda pomembnosti ohranjanja čistega okolja.

Še posebej se na vsakem koraku poudarja nujnost zmanjševanja CO₂. In ker živimo v obdobju, ko vlada kapital, je ta na prvem mestu tudi pri OVE. Če bi se Danski zares šlo za zmanjševanje CO₂, bi prenehali s črpanjem nafte. Vendar jim nafta prinaša denar in s tem, ko plačujejo svoje vetrnice, vlagajo v svoje gospodarstvo (dansko podjetje Vestas je eden največjih proizvajalk vetrnic). Kdor propagira zeleno energijo, ne pove, da se pri izdelavi posameznih komponent uporablja zelo redke kemijske elemente z ekološko zelo spornimi procesi, pri katerih nastaja veliko strupenih snovi. Da ne omenjamo porabljene energije za njihovo razgradnjo in umazanih ostankov po njej. Drugih, zamolčanih stvari, ki jih ni dovolj, je toliko, da boli glava, če se izrazim po domače. Vendar denar premami investitorje, saj jih sistem podpira s subvencijami. Ker smo se glede deleža energije iz OVE zavezali EU, se posli sklepajo na vseh inštancah. In tako se v imenu »vse je v skladu z zakoni«, interpretira zakone po svoje in dela tisto, za kar zakonov ni.

Po prvotnem projektu Park vetrnih elektrarn Senožeška brda bi se v letošnjem letu na področju občine Divača

Predvidene lokacije VE v občini Divača Vir: CI za zaščito Senožeških brd

vrtelo 120 vetrnic. Sedaj so z novimi investitorji aktualni kar trije novi DPN: Park vetrnih elektrarn (PVE) Zajčica, PVE Dolenja vas, ter PVE Griže–Dolenja vas. Zadnja dva sta bila predstavljena v mesecu decembru 2021. Skupni imenovalec obeh projektov je enoglasno nasprotovanje krajanov omenjenih vasi, ki si ne želijo tako velike degradacije občutljivega območja, kot je Kras. Referendum, na katerem smo se krajanji KS Senožee v vsem dobro znani večini izrazili proti umeščanju, je bil res »le« posvetovalne narave. Visoka udeležba je dala vedeti, da se prebivalci zavedajo, kakšno škodo lahko naredijo sebi in naslednjim generacijam, če bi dovolili uničevanje Senožeških brd in drugih predelov s postavljanjem vetrnih stolpov in razrivanjem hribovitega terena. Za celotno področje je že bila sprejeta občinska usmeritev za ohranitev narave, ki je podlaga za turistični razvoj v KS Senožee, kar je v splošno korist. Obenem to področje spada v zavarovano okolje z mednarodno veljavnim nazivom MAB (človek in biosfera), pridruženo po UNESCO zavarovanim Škocjanskim jamam, in ga s ponosom in kulturnim odnosom varujemo. Denarne obljube krajanje begajo kot povsod po svetu, predvsem pa v rev-

nih območjih. Proizvajalci vetrnic in investitorji neusmiljeno podkupujejo tudi politiko. Vetrnice so krajane razklale na dva pola, kar je splošno znana posledica v takih primerih povsod po svetu. Napeto vzdušje v naši krajevni skupnosti se že nekaj let stopnjuje prav zaradi pohlepa, ne ozirajoč se na negativne posledice za vse in tudi za naše otroke, ki nas bodo nasledili. Predlogi Državnih prostorskih načrtov grobo kršijo okoljevarstveno zakonodajo, povezano z Regijskim parkom Škocjanske jame, ogrožajo naziv UNESCO svetovne dediščine, grobo kršijo določila NATURE 2000 in posledično grozijo ogroženim živalskim vrstam, ogrožajo vpis klasičnega Krasa na seznam UNESCO svetovne dediščine, degradirajo naravno vrednoto Reški prelom in onemogočajo sprejetje dolgo pričakovanega Zakona o kraškem regijskem parku. Skozi večji del predlogov DPN predlagatelji jasno ponazarjajo, za kako grob poseg v naravo gre, in sami sebi dokažejo nedopustnost industrializacije tako občutljivega prostora. Argumenti, ki naj bi omilili poseg, so pavšalni, napisani na pamet, brez pravega, resnega in strokovnega razmisleka o resničnem vplivu vetrnih elektrarn na življenje ljudi, drugih živih bitij in na občutljivo in že

zavarovano kraško in brkinsko okolje. Slovenija je zaradi velike in neokrnjene biotske raznovrstnosti, ki jo premore na majhnem območju, butična dežela. Namesto megalomanskih projektov **naj obvezo EU po obnovljivih virih prilagodi svojim potrebam in specifikam, vsekakor brez grobih posegov v naravo.**

– **Energetska učinkovitost in zmanjšanje rabe energije naj ima** pri primerljivih stroških, upoštevanih v življenjski dobi ukrepa, **prednost pred zagotavljanjem novih zmogljivosti za oskrbo z energijo**

– V Sloveniji je vrsta degradiranih površin, kot so deponije in podobno. Nesaniranih deponij odpadkov je okoli 700. Predlagamo, da se sončne elektrarne prednostno postavijo v okviru sanacije takih površin (možnost izkoristka še cca 1. 200. 000 streh).

– **Sončne celice, s katerimi izboljšamo toplotno zaščito ovojja stavb, so ena od možnosti, ki jih lahko po meri uporabimo v urbanem okolju in s tem neposredno, predvsem pa ceneje in brez škode za ljudi in naravo pripomoremo k zmanjšanju CO².**

– Predvsem pa bi bilo treba resno razmisliti o zmanjševanju porabe – medtem ko Nemci za energijo porabijo 6,7 % BDP, jih v Sloveniji 12,5%. V Sloveniji niti nimamo zakonodaje glede umeščanja VE. Ponovno poudarjam: EU smo se zavezali glede odstotka energije iz OVE – na kakšen način oz. s katerimi viri ga bomo dosegli, odločamo sami.

Kdo ima tokrat interes zaradi 0,3% deleža električne energije prodati Kras?

Diego Loredan

Pogled na nemško polje vetrnic v nočnem času Vir: <https://docplayer.org/68325070-Gegen-den-windpark-dummerstorf.html>

Nagrajenec križanke iz prejšnjega Glasnika (2021, številka 5) je Darko Antončič, Kajuhova 1, Sežana. Čestitamo!

Sken ali fotografijo rešene križanke pošljite najkasneje do **15. 4. 2022** na naslov

glasnik@divaca.net s pripisom NAGRADNA KRIŽANKA in vašimi podatki. Lahko pa pošljete tudi izrezano križanko na naslov:

OBČINA DIVAČA (UO GLASNIK – nagradna križanka)
Kolodvorska ulica 3a, 6215 DIVAČA

Nagrajenec bo objavljen v naslednji številki Glasnika. Nagrada bosta **vstopnici za ogled Vojaškega muzeja Tabor Lokev**. Nagrajenec naj pokliče na Občino Divača (05 731 09 30) in se dogovori za prevzem vstopnic.

Žreb nagrajenca bo potekal v prostorih Občine Divača pred komisijo, ki jo bodo sestavljale članice UO Glasnika in avtor križanke g. Marijan Sotlar.

DIVAŠKA MLADINA 1950

Slika iz leta 1950 ali 1951. »Telovadno društvo Divača«. Pozneje TVD Partizan Divača. Do prve svetovne vojne je v Divači delovalo telovadno društvo Sokol, ki je imelo svoje društvene prostore v hiši, katere lastnik je bila divaška družina Obersnel (pri Mesarjevih se je reklo pri hiši).

Posneta na takratnem »telovadnem travniku« med cestama Divača–Dolnje Ležeče in Divača–Kozina, nekje na prostoru, kjer se sedaj nahaja hala Kamnoseštva Ražem, cesta Ljubljana–Koper in preostali del travnika, gledano iz smeri sedanjega krožišča. Tam je bilo nogometno igrišče, igrišče za odbojko in telovadni prostor, nedaleč stran v bližnji vrtači pa strelišče. Telovadišče je bilo označeno po širini in dolžini s stojišči za nastopajoče. Poudarek je bil na množičnosti in v usklajenem gibanju ob ritmični spremljavi. Tako kot nastopi na stadionu JNA v Beogradu ob praznovanju dneva mladosti. Iz slike je razvidno, da so bili telovadci v enotnih oblačilih (dresih), v belih bluzah ali majicah in modrih krilih ter belih hlačkah. Na prizorišče so prihajali v slavnostnih povorkah, kakor je razvidno iz pri-

ložene slike, ki je nastala na sedaj slepem delu stare ceste ob Kamnoseštvu Ražem. In ob kakšni priložnosti je slika nastala? Starejši se spominjamo Titove štafete, ki je bila v večjih krajih sprejeta v prazničnem vzdušju, ob telovadnih nastopih in prisotnosti vse mladine, delavcev, staršev in družbeno-politične elite. Verjetno je priložena fotografija s take proslave,

saj so v ozadju slikani starejši moški tudi uniformirani. Dobro sta vidna pobočje in vrh Vremščice. Predvidevamo je praznovanje ali pozdrav Titove štafete potekalo spomladi, nekje maja meseca, sodeč po ozelenem drevju v ozadju.

Foto: **Mladina iz divače in okolice** (Dolnje Ležeče, Matavun, Naklo)
(Ime in priimek: dekliški, poročni; doma iz ..., sedaj živi – je živela v ...)

V ospredju na levi:

dve deklici.

Druga: Rebec Marjanca, Divača

Prva vrsta od leve sedijo:

1. Vida Gerželj – B'skova – Divača, sedaj Postojna
2. Silva Peca – Korenč, Dolnje Ležeče
3. Anči Jež – Zanuttini, Polčeva Divača
4. Saša Rebec – leži Divača, Ljubljana
5. /
6. Milica Perhavec – Ivančič Bradarčeva, Dolnje Ležeče, Matavun
7. Marija Perhavec – Vrh Ivanceva, Dolnje Ležeče, Divača
8. Liča Skok (mati Katina) Divača (stanovala pri Dolfki – sedaj Fama)
9. /

Druga vrsta od leve sedijo:

1. Tatjana Mahorčič – Barakarjeva, Divača
2. Mariza Seražin – Polčeva, Divača
3. Marija Ivančič – Komarjeva, Matavun
4. /

5. Marija Matjažič, Divača
6. Tatjana Obersnel – Žgajnar Mesarjeva, Divača, Ljubljana
7. Klavdija Culot, Divača, Avstralija
8. Silva Gombač – Vatovac, Naklo, mož Salvi – Divača
9. Slavka Škapin – Godina, Divača
10. Mira Bizjakova, Divača

Tretja vrsta od leve stoje:

1. /
2. Franko Culot, Divača
3. Pepi Bizjakov (od Mire brat)
4. Ladi Placer – Ričev, Divača, Ljubljana
5. /
6. Gizela Ivančič, Matavun, por. Mahorčič, Trst
7. /
8. Boris Škratelnov?
9. /
10. Ivanka Rijavec – Petrova, Divača
- 11.
12. Silvano Dubrovič, Divača

Četrta vrsta stojijo

(zadnja dekleta):

1. Marija Komarjeva, Matavun
2. Dora Legiša, delala v kurilnici ali Angela Starceva, Gradišče, Tominc, Dolnje Ležeče
3. Nela Culot – Bombač, Divača
4. Vida Zadnik, Dolnje Ležeče
5. Ana Bak, Dolnje Ležeče

Zgoraj desno:

Vengust (strojevodja) prvi z desne, aktiven gasilec in telovadec. Ostali fantje in možje, zadaj, nepoznani. Pobudo za objavo prispevka je dal Franko Culot ob predložitvi fotografije.

Tudi Milica Ivančič iz Matavuna se je izkazala z izrednim spominom pri razpoznavanju obrazov. Na njenih slikah sva na hrbtni strani našla odtisnjen pečat – žig: TELOVADNO DRUŠTVO DIVAČA. Pomembne informacije o lokaciji, kjer je nastala slika, mi je dal Ladi Ričev (Placer Vladislav, Ljubljana).

Objavljeno s sodelovanjem: Milice Ivančič – Matavun, Franka Culota – Divača, Tatjane Žgajnar – Ljubljana, Ladija Placerja – Ljubljana, Anči Zanuttini – Divača in Ane Marsetič – Divača.

Lucijan Dubrovič – Lučo

Foto: Franko Culot in Milica Ivančič (družinski arhiv)

ZELEN DREV

»Zelen drev« je ledinsko ime ob stari poti v Tukelče. Je kot spomin, da je tam nekdanje raslo zimzeleno drevo. To je bil hrast oplutnik (*Quercus crenata*) Vaščanom je zelo veliko pomenil. Bil je vedno zelen, poleti in pozimi, kar je bilo za listavce v naših krajih precej nenavadno. Kot tak je bil simbol večnega življenja. Ta hrast so zelo čuvali, rasel je dobrih 35 m pred Andrejevo ogrado in deset metrov nad potjo. Imel je poldrugi meter glavnega debelega debla, nakar se je na tej višini razdelil na tri nadaljnja debla, ki so šla v višino. Anton Prelec¹ v svojih zapisih pravi: »Pomnim, ko je četa vojakov, ki se je v 1. svet. vojni nahajala za božič na Barki, šla gledat to čudo. Ko so prišli nazaj v vas, so bili vsi okrašeni z zelenimi vejami. Nekaj mesecev po božiču je bil ta zeleni drev posekan v zelo veliko nejevoljo vaščanov.« To drevo je domačinom resnično veliko pomenilo. O tem priča dejstvo, da je moral vaščan, ki je drevo posekal, hoditi od hiše do hiše ter se v vsaki hiši opravičiti za strojeno. Vsaka hiša mu je morala podpisati oprostilno listino. Da se je opral krivde, mu je vaški svet naložil kazen, da mora iz Garjavca prinesiti takšno drevo, ki ga posadi na vogalu pokopa-

1 Zapis Antona Preleca – Kušmarjevga hrani Cvetka Skok

lišča. To je možak res naredil, toda tisti hrast ob vogalu pokopališča se ni prijel. Zeleni drev pa je takrat izginil.«² V botanični literaturi je oplutnik za Slovenijo le malokrat omenjen. Znani botanik Justin je leta 1907 v tedanjem vodilnem avstrijskem botaničnem časopisu priobčil članek »Poročilo o pojavljanju nekega zimzelenega hrasta na Notranjskem«. Iz članka izvemo, da so prebivalci Justinu I. 1892 ob njegovem prihodu v Vreme pripovedovali o čudežnem hrastu, ki zadrži liste čez zimo in se zato imenuje »zimzelena cer«. Naslednjo zimo se je Justin podal na označeni kraj, to je v gozd med Dujčevim mlinom na levem bregu Reke in vasjo Barka. Res je našel hrast, ki je ves olistan imenitno izstopal od zasnežene pokrajine in golega drevja. Justin je v njem prepoznal že omenjeni oplutnik. Drevo je imelo tri debla, ki so se razvila, ko je poprejšnje zaradi starosti propadlo. Prebivalci Barke so še povedali, da je nekoč blizu vasi uspeval tudi mlajši hrast te vrste, ki pa ga je njegov lastnik posekal. Častljivost in dejstvo, da uspeva na občinskih tleh, sta obvarovala prvo omenjeno drevo.

V Sloveniji, spada med ogrožene vrste. Rastejo le še trije ali štiri znani pri-

2 Planinski vestnik 1969 št. 3

merki, in sicer v Zagrajcu, Preložah pri Lokvi in Danah pri Divači. Pred kakšnimi 10 leti se je posušil primerek v Podgradu pri Vremah, katerega premer je bil preko metra.

Pri enem še živem primerku so bili nabrani tudi želodi, ki so eno leto rasli v loncu. To jesen pa sva skupaj z Jožetom Guardijančičem iz lonca drevesce posadila na lokacijo, na kateri naj bi nekoč stal. Tako je »Zelen drev« po več kot sto letih končno spet zelen.

Primož POLH

Foto: Primož POLH

Oplutnik se nastavlja zimskemu soncu, obdan z ograjo proti divjadi.

RUBEN NADALJUJE Z USPEŠNIM IGRANJEM NA DIATONIČNI HARMONIKI

Zgodilo se je v soboto, lanskega 27. novembra, v Kulturnem centru Ravne na Koroškem, ko je potekalo 7. državno prvenstvo v igranju na diatonično harmoniko, organizirano pod okriljem Zveze diatonične harmonike Slovenije ter ZKŠTM Ravne na Koroškem.

Državnega tekmovanja se je udeležil tudi **Ruben Žvab** iz Gornjih Ležeč. Pred strokovno komisijo v sestavi Tonija Sotoška, prof. Primoža Rečnika in Primoža Zvira je zaigral obvezno skladbo Večer na Libni (T. Sotošek) ter dve skladbi po lastni izbiri, polko Na sankanju (B. Klavžar) in valček Na rogaški noči (T. Sotošek). Dosegel je **92 točk** in osvojil **srebrno priznanje** starostne skupine 1B v disciplini: tradicionalna glasba. Veseli smo novice, da je Ruben tudi v teh težkih časih koronavirusnih omejitev tako uspešen. Na harmoniko, ki mu je v veliko veselje, igra s srcem in to ponovno dokazuje z osvojenimi priznanji na državni ravni. Tudi mi mu čestitamo in želimo, da bi kaj kmalu spet nastopal tudi v naši dvorani Rudnika Vreme.

Mirjam Frankovič Franetič

2022 – EVROPSKO LETO MLADIH

Evropska komisija je letošnje leto razglasila za Evropsko leto mladih. V državah članicah, kakor tudi v okviru Evropske komisije, v sodelovanju z drugimi institucijami EU, organizacijami civilne družbe in mladimi, bodo vse leto organizirane številne dejavnosti na evropski, državni, regionalni in lokalni ravni.

Evropsko leto mladih 2022 ima namen vzpostaviti pozitivne obete za mlade v Evropi, ki jih je pandemija COVID-19 negativno prizadela. Opredelitev leta 2022 kot leta mladih bo pomenila večja prizadevanja za vključitev prednostnih nalog za mlade v politike EU na vseh ravneh odločanja.

Mladi so pomemben del družbe in si zaslužijo pozornost vedno, ne glede na situacijo, v kateri se družba nahaja. Ministrica za izobraževanje, znanost in šport prof. dr. Simona Kustec je ob imenovanju leta 2022 za Evropsko leto mladih dejala: »Evropsko leto mladih v ospredje postavlja glas mladih, s tem pa številne plati življenja mladih, od izobraževanja, zaposlovanja, pa vse do dobrega počutja, njihove samoza-

vesti in zdravja, kulturnega udejstvovanja in iskanje rešitev za izzive prihodnosti. Naš cilj je spodbuditi aktivno participacijo mladih na vseh ravneh. Mladi si zaslužijo evropsko leto, ki jih bo postavilo v središče pozornosti in jim omogočilo vrsto priložnosti za njihov osebni, družbeni in karierni razvoj.« Ministrstvo namerava v tem letu skupaj z Uradom RS za mladino pripraviti Resolucijo o nacionalnem programu za mladino za naslednje 10 letno obdobje.

Direktorica Mreže Ma-Ma mag. Maja Hostnik je napovedala, da skupaj s 30. mladinskimi centri po vsej Sloveniji pripravljajo organizacijo različnih dogodkov z mladimi in za mlade, med drugim tudi dogodke za pripravo nacionalnega programa za mladino. Tudi na ta način bodo zagotovili, da se bo glas mladih slišal, saj v mreži opazajo da si mladi želijo dialoga z odločevalci in da so upoštevani.

Poleg mnogih aktivnosti, ki jih pripravljajo organizacije mladinskega sektorja za mlade, bo v Evropskem letu mladih 2022 tudi prenovljen por-

tal mlad.si, na katerem bo tudi možnost podajanja predlogov mladih, da se bo slišal njihov glas. Na novo bodo v portal vključeni tudi mladi dopisniki iz vseh regij Slovenije, ki bodo tako postali sooblikovalci vsebin za mlade.

Pomembno je, da mladi oblikujejo svojo prihodnost, skupaj s tistimi, ki oblikujejo politike – s tistimi, ki odločajo. Leto 2022 je priložnost, da se sliši glas mladih in na nas je, da jih vključimo in jim damo priložnost, da se izrazijo in dobijo priložnost za ustvarjanje prihodnosti Evropske unije in tudi nacionalnih politik in tem.

Vir: <https://www.gov.si/drzavni-organi/organi-v-sestavi/urad-za-mladino/>

Kaj pa v naši občini?

Mladi! Imate idejo, pobudo, željo...? Sporočite na obcina@divaca.si

Romana Derenčin,
Občinska uprava Občine Divača

SPLETNA KAVARNA OBČIN »EUROPE GOES LOCAL«

Sadovi leta 2021 in nove priložnosti na dlani

V torek, 25. januarja 2022, je potekala spletna kavarna občin »Europe Goes Local«, namenjena posvetu predstavnikov občin na področju mladine. »Europe Goes Local« je projekt, namenjen dvigu kakovosti mladinskega dela na lokalni ravni, ustvarjanju povezav in sodelovanja med in z deležniki iz lokalnega okolja, ter mreženju in izmenjavi dobrih praks z namenom podpore in krepitve lokalnega mladinskega dela.

Občina Divača aktivno sodeluje v projektu že od začetka in je v okviru projekta razširila delo na področju mladinskih politik. Izvedenih je bilo veliko različnih dogodkov, srečanj na nacionalni ravni, spletnih aktivnosti..., vendar veliko dela še čaka, saj idej, želja in potreb ne zmanjka.

Partnerji projekta (MOVIT, Mladinski svet Slovenije in Mreža MaMa) so na začetku predstavili izvedene aktivnosti v letu 2021. MOVIT je nudil indivi-

dualno podporo občinam, Mladinski svet Slovenije je izvedel delavnice posvetovanja med mladimi in občinami (priprava strategij za mladino, pridobivanje pobud, komuniciranje in prostori za mlade), Mreža MaMa pa je organizirala dogodke »Občina na obisku«, kjer so predstavniki ob-

čin spoznavali dobre prakse (strategije za mlade, participativni proračuni, vzpostavljanje mladinskih struktur in uporaba orodja za beleženje aktivnosti in analizo učinkov mladinskega dela Logbook) iz drugih krajev z namenom prenašanja teh praks v svoja lokalna okolja. Poleg podpore za

uporabo orodja Logbook so izvedli tudi dogodek »Skupaj za lokalno mladinsko delo«.

V drugem delu so predstavniki občin – v manjših skupinah po metodi svetovne kavarne – identificirali svoje dobre prakse iz preteklega leta in izzive za naprej. Od aktivnosti iz leta 2021 smo predstavniki občin izpostavili pridobitev certifikata »**Mladim prijazna občina**«, pripravo in sprejetje občinske strategije za mlade, uvajanje participativnega proračuna v mladinskih centrih, organiziranje posvetov med mladimi in odločevalci, zagotavljanje prostorov in finančnih sredstev za mladinske centre ter uporabo orodja Logbook. Pri tem je bilo izpostavljeno opažanje, da so mladi najbolj motivirani, kadar se sami organizirajo in realizirajo svoje ideje, ter da je pomembno, da imajo možnost oblikovati program in prostore mladinskih centrov po svojih potrebah. Poudarili so tudi pomen osebnega stika z mladimi, najpo-

membnejše pri vsem pa se jim zdi, da imajo mladi priložnosti za zaposlitev in dostop do pridobitve stanovanja v svojem lokalnem okolju.

Pri izvajanju aktivnosti se predstavniki občin soočamo tudi z mnogimi izzivi. Eden ključnih je, kako doseči mlade v koronskem času. Večini je bila skupna ugotovitev, da je veliko mladih neaktivnih in neodzivnih, podoben problem ponekod prepoznavajo tudi med mladinskimi organizacijami. Ponekod se mladi soočajo s pomanjkanjem prostorov za svoje aktivnosti, primanjkuje tudi komunikacije med mladimi in odločevalci na lokalni ravni, pri čemer ponekod ni aktivnih mladih, druge pa imajo do občine nerealno visoka pričakovanja. Občine se soočajo tudi z vprašanjem, kako predstaviti učinke mladinskega dela. Prav tako razširjen problem je duševno zdravje mladih.

Naštete izzive občine nagovarjajo predvsem s spodbujanjem mladih preko osebnega stika, vzpostavljanjem mladinskih struktur, pridobiva-

njem evropskih sredstev in uvajanjem mentorskih programov za mlade.

Želje predstavnikov občin za prihodnost smo združili v misel, da bi bila vsaka občina mladim prijazna občina. To pa vključuje zbir želja: da bi mladi postali bolj aktivni in vpeti v vse nivoje odločanja na lokalni ravni, da bi se našle rešitve za stanovanjsko problematiko mladih, da bi se razvijala in širila infrastruktura za mlade, da bi mladi aktivno soupravljali mladinske centre in mladinske hostle, da bi več mladih odšlo na volitve, da bi bilo lokalno mladinsko delo čim bolj kakovostno....

Vse izpostavljene probleme bomo skušali nasloviti v okviru projekta Europe Goes Local v letu 2022.

Vir: Mreža MaMa in <https://mlad.si/>

Romana Derenčin,
Občinska uprava Občine Divača
Foto: Mreža MaMa

TEDEN PISANJA Z ROKO NA PŠ VREME

Na podružnični šoli Vreme že drugo leto sodelujemo v akciji Teden pisanja z roko. To je vseslovenska akcija, s katero ozaveščamo pomen ohranjanja in pisanja z roko. Organizira jo Društvo Radi pišemo z roko skupaj z Ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport ter Zavodom RS za šolstvo.

Danes je tipkanje postalo glavni način posredovanja informacij. Naša pisava postaja manj čitljiva in bolj toga. Spo-

ročilo napisano z roko je bolj osebno, prijazno in predvsem izraža spoštovanje do naslovnika. Več pišemo, bolj je pisava tekoča. Pisanje z roko je fina motorična spretnost, ki smo se je naučili in se razvija samo, če jo vadimo in pišemo.

Letošnja osrednja tema projekta je **Pišem z roko, ker ...** Pisanje z roko spodbujajo s svojimi rokopisi tudi igralka Mojca Fatur, olimpijska zma-

govalka in športna plezalka Janja Garnbret in pisatelj novinar Tadej Golob. Učenci so v šoli izvedli različne aktivnosti ter se preizkusili v pisanju z roko. Tako je nastala škatla sporočil prijateljstva, ki se je napolnila s sporočili, napisanimi z roko. Preizkusili so se v podpisovanju z različnimi pisali, izdelali broške o pomenu pisanja z roko. Učenci 4. in 5. razreda so izdelali plakat z lepimi mislimi ter pri po-

uku angleščine zapisali zakaj pišejo z roko.

»Pišem z roko, ker je z računalnikom komot, pisava pa je TOP. Osebna, iskrena, kot človek, od vsakega enkratna in posebna.« Tako o pisanju z roko razmišlja ena izmed mam, saj smo k sodelovanju povabili tudi starše in stare starše. Z roko so zapisali pravljičnice, ki so jih pripovedovali prvo-

šolci, ter delili z nami razmišljanja, kaj njim pomeni rokopis.

Učenci vseh razredov so pokazali veliko ustvarjalnosti ter navdušenosti za pisanje z roko. Pozitivna naravnost učencev se je izražala skozi aktivno delo in ustvarila prijetno delovno vzdušje. Na šolskem hodniku smo pripravili razstavo z vsemi izdelki. Čeprav se pisanje z roko zmanjšuje,

njen pomen ostaja. Pisati z roko pomeni dodati osebno noto, novo vrednost, ohraniti osebni stik. Napisati lastnoročno nekaj izbranih besed je trajen spomin, nekaj, kar ogreje naše srce in dušo tudi čez mnogo let.

Katja Kovačič,
Učiteljica na PŠ Vreme
Foto: Katja Kovačič

TUDI TRETJEŠOLCI IZ DIVAČE SMO SE PRIKLJUČILI VSESLOVENSKI AKCIJI TEDEN PISANJA Z ROKO 2022

Čeprav si ne predstavljamo, da bi bili v času pandemije brez računalnikov in drugih sredstev za digitalno komunikacijo, smo prav v tem času tretješolci razmišljali, da nas tipkanje preveč uniformira, standardizira, da nam jemlje ustvarjalnost in spretnost, ki sta tako značilni za pisanje z roko. Že v mesecu decembru smo se priključili akciji Teden pisanja z roko in se trudili pisati s pisanimi črkami ter tako urili večšine pisanja in spoznavali lepoto pisane besede.

Pisanje je izvirna človekova spretnost. Naš rokopis je unikaten in neponovljiv. Osrednja tema letošnje akcije je bila **Pišem z roko, ker...** Tretješolci so spoznavali **prednosti pisanja z roko**, kot so boljši spomin, ustvarjanje več idej, dolgotrajnejša pozornost, celovitejše delovanje možganov, izražanje spoštovanja in naklonjenosti, izboljšanje finih motoričnih spretnosti, ohranjanje možganov v dobri formi, ... Učenci so narisali obrise svojih dlani

in napisali, zakaj radi pišejo z roko.

In kaj so napisali: Rad/a pišem z roko,
... ker me pisanje sprošča.

... ker občudujem, kaj moja roka
zmore.

... ker so mi vseč različne vrste
pisave.

... ker lahko napišem pismo dedku
Mrazu in Božičku.

... ker si tako boljše zapomnim snov.

... ker s pisanjem razvijam možgane.

K sodelovanju v projekt smo povabili tudi starše, ki so se povabilu z veseljem odzvali. Napisali so, da radi pišejo z roko, ker so sporočila tako napisana bolj osebna; ker napisano ostane za zmeraj; ker besede, ki jih pišemo, sprostijo dušo in telo. Nekateri starši so nam napisali tudi pesmice. Našemu povabilu se je prijazno odzvala tudi gospa Romana Derenčin, zaposlena na Občini Divača in nekateri učitelji.

Velik poudarek smo namenili spodbujanju tekočega in čitljivega zapisa ter ustvarjalnosti. V mesecu decem-

bru smo napisali pisma vsem dobrim možem. Pred božično-novoletnimi prazniki smo izdelali voščilnice in vanje lepo in čitljivo napisali naše dobre želje svojim domačim.

Poigrali smo se z besedami in postali pravi mali pesniki. Preberite, če ne verjamete.

Moje pero po papirju drsi,
povedi zapiše in glavo zbistri.
Vse črke lepo in čitljivo zapiše,
manjkajo ne tudi vejice in pike.
(Teja Žnidarčič)

Z roko pisati je težko,
a meni je vseeno lepo.
Črka pri črki nastane beseda,
beseda z besedo pa lahko tudi zmeda.
(Nik Kodrič Škrli)

Pri slovenščini mi je lepo,
ker mi pisanje ne gre slabo.
Branje pa malo težje je,
zato mi malo slabše gre.
(Kelly Kendič)

Pisanje z roko mi odlično gre,
saj moja roka kot strojček je.
Branje mi v veselje je,
rada prebiram knjige vse.
(Polona Ivana Prelec)

Računalnik rad imam,
a z njim pisati ne znam.
Zvezek, svinčnik, moja roka in pero,
so zakon prav zato.
(Tej Klun)

PIŠITE Z ROKO, KER ... JE ZA TO VELIKO RAZLOGOV!

Tretješolci z učiteljico Nives Skuk
Foto: arhiv OŠ Divača

PRAZNIČNI DECEMBER V VRTCU DIVAČA

Decembra je vzdušje v vrtcu vsako leto znova res čarobno. Letos smo naš praznični december pričeli z pravljico avtorice Ide Mlakar Črnič: "Kako sta Bibi in Gusti sipala srečo". V pravljici Bibi in Gusti sipata srečo, zato je tudi naša rdeča nit v decembru bila sreča oziroma z njo povezani simboli. Kaj sploh je simbol sreče? To je predmet, ki prinaša srečo tistemu, ki ga nosi ali najde. Vzgojiteljica Mateja L. V. je za otroke pripravila predstavitev simbolov sreče: pikapolonica, podkev, kovanec, vodnjak, pujskec itd. Simboli so nas obkrožali ves mesec. Z njimi smo okrasili igralnico, hodnike in novoletno jelko. Prebirali smo prigode pujskov, ogledali smo si kamišibaj in spoznavali različne načine uporabe IKT tehnologije. Mateja nam je prip-

ravila tudi razstavo starih voščilnic s simboli sreče, prav tako pa nam je pokazala matematično razvrščanje simbolov sreče na zabaven način.

Niso pa simboli edino, kar nam je pričaralo praznični december. Skupaj z otroki smo izdelovali voščilnice, s katerimi smo razveselili in na obraz pričarali nasmeh svojim domačim in drugim ljudem. V mesecu decembru smo se odzvali tudi na povabilo knjižničarke Tanje, ki nas je povabila na miniaturno razstavo gospoda Janka Samse z naslovom: Z lokomotivo na potep. Janko je upokojeni strojevodja, ki izdeluje popolne kopije originalov v miniaturni izvedbi. Za nas je bil pripravljen predstaviti kdo je, kaj je počel nekoč in kaj počne danes ter odgovoriti na vsa naša vprašanja.

Mesec december pa ne bi bil tako čaroben, če nas ne bi obiskal tudi dedek Mraz. Skupaj z otroki smo 17. decembra pričakali dedka Mraza in njegove palčke na terasah igralnic in na igrišču. Dedek Mraz je obiskal vsako skupino posebej ter poklepetal z otroki in prisluhnil petju otroških pesmic. Ker pa dedek Mraz otroke vedno razveseli z darili, je tudi otroke v vrtcu Divača razveselil tako, da je skupaj s palčki pustil darila pod smrečico v velikih vrečah, na katerih so bili znaki skupin.

Tako smo naš praznični december skupaj z Bibi in Gusti srečno pripeljali do konca.

Urša Milavec

Foto: arhiv vrtca Divača

DRUŽINSKI OKRASEK

Pri "Čebelicah" smo se odločili, da v decembru izpeljemo skupno srečanje "na daljavo". Veselili smo se načrtovanega sprehoda z izdelanimi lampijoni po Divači, vendar smo zaradi trenutnih razmer srečanje v živo morali odpovedati.

Tako smo družine povabili, naj doma izdelajo družinski okrasek, s katerimi smo nato okrasili tudi našo jelko v igralnici. Pred krasitvijo so otroci okraske pokazali v jutranjem krogu

in povedali, kako so jih doma izdelali. Nato pa so jih sami tudi obesili na jelko. Na svoje izdelke so bili ponosni in večkrat dnevno hodili k jelki ter jo občudovali.

Po nekaj dneh smo jo postavili v

našo garderobo, kjer so se s starši ob njej tudi pogovarjali in kazali, kdo je naredil različne okraske.

S sodelavko Uršo sva izredno veseli in ponosni na družine, saj so se vabilo odzvali vsi starši in otroci, pri tem

pa so bili zelo ustvarjalni.

Mateja Lah Vojska,

vzgojiteljica

Foto: arhiv vrta Divača

OBISK STAREJŠIH V KS SENOŽEČE

Mesec december je v vrtcu vedno v znamenju pričakovanja, toplih misli, prazničnega vzdušja.

Z otroki iz Vrta Senožeče že vrsto let obiskujemo in obdarujemo starejše krajanke po Senožečah. Skupaj se sprehodimo po vasi, jih obdarimo s pozornostjo, zapojemo pesmico in zaželimo vse dobro v novem letu.

Lansko leto nam je teta Korona to onemogočila, letos pa so otroci že nestrpnost pričakovali, kdaj se bomo odpravili na obisk k nonicam in no-

notom.

Na žalost je še vedno na obisku teta Korona in obiskov po vasi ne moremo izpeljati. Pa smo se odločili, da skupaj z otroki izdelamo novoletne čestitke za vse starejše sedmih vasi krajevne skupnosti Senožeče, ki so že praznovali osemdeseti rojstni dan, nato pa jih vzgojiteljice odnesemo do njihovih vrat. Skupno smo ustvarili in odnesli več kot 70 čestitk.

V vseh treh skupinah senožeške enote Vrta Sežana smo pridno izdelova-

li novoletne čestitke z željo, da razveselimo in prinesemo lepe misli prav v vsak dom starejših.

Občutki, ki te napolnijo, ko vidiš žar v njihovih očeh in lep nasmeh, so napolnili naša srca. Naše voščilo pa je njim polepšalo trenutek, dan, mesec in verjetno tudi leto 2022.

Bogati nismo takrat, ko nekaj dobimo, ampak takrat, ko iz srca dajemo.

Renata Gerželj

Foto: Renata Gerželj, Nadja Božeglav

KO »DROBTINE KRUHA« POVEŽEJO RAZLIČNE GENERACIJE LJUDI

“Ko hiša po kruhu diši,
to hiša je srečnih ljudi,
najlepše pa je, ko na isti naslov
prispejo otroci z različnih vetrov.”

(iz *Ko hiša po kruhu diši*)

V petek, 24. 12. 2021, smo se učenci in učiteljice PŠ Vreme skupaj z go. ravnateljico Damijano Gustinčič ter go. pomočnico ravnateljice Barbaro Skalec Volk s pomočjo računalnikov in aplikacije Zoom povezali z Domom starejših občanov iz Ilirske Bistrice in Domom upokoencev iz Sežane. Prebivalcem obeh domov smo zaželeli dobrodošlico v naši družbi, jim predstavili video posnetek, ki smo ga posneli ob prihodu dedka Mraza, in jim voščili vse najlepše želje ob prihajajočih praznikih. Učenec Grega pa jim je zaigral tudi na harmoniko in jih na ta način spodbudil k skupnemu petju Slakove pesmi *V dolini tihi*.

Ker je božični čas čas povezovanja in deljenja veselja med ljudmi, smo za njih pripravili tudi skromna darilca – domače krušne drobtine. Te so pomagali sušiti in mleti tudi učenci, z njimi pa smo pri prebivalcih obeh domov želeli vzbuditi spomine na mladost in na toplino doma. Na koncu srečanja smo se poslovili z željo, da se še kdaj srečamo – bogatejši za nove spomine in nasmejane obraze.

Petra Pugelj Peca,

OŠ dr. Bogomirja Magajne, Divača;
Podružnična šola Vreme, Vremski Britof

UČILNICA NA PROSTEM

Otroci iz skupine “Čebelice” so sodelovali v mednarodnem projektu “Outdoor classroom day”. Za projekt smo izvedeli preko sodelovanja v etwinning projektu. Sami se sicer večkrat odpravimo na raziskovanje v naravo, tokrat pa smo imeli čisto posebno učilnico na prostem.

Obiskala nas je Tamara F. Bizjak, učiteljica v OŠ Divača in tudi čebelarica – prinesla nam je nekaj čebelararskih orodij ter nam predstavila poklic čebelarja.

Na otrokom razumljiv način nam je prikazala pot od čebele do medu, ki so ga otroci lahko tudi poskusili. Pogumni so si tudi nadeli čebelarstvo obleko in klobuk.

Tamari se najlepše zahvaljujemo za njen obisk in učno uro o čebelarstvu.

Mateja Lah Vojska, vzgojiteljica
Foto: Mateja Lah Vojska

ZAČETEK GRADNJE POVEZOVALNEGA VODOVODA ILIRSKA BISTRICA–RODIK

19. januarja smo občine Ilirska Bistrica, Hrpelje Kozina in Divača ob prisotnosti gospodarskega ministra g. Zdravka Počivalška v ilirskobistriški vodarni simbolično položile temeljni kamen za začetek gradnje povezovalnega vodovoda Ilirska Bistrica-Rodik. Gre za največje naložbe v zgodovini vseh treh občin, s katero bodo občine dobile novo sodobno vodovodno omrežje in zagotovile vodo 53 naseljem in kar 10.602 prebivalcem, na novo pa bo na vodovodni sistem priključenih 272 gospodinjstev. Projekt je ocenjen

na 36.018.195,00 evrov – 23.056.915,00 evrov je prvotna vrednost vodovoda, ocenjena vrednost rekonstrukcije cest pa znaša 12.961.280,00 evrov.

Povezovalni vodovod Ilirska Bistrica Rodik je razdeljen na 12 sklopov – 4 sklopi se navezujejo na občino Divača. V naši občini bomo na novo oskrbeli z vodo 5 vasi, to so Kozjane, Vreje, Vatovlje, Misliče in Potok. Naložba v naši občini je vredna 5.470.054,00 EUR, od tega smo pridobili sredstva iz kohezijskega sklada, vodnega sklada in Ministrstva za okolje v višini

4.632.257,00, razliko bo občina pokrila iz občinskega proračuna.

S to investicijo bomo v Brkine pripeljali nov vodovod, uredili dotrajane ceste, pripeljali optiko in po vaseh uredili odvodnjavanje.

V vseh treh občinah smo se za izgradnjo povezovalnega vodovoda odločili tudi zato, da bomo povezali Ilirskobistriški in Kraški vodovod. Vodovod bo zgrajen tako, da si bosta vodovodna sistema lahko izmenjavala transportno vodo. S tem bo v primeru izpada primarnega vodnega vira zagotovljeno nadomestno napajanje drugega vodnega vira.

Alenka Štruel Dovgan,
županja občine Divača
Foto: arhiv Občine Divača

OBČINE STOPILE ODRASLIM NAPROTI PRI PRIDOBIVANJU NOVIH ZNANJ

V zadnjih mesecih leta 2021 smo na Ljudski univerzi Sežana s finančno podporo občin Sežana, Hrpelje-Kozina, Divača in Komen ponudili mlajšim odraslim tečaje za razvoj digitalnih kompetenc in jezikovne tečaje. Prevladalo je zanimanje za tečaj digitalnega marketinga in začetni tečaj nemškega jezika, največ zanimanja pa je bilo za začetni tečaj italijanskega jezika, kar pomeni, da so potrebe po znanju jezika sosednje države še vedno aktualne. V okviru projekta Temeljne poklicne kompetence na Ljudski univerzi v Sežani izvajamo brezplačne tečaje

za odrasle, starejše od 45 let, opazali pa smo potrebo po znanjih tudi med mlajšimi od 45 let, ki jim pa nismo mogli ponuditi brezplačnih izobraževanj. Zato smo s pomočjo občin zanje organizirali tečaje z minimalnim prispevkom. Veseli smo, da so jim občine s sofinanciranjem tečajev prišle naproti in jim tako omogočile vključitev in pridobitev novih potrebnih znanj.

Zavedati se moramo, da je vložek v znanje posameznika dobra naložba za uspešen razvoj in rast celotne družbe. Lokalna skupnost ima pri tem pomembno

vlogo, saj s spodbujanjem vseživljenjskega učenja omogoča večjo vključenost vseh odraslih v izobraževanje. Ljudska univerza Sežana in zadovoljni udeleženci se vam iskreno zahvaljujemo. Tudi v letu 2022 se nadejamo uspešnega sodelovanja z občinami pri uresničitvi izobraževalnih želja naših občanov.

Ljudska univerza Sežana

SPOROČILO ZA JAVNOST

Destinacija Kras in Brkini prejemnik zlatega znaka trajnostnega turizma Slovenia Green Destination Gold

Štiri kraško-brkinske občine (Sežana, Komen, Divača in Hrpelje-Kozina) so letos stopile na pot celovitega razvoja turizma z eno destinacijsko organizacijo ORA Krasa in Brkinov, d. o. o., skupno Strategijo razvoja in trženja turizma v turistični destinaciji Kras in Brkini 2022–2028 ter skupno prijavo v Zeleno shemo slovenskega turizma (ZSST). S tem se pridružujejo uspešni trajnostni zgodbi Slovenije, ki odmeva v mednarodnem prostoru.

Slovenija se je že pred leti zavezala, da bo razvila sistem oziroma nacionalno turistično certifikacijsko shemo, ki bo pod krovno znamko SLOVENIA GREEN združila vsa prizadevanja za trajnostni razvoj turizma v Sloveniji, destinacijam in ponudnikom ponujala konkretna orodja za oceno in izboljšanje trajnostnega delovanja po evropskih (ETIS) in globalnih (GSTC) merilih, skozi znamko SLOVENIA GREEN pa to zeleno delovanje tudi promovirala.

Vse štiri občine so vsaka zase leta 2017 vstopile v ZSST, katere namen je s praktičnim in učinkovitim orodjem uvajati in pospeševati trajnostne poslovne modele v slovenski turizem ter krepiti osnovo za trženje zelene ponudbe. Občine so samostojno izvedle vse postopke priprave vloge ter v letu 2018 ter prejele znake ZSST (Občina Divača bronast znak, Občina Hrpelje-Kozina srebrn znak, Občina Komen zlat znak in Občina Sežana bronast znak). V letu 2020 so sprejele odločitev o prenosu del in nalog s področja turizma iz občin na ORO, preoblikovanju ORE, odločitev o pripravi skupne Strategije razvoja in trženja turizma v turistični destinaciji Kras-Brkini 2022–2028 ter se tudi odločile, da po treh letih obnovijo svoje trajnostne

znake na način, da pridobijo skupen trajnostni znak.

S skupnim vstopom v ZSST se je destinacija ponovno zavezala, da bo spodbujala trajnostno delovanje, združevala trajnostna prizadevanja ter promovirala lokalni značaj in zelene zgodbe. Pomemben element promocije lokalnega značaja in zelenih zgodb, je tudi spodbujanje ponudnikov za pridobitev znaka Zelena Slovenija, ki ga pridobijo turistični ponudniki (npr. tisti, ki predhodno pridobijo enega od okolijskih znakov za ponudnike, ki jih priznava ZSST (EU Green Key, marjetica, EMAS, Green Globe, Bio Hotels, Travelife idr.), zato so se občine zavezale k izvajanju izobraževanj in usposabljanj s področja trajnostnega razvoja za turistične ponudnike. Sedaj ima v destinaciji kar šest ponudnikov vsaj enega od trajnostnih znakov, pred tremi leti le en ponudnik: Hotel St. Daniel (Bio Hotels / Green Accommodation), Bistro Grad Štanjel (Green Key / Green Cuisine), Gostilna Mahorčič, (Green Key / Green Cuisine), Mladinski hostel Pliskovica, (Green Key – Green Accommodation), Špaccapanova hiša. (Green Key / Green Cuisine in Accommodation), Gostišče z namestitvami Risnik (Ecolabel).

Trajnostni znak ima tudi Park škocjanske jame, in sicer Slovenia Green Park. Destinacija je skupen zlati znak prejela na podlagi ocen, ki so jih dobile z izpolnjevanjem določenih pogojev po 100-ih kriterijih s šestih različnih področij: narava, okolje, kulturna dediščina, skupnost in varnost ter turizem in poslovanje.

Destinacija je 6. 12. 2021 prejela v 6 kategorijah povprečno oceno 8,8, pri čemer je prag 8,1 presegla tako v kategoriji Destinacijski management kot Poslovanje turističnih podjetij. Najmočnejša je destinacija na področju varovanja narave (ocena 10), odlična pa tudi pri sodelovanju z lokalno skupnostjo (9,4), vključevanju podjetij v zeleno zgodbo (9,4) in ohranjanju kulture (9,2). Šibkejša, a še vedno dobro (8,1) je področje destinacijskega managementa, pri čemer destinacijo čaka še nekaj dela v zvezi s strategijo (v potrjevanju na občinskih svetih) ter internim in javnim poročanjem. Najslabšo oceno destinacija dosega

na področju varovanja okolja (7,0), kjer lahko aktivnosti okrepi na področju podnebnih sprememb, merjenja ogljičnega odtisa in zmanjševanja rabe fosilnih goriv, v sodelovanju z javnimi komunalnimi podjetji ter tudi na področju ravnanja z odpadnimi vodami in ravnanja z odpadki.

Katja Kralj, zeleni koordinator: »Zelena ekipa je z oceno zelo zadovoljna, saj je to tudi nagrada za vložen trud in delo pri izvedbi tega projekta. Zavedamo se, da so visoke ocene hkrati tudi odgovornost, da se ocene ohranijo na tem visokem nivoju in da se po možnosti v konkretnih primerih še izboljšajo. Destinacija bo v 6 mesecih od prejema ocene pripravila tudi akcijski načrt za izboljšanje stanja na področjih, pri katerih so bile podane pripombe in priporočila ocenjevalcev. Prejeti Zeleni znak nam je obenem vodilo za nadaljnji trajnostni razvoj. Skupna strategija razvoja in trženja turizma v destinaciji je pravkar v gradivih za občinske svete vseh štirih občin in v njej je akcijski plan, ki bo turizem Krasa in Brkinov ponesel tja, kjer si ga vsi želimo: uspešna zgodba turizma v prostoru z izjemno kulturno in naravno dediščino in edinstvenimi ponudniki«.

Izpeljavo postopka je koordinirala Zelena ekipa vseh štirih občin v sodelovanju s turističnim gospodarstvom ter s pomočjo Inštituta za odgovorni turizem ROS.Turist.

Celotna novica objavljena na www.visitkras.info.

Zelena ekipa:

- Ester Mihalič, občina Hrpelje-Kozina
- Helena Kosmina, občina Komen
- Nataša Matevljič, občina Divača
- Anita Slavec, občina Sežana

Katja Kralj

Strokovna vodja destinacije Kras in Brkini (zeleni koordinator)

T: 051 674 888

E: katja@visitkras.info

13. JANUAR – KULTURNI DAN OBČINE DIVAČA

»Občina Divača praznuje občinski praznik, spominski dan in kulturni dan. Kulturni dan Občine Divača, 13. januar, je posvečen spominu na rojstvo pisatelja dr. Bogomirja Magajne.« Tako smo zapisali v Odlok o praznikih občine Divača. Kulturni dan občine Divača, naš občinski kulturni praznik, si podaja roko s Prešernovim dnevom, slovenskim kulturnim praznikom. Malo je občin v naši deželi, ki praznujejo svoj lokalni kulturni dan, zato smo lahko še posebej zadovoljni in ponosni, da ima kultura v naši občini posebno mesto.

Tudi letos je še vedno treba v primežu koronavirusa naše življenje prilagajati vsakodnevnim spremembam in na Občini smo tudi letos posegli po digitalni tehnologiji in ob prazniku pripravili virtualni kulturni dogodek.

Če smo se lani skupaj z županjo in občinskimi svetnicami in svetniki sprehodili po področjih kulture in kulturnih ustanovah v naši občini ter obudili spomin na pester kulturni utrip ljubiteljskih skupin, predstavili zapuščino dr. Bogomira Magajne in Magajново pot ter se v zimskem dnevu in burji povzpeli na Vremščico, smo letos predali besedo mladim. Povabili smo mlade iz občine Divača, ki uspešno gradijo kulturno življenje izven meja občine, v Sloveniji in v tujini širijo glas domačega kraja v svet. Želeli smo jih s spomini vrniti v domače okolje, kjer so se prvič srečali s kulturo. Poprosili smo jih, naj nam predstavijo svoje razmišljanje o kulturi. Z velikim veseljem in dobro voljo so se odzvali našemu vabilu. Z nami

so za vas delili izkušnje, spoznanja, znanja ...in spomine. Njihova številna priznanja in nagrade, predvsem pa njihovo zadovoljstvo v ustvarjalnem delu potrjujejo, da so izbrali pravo pot.

An, Ana, Iztok, Nika in Samo so z nami za vas delili svoje razmišljanje o kulturi in o življenju. Županja naše občine, Alenka Štrucelj Dovgan, pa je v videu vsem namenila praznično misel in zahvalo.

An Černe, Ana Kravanja, Iztok Kocen, Nika Lipolt, Samo Vovk – ponosni smo na vas!

In ponosni smo na vse, ki soustvarjate kulturni utrip v naši občini.

Za snemanje in montažo je poskrbel Alen Franetič, s. p. – Alenfra Productions, zamisel in scenarij je pripravila Romana Derenčin, Občina Divača, arhivsko gradivo je v večini iz arhivov predstavljenih ustvarjalcev in iz arhiva Občine Divača.

Vabljeni, da si ogledate »Virtualni kulturni dan občine Divača«, ki je dostopen na spletni strani občine Divača <https://www.divaca.si>, na Youtube kanalu ter na drugih socialnih omrežjih.

HVALA vsem, ki so sooblikovali letošnji kulturni praznik v občini Divača.

Romana Derenčin,
Občinska uprava Občine Divača
Foto: arhiv Občine Divača

Ana Kravanja

An Černe

Iztok Kocen

Nika Lipolt

Samo Vovk

RAZSTAVA »PREHOD« KULTURNEGA DRUŠTVA KRAS

Od začetka meseca decembra 2021 do sredine februarja letošnjega leta so prostore občine Divača krasila dela ustvarjalcev Kulturnega društva Kras. Za postavitve razstave sta v začetku decembra poskrbela Božidar Žgur in domačinka Nevenka Vojvoda iz Divače, ki je z dekoracijo prostora poskrbela, da je razstava imela novoletni pridih. 15 avtorjev se je predstavilo z deli, ki predstavljajo Kras v jeseni, ko je ta najlepši in počasi prehaja v zimo. Poleg slik umetniki v društvu ustvarjajo tudi keramične izdelke, dva sta bila tudi razstavljeni.

Umetnostna zgodovinarica in likovna kritičarka Anamarija Stibilj Šajn je med drugim zapisala: »Akwareli, dela v mešani tehniki, akrilu in olju, iskanje izraznosti skozi barve, linije, strukture, teksture, svetlobe in kom-

pozicije - vse to prinašajo razstavljenemu delu. Avtorji se približujejo tistemu, kar je realno stanje, ali pa se od njega odmaknejo v svoj svet, se odpirajo notranji spontanosti, tistemu, kar ni narekovano od zunaj».

Društvo, ki deluje in ustvarja na območju vseh štirih kraških občin vsa-

ko leto organizira vsaj eno razstavo v vsaki občini.

Tudi v prostorih naše občine jih bomo z veseljem še kdaj gostili.

Suzana Škrli,

Občinska uprava Občine Divača

Foto: Suzana Škrli

VIHAR SPREMEMB ZA LJUBITELJSKO KULTURO NA KRASU IN V BRKINIH

V minulem letu, ki je bilo prav tako zaznamovano s koronavirusom in posledično z njegovimi zdravstvenimi ukrepi, so spremembe močno posegle tudi na področje ljubiteljske kulturne dejavnosti. Še posebej težko je bilo za pevske zборе in folklorne skupine, saj je njihova starostna struktura precej visoka. Kar nekaj pevskih zborov se ni srečevalo in družilo s pesmijo, saj so

bili pogoji za delo v zborih zelo strogi in omejujoči. Zborovodje naših pevskih zborov prihajajo iz različnih krajev, zato je bilo težko uskladiti vse želje, interese in hkrati zagotoviti ustrezne in varne pogoje. Tudi neustrezni vadbeni prostori so vplivali na delovanje zborov, saj tisti zbori, ki nimajo svojih lastnih prostorov, niso mogli vaditi, saj je bilo medsebojno mešanje skupin v

istih prostorih prepovedano. Kadar pa vaje dalj časa ne potekajo, se je težko ponovno zbrati v enakem sestavu in samo vprašanje je, kateri zbori bodo uspeli obdržati dovolj članov za normalno delo v prihodnje. Podobno je s folklornimi skupinami. Tudi njim je bilo vaje zelo težko usklajevati. Vadili so lahko le tisti pari, pri katerih plešejo skupaj družinski člani, zato so uspeli

kdaj pa kdaj tudi nastopiti na nekaterih prireditvah, ki smo jih izpeljali v minulem letu. Prav tako je bilo zelo otežkočeno delo pihalnih godb in orkestrrov, zato smo še toliko bolj hvaležni za vsak njihov nastop, četudi nekje na prostem, v praznih dvoranah in glasbenih domovih z omejenim številom obiskovalcev. Plesne skupine so vadile s posameznimi plesalci, družinskimi pari in majhnimi skupinami plesalcev, ki so se redno samotestirali. Gledališke skupine so z delom nadaljevale le občasno in še to le ločeno. Še posebej težko je bilo za otroške skupine, ki hodijo v različne šole, ker je bilo prepovedano medsebojno mešanje učencev iz različnih šol. Najbolj aktivni so bili fotografi, likovni ustvarjalci in literati, saj gre za posameznike, ki so svoje interese lahko uresničevali samostojno, doma in tudi preko spletnih portalov. Zagotovo se bodo morale v letošnjem letu in v prihodnje skupine in društva zelo potruditi, da bodo obdržale vsaj tiste člane, ki zaradi starosti, bolezni ali drugih težav ne bodo več prepevali, igrali ali plesali v svojih sedanjih skupinah ter morda pridobile kakšne-

ga novega člana. Območna izpostava Sežana se je trudila vse prireditve in dogodke, ki smo jih skupaj s kulturnimi društvi, skupinami in posamezniki uspeli izpeljati v minulem letu, predstaviti na spletu, Facebook straneh in TV Galeja, kjer je gledanost precej velika. Prepričani smo, da je bila ta naša ideja prava odločitev. Tudi mesečni kulturni utrinki, ki jih pripravljamo in objavljamo na spletnih portalih, so dobro obiskani, zato lahko rečemo, da smo kljub »koronskim« težavam našli pot do velikega števila gledalcev in poslušalcev.

Tudi v letošnjem letu bo JSKD OI Sežana iskala načine, kako kulturnim društvom in skupinam stati ob strani in skupaj z njimi iskati nove poti in načine za ohranitev čim večjega števila društev in jim pomagati pri organizaciji njihovega dela in pri njihovih nastopih ter dogodkih.

Tako kot močna burja bo tudi ta koronski vihar enkrat pojenjal in treba bo zavihati rokave, da bo kulturno življenje zopet našlo svoje odre in bodo kulturna društva zopet ustvarjale kulturni utrip, kot ga poznamo iz sta-

rih dobrih časov. Kar nekaj skupin in posameznikov je bilo takih, ki se niso predali, ampak iskali nove načine dela in so ostali skupaj in morda še bolj povezani kot pred koronavirusom. Hvala tudi vsem posameznikom, ki ste prenehali z aktivnim delom v društvu, saj je vaš pečat zaznamoval vsak korak, ki ste ga naredili skupaj, in odtis vašega dela bo v društvu ostal za zmeraj.

Zato se v imenu JSKD OI Sežana zahvaljujem vsem, ki ste vztrajali in še vztrajate, hvala vsem, ki ste kljub vsem težavam spodbujali ljubiteljske kulturne ustvarjalce, da so našli voljo in se pozitivno odzivali na vse zahteve in omejitve. Namesto razdorov ste iskali poti za združevanje, namesto nasprotij ste iskali sprejemanje in namesto malodušja ste ustvarjali, kar ni le koristno za društvo, družino in družbo, v kateri živimo, je tudi zdravo za telo, srce in dušo. Hvaležnost je velika vrednota, zato bodimo hvaležni za vse, kar smo storili dobrega. Hvala in srečno na vaši poti v prihodnje.

Vladislava Navotnik,
JSKD OI Sežana

SPREMEMBE NA PODROČJU ŠPORTA

Na lokalnem nivoju ureja področje športa v občini Divača Odlok o uresničevanju javnega interesa na področju športa v občini Divača – postopki in merila za sofinanciranje letnega programa športa v občini Divača (Uradno glasilo slovenskih občin, št. 29/18, 58/20). Odlok med drugim določa postopek in način vrednotenja in sofinanciranja uporabe športnih površin izvajalcev programov športa v občini. V letu 2021 je bil sprejet Pravilnik o oddajanju nepremičnega premoženja v občini Divača (Uradno glasilo slovenskih občin, št. 28/21). Pravilnik določa možnost izjem pri obračunavanju uporabe športnih površin. Glede na nova določila v Pravilniku je Občinski svet občine Divača na svoji 22. redni seji, ki je bila 9. 2. 2022, sprejel Odlok o spremembah in dopolnitvah Odloka o uresničevanju javnega interesa na področju športa v občini Divača – postopki in merila za sofinancira-

nje letnega programa športa v občini Divača. Županja in Občinski svet sta tudi na ta način prislusnila pobudi predstavnikov nekaterih športnih društev, ki delujejo v občini Divača, da se uredi brezplačna uporaba športnih površin za izvajanje društvene športne dejavnosti.

Sprejete spremembe Odloka vključujejo nekatere programe športa, predvidene za brezplačno uporabo športnih površin za izvajanje športne dejavnosti. Izvajalci programov športa v občini Divača, ki bodo izbrani na javnem razpisu za tekoče leto, bodo lahko upravičeni do brezplačnega koriščenja športnih prostorov in površin za izvajanje naslednjih programov športa:

1. Prostočasna športna vzgoja otrok in mladine (ŠVOM PP)

1. 1. Prostočasna športna vzgoja predšolskih otrok
Promocijski športni programi

- Mali sonček (MS)
- Naučimo se plavati (NSP)
- Ciciban planinec (CP)
- drugi prostočasni športni programi (DPŠP)

1. 2 Prostočasna športna vzgoja šooloobveznih otrok in mladine

- Celoletni športni programi prostočasne športne vzgoje otrok in mladine (splošni programi)
- Obstoječi športni programi prostočasne športne vzgoje otrok in mladine
- Promocijski športni programi:
  - Zlati sonček (ZS),
  - Krpan (KRP),
  - Mladi planinec (MP),
- Programi športa v počitnicah in pouka prostih dnevih (pripravljalni programi)
- Šolska športna tekmovanja

2. Športna vzgoja otrok in mladine s posebnimi potrebami

- Programi na področju športne

vzgoje otrok in mladine s posebnimi potrebami

3. Športna vzgoja otrok in mladine, usmerjenih v kakovostni in vrhunski šport (ŠVOM usmerjeni v KŠ/VŠ)

- Programi športnih društev na področju športne vzgoje otrok in mladine, usmerjeni v kakovostni in vrhunski šport
  - o Celoletni programi
  - o Dodatni programi športne vadbe – glede na kategorizacijo športnikov
  - o Dodatni programi športne vadbe – glede na dosežene uspehe

4. Šport invalidov (ŠI)

- o Programi športnih društev invalidov in/ali za invalide

5. Šport starejših (ŠSt)

- Gibalna vadba starejših po strokovnih navodilih (lahko vadba razširjene družine)
- Gibalna vadba starejših po strokovnih navodilih (celoletni programi) (lahko vadba razširjene družine)

Brezplačna uporaba športnih površin se upošteva v obsegu realiziranih ur za zgoraj navedeni posamezni pro-

gram, vendar največ v obsegu ur kot je navedeno za posamezni program v javnem razpisu tekočega leta. Izvajalci programov športa v občini Divača, ki so izbrani na javnem razpisu za tekoče leto, so lahko upravičeni tudi do brezplačnega koriščenja športnih prostorov in površin za izvajanje ŠPORTNIH PRIREDITEV in ŠPORTNIH TEKMOVANJ, ki so izbrana v okviru javnega razpisa in izvedena v okviru navedenih športnih programov.

Za uresničevanje javnega interesa na področju športa, opredeljenega z Letnim programom športa v občini Divača, ki je bil za leto 2022 sprejet na isti, že omenjeni, seji, se zagotavljajo javna sredstva za sofinanciranje programov športa in postavljajo cilji ter vizija dela na področju športa. Občina želi na področju športa izvajalcem programov športa omogočiti čim boljše pogoje za delo, ki bodo vključevali za obe strani tudi gospodarne rešitve s finančnega vidika.

Vizija dela in poslanstva na področju športa vključuje za celotno javnost pomembna določila:

- Šport naj ostaja pomemben del kulture občine Divača.

- Šport naj za posameznika, ki živi, dela in/ali se nahaja v občini Divača, postane in ostane nujen del zdravega življenjskega sloga in pozitivne življenjske naravnosti.

- Javna sredstva morajo biti namenjena temu, da bo šport lažje dostopen posameznikom, športnikom vseh starosti in vključenim v različne pojavnne oblike športa.

- Športno udejstvovanje in športna aktivnost naj bo zagotovljena in razširjena med vsemi generacijami, s poudarkom na delu z otroki, mladimi, starejšimi in ranljivimi skupinami.

- Zdrav način življenja je odgovornost vseh.

- V času pandemije smo vsi poklicani k skrbi za zdravje, k odgovornemu obnašanju in ravnanju, k pomoči drugim in veliki strpnosti ter razumevanju.

- Vrnimo vrednote na mesto, ki si ga zaslužijo.

Romana Derencin,

Občinska uprava Občine Divača

KK BUSHI DIVAČA SE USPEŠNO PRIPRAVLJA NA TEKMOVALNO SEZONO

Karate klub Bushi Divača je kljub razmeram in situaciji z epidemijo COVID-19 uspešno nada-ljeval s svojimi treningi in se ves čas učinkovito pripravlja na novo sezono tekmovanj in polaganja izpitov za barvne pasove. V klubu je 3. februarja potekal izpit za tri člane, in sicer Leo Glovak za 3 kyu ter Vida Živkovičo in Teo Taraba za 8 kyu. Vsi trije so izpit uspešno opravili, za kar jim iskreno čestitamo. Za uspehe, ki jih naši člani dosegajo, se v celoti zahvaljujemo našim odličnim trenerjem Goranu Milovanoviću, ki ponosno zagovarja svoj 5 kyu, Niki Frank, ki s svojimi visokimi dosežki na tekmovanjih uspešno brani 3 kyu, Vojku Franku s 5 kyujem, ki že leta predaja svoje obširno znanje tako najmlajšim kot najstarejšim, ter Klemnu Modercu s 1 kyujem, ki s svojimi aktivnimi treningi močno pripomore k njihovi boljši izvedbi. V tem letu načrtujemo izpite za mlajše člane in tudi veliko tekmovanj, tako državnih kot

mednarodnih. V mesecu maju nas že čaka seminar, ki bo potekal pod vodstvom japonskih mojstrov, na katerem se bomo še dodatno usposobili za treninge na višjih ravneh.

Karate se začne in konča z vljudnostjo, so znamenite besede enega izmed prvih japonskih mojstrov, Gichina Funakoshija. V našem klubu se tru-

dimo spoštovati te besede in karate predati tudi najmlajšim. Pri karateju se otroci naučijo pozitivnih delovnih navad, reda in discipline. Tako pri otrocih kot tudi odraslih, ki se odločijo za treniranje karateja, je opaziti višjo raven koncentracije, saj je ta za karate bistvenega pomena. Brez prave koncentracije, ki jo s časom in treni-

ranjem pridobimo naravno in samodejno, je nemogoče močno in dobro izvesti kato ter si zapomniti vse njene elemente. Z rednim treniranjem pod pravih vodstvom pa izboljšamo same

sebe tako na fizičnem kot na psihičnem nivoju. Poleg navedenega pa je seveda pomembno, da se vsi na treningu počutijo dobro, uživajo v družbi in razvijajo svoje potenciale. Ravno

zaradi tega je karate disciplina, ki jo priporočamo vsem starostnim skupinam od šestega leta dalje. Vabljeni, da se nam pridružite na treningih in vse to vidite tudi sami.

Nicol Vujović
Foto: Nicol Vujović

GLASNIK ZGODILO SE JE

OBUJENA VREMSKA TRNULJČICA – VREMSKE STOPNICE

»TATA, KI SO TE STOPNICE?«

Vse se je začelo s Prelazovimi fanti: očetom Bogdanom ter njegovima sinovoma Lukasom in Markom, stanujočih v Dolnjih Vremah - Špilah. Otroka sta večkrat slišala doma pripovedovanje o tem, kako so nono Ervin in ostali Vremci hodili z vlakom na delo, do tja pa je vodila pot po kar 178 stopnicah. Seveda sta si hotela te stopnice ogledati, zato jih je očka Bogdan pospremil do tja. Ampak stopnic

skoraj ni bilo več videti! Odkar so postajališče v Vremah ukinili, stopnice niso bile več v uporabi in so se počasi zarasle. Postale so neprehodne, prepletla jih je gosta robida in drugo rastje. Pogled na to je spominjal na pravljično Trnuljčico, v kateri je bila pot do gradu zaraščena in neprehodna. Fanta sta si zamislila, da bi stopnice očistila in sta toliko časa prosila očeta, da jima je ustregel, misleč, da se bosta kmalu naveličala. A kar je bilo na za-

četku le majhna avantura, je preraslo v resno delo, fanta nista popustila. Pri tem jih je podpiral ženski del družine - mama Ana in najmlajša sestra Hana, ki sta jih na delu večkrat obiskali in jih pocrkjali z malico in pijačo iz nahrbtnika.

Bogdan in fanta wwso dan za dnem, popoldne in med vikendi, zagnano čistili, rezali, pulili ...si utirali pot čez trnje ... in stopnice so se pokazale v vsej svoji veličini.

Vaščani se kar nismo mogli načuditi,

kaj je uspelo narediti Bogdanu in njegovima 7- in 5-letnima sinovoma.

Že večkrat pred tem je bila podana pobuda s strani vaščanov, da bi organizirali delovno akcijo in pristopili k čiščenju teh stopnic, vendar si noben ni upal začeti.

Ob tem pa smo sklenili, da jim bomo pomagali in delo dokončali, stopnice popolnoma očistili, popravili in jih usposobili za hojo. Povezali smo se s krajevno skupnostjo in TKŠD Urbanščica in na akcijo povabili vse ljudi dobre volje, tiste, ki se še spomnijo hoje do postaje in tudi tiste, ki za stopnice še slišali niso.

Akcije se je udeležilo lepo število Špi-larjev, od najmlajših, do najstarejših, ter posameznikov iz sosednjih vasi, oboroženih s krampi, lopatami, žagami, dobro voljo in z neobhodno potrebno mehanizacijo. Tudi vreme je bilo za ta zimski čas prelepo in v zavetju borovcev nam je postalo ob predanem delu hitro vroče.

Kaj vse je mogoče, kadar se združijo ljudje dobre volje! Po dolgem času smo se vaščani srečali v tako velikem številu, sodelovale so cele družine, od najmlajših vnučkov do non in nonotov, sosedje, prijatelji. Delo je potekalo hitro, med pogovorom in smehom z zavedanjem, da sodelujemo v akciji, ki nam bo ohranila spomin na naše

prednike, na način življenja, ki ga ni več in da bomo ohranili vsaj košček naše dediščine.

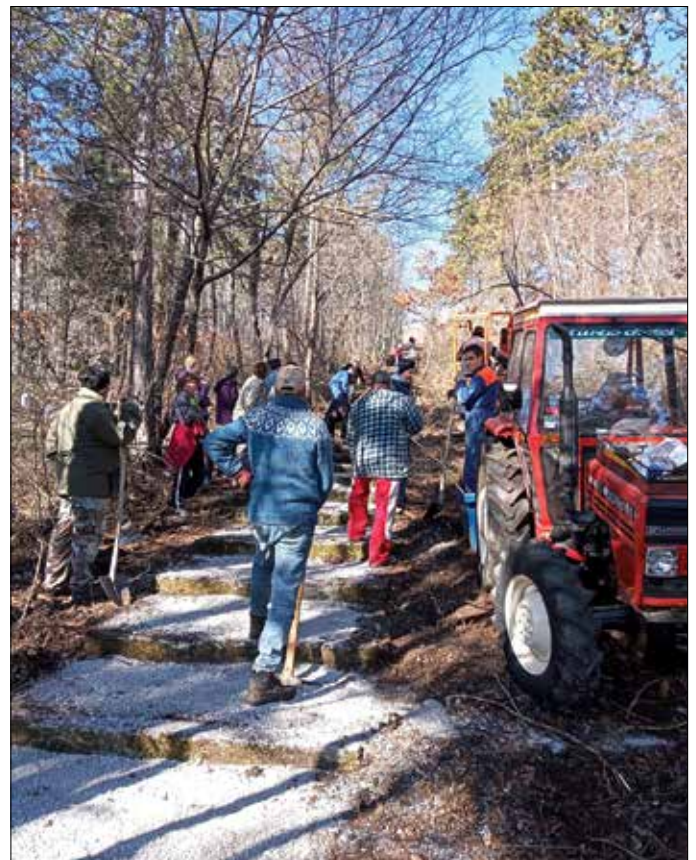
Akcija je popolnoma uspela. Očistili smo stopnice, nekaj smo jih celo nasuli s peskom in očistili del trase ob stopnicah. Ob prvi priložnosti bomo ob pomoči strojne mehanizacije delo dokončali.

Včasih so te stopnice popeljale ljudi v svet, danes pa nam služijo za šport in rekreacijo. Čeprav se njihova na-

membnost spreminja, je prav, da jih vzdržujemo in ohranjamo, saj so naša kulturna dediščina.

In še vabilo!

Vse sprehajalce vabimo, da s hojo in »teptanjem« pomagajo varovati stopnice pred zaraščanjem. S seboj imejte vrtno škarje in odščipnite vse, kar vam prekriža pot. Na vrhu boste nagrajeni s prekrasnim razgledom na Špile, Famlje, Vremski Britof, Škoflje in na vremsko polje, vse tja do Zavrhka.

Še nekaj zgodovinskih dejstev: Milena Magajna iz Dolnjih Vrem pripoveduje: »Po 2. svetovni vojni še ni bilo železniške postaje v Vremah. Bilo je le postajališče v Gornjih Ležečah in ljudje so morali prehoditi več kot 5 km, če so se želeli peljati z vlakom v službo ali po drugih opravkih. Vremsko postajališče so nad Dolnjimi Vremami odprli leta 1950. Iz vasi je do tja vodila širša pot, iz Famelj pa so na postajo hodili po gozdni stezi. Ludvik Prunk - Zemrov, vaščan Dolnjih Vrem, rojen leta 1904 je bil idejni pobudnik, da se do postaje naredi betonske stopnice. Zbral je še ostale somišljenike, ki so idejo podprli in jo tudi uresničili.

Vaščani Dolnjih Vrem so tako naredili 178 betonskih stopnic. Takrat je bil železniški potniški promet zelo gost in nujen, saj drugega prevoza ni bilo.« Krajani iz Vremške doline in okolice ter celo Brkinov so vsakodnevno pešali na železniško postajo Vremah, od koder jih je vlak popeljal bodisi v službo, šolo ali po različnih opravkih. Judita Magajna iz Vremškega Britofa se spominja, da je bilo v tistih časih na vremski železniški postaji zelo živahno. Ob delavnikih se je tam v jutranjih urah zbralo tudi do 57 ljudi, ki so čakali na prihode vlakov in se z njimi odpeljali v različne smeri. Pot v službo in v šolo je bila daljša in napornejša

kot v današnjih dneh, ljudi pa je združevala.

Da se stopnice niso zarasle, so jih domačini redno čistili in jih vzdrževali. Tako je bilo do leta 1997, ko so ustavljanje vlakov na železniški postaji Vreme ukinili. Čez nekaj let so objekt postaje podrti in stopnice je začelo zaraščati. Četudi niso bile več uporabne so jih nekateri vaščani pred več leti očistili. Porezali so robidovje, ki pa se je kmalu ponovno zaraslo in stopnice popolnoma prekrilo.

**Lilijana Drobňak in
Tatjana Cerkenik**

Foto: Mirjam Frankovič Franetič

PREDSTAVITEV ALBUMA PIHALNI CIRKUS ROKA NEMANIČA IN ORKESTRA SLOVENSKE VOJSKE

"Krstni projekt Roka Nemaniča in Orkestra Slovenske vojske"

V preteklem letu, ko so bile razmere za samozaposlene v kulturi nezavidljive, se je instrumentalist, pevec, skladatelj, aranžer glasbe in performer Rok Nemanič podal na neznano pot – pričel je s komponiranjem glasbe za pihalni orkester. Album Pihalni cirkus je 10. februarja 2022 predstavil v galeriji Dijaškega doma Ivana Cankarja, kjer so se mu pridružili tudi predstavniki Slovenske vojske.

Zgodba Pihalnega cirkusa se je pričela pred dvema letoma, ko je našo državo zajela epidemija, samozaposleni v kulturi pa so se znašli v nezavidljivem položaju. Rok Nemanič se je z odrov premaknil za delovno mizo, kjer so začele nastajati kompozicije, ki so konec

preteklega leta izšle na albumu Pihalni cirkus.

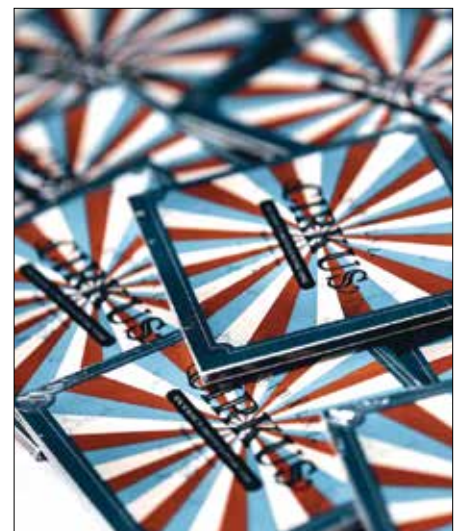
Listi so bili popisani z notami, sledilo pa je iskanje priložnosti, kako notni zapis predstaviti v zvočnega. Ta priložnost se je ponudila z razpisom za delovno štipendijo Ministrstva za kulturo Republike Slovenije. Projekt Pihalni cirkus je bil med izbranimi, ministrstvo pa je projekt nato tudi sofinanciralo. Nemanič je k sodelovanju povabil Orkester Slovenske vojske, s katerim se je odlično ujel. Strokovni vodja in dirigent orkestra Aljoša Deferra pravi, da je bilo sodelovanje odlično. "Tako po prejemu notnega materiala in pogovoru z Rokom nas je zadeva navdušila in smo sprejeli ta

izziv. V sorazmerno kratkem času smo ga tudi realizirali, nastal pa je lep izdelek, ki je v ponos tudi Orkestru Slovenske vojske. Mislim, da bo všeč tudi drugim," je povedal ob predstavitvi albuma. Dodal je, da se bodo v prihodnosti potrudili projekt izvesti tudi v živo, česar se veselijo.

Za nekatere izmed šestih skladb na albumu je avtor navdih poiskal v Celju, kjer je nekaj časa tudi živel, pri nekaterih pa so se Orkestru Slovenske vojske pridružili tudi člani zasedbe Balkan Boys. "Pri tem projektu in procesu sem bil od samega začetka. Ko je Rok napisal prvo zadevo, sem bil navdušen in sem ga spodbujal, pritiskal, da je delal še naprej. Ko se je sama stvar

Rok Nemanič, člani zasedbe Balkan Boys in Aljoša Deferra

Album Pihalni cirkus

zgodila, je bilo pa sploh vrhunsko. Pričakujemo koncerte in se jih veselimo, upamo, da jih bo čim več in da to sliši čim več ljudi, ker se mi zdi zelo dober projekt," je o Pihalnem cirkusu povedal Matija Marion, predsednik Glasbenega društva Balkan Boys.

"Močna želja je, da se naš Pihalni cirkus prestavi na oder, pred poslušalce in poslušalke. Med mano kot avtorjem, dirigentom, člani Balkan Boys in orkestrom se je ustvarila fenomenalna kemija, zato ne dvomim, da bo naš cirkus zaživel tudi na odrih," je zaključil Rok Nemanič.

Izvajalci in gostje skladb na albumu Pihalni cirkus so: Rok Nemanič (kompozicije, aranžmaji), Orkester Slovenske vojske (dirigent: Aljoša Deferr), Balkan Boys (Rok Nemanič, trobenta, Andrej Štrekelj, trobenta, Matija Marion, saksofon, Žiga Vehovec, harmonika, Emir Ibrakić, kitara, Ilj Pušnik, bas kitara, Uroš Nemanič, bobni). Album

je bil posnet v Studiu Helidon novembra 2021, dostopen je na Youtubovem kanalu Roka Nemaniča (<https://youtu.be/iPxpTUuZPns>). Na Youtubovem kanalu Slovenske vojske si lahko ogledate video skladbe Cirkus marš (<https://youtu.be/PR5iBHCFOiA>).

Rok Nemanič

Oblikovanje zvoka albuma je delo Danila Ženka, naslovnico albuma pa je oblikoval Rok Šuster. Projekt je sofinanciran s strani Ministrstva za kulturo Republike Slovenije.

Hana Volfand

Foto: Rok Šuster

FILMSKO OBARVAN ZAČETEK LETA

V novo leto smo vstopili spočiti in pripravljani na nove dogodivščine. Na **Prešernov dan** smo na stežaj odprli svoja vrata in obiskovalce povabili na ogled stalnih razstav. Vstop v muzej je bil brezplačen, postregli pa smo tudi z vodenim ogledom, ki smo ga pospremili s številnimi zanimivostmi in anekdotami. Na sporedu je bila tudi pustolovščina za družine *Filmski detektivi*, v sklopu katere so obiskovalci skozi detektivsko igro odkrivali skrivnosti filmskega sveta ter na ta način

obogatili svoje filmsko znanje. Na februarski ustvarjalni delavnici *Podobne filma: Filmska maska* smo se spustili v svet filmskega maskiranja ter tudi zase izdelali maske iz kartona in papirja. Pred vrati so toplejši dnevi, zato s polno paro pripravljamo številne aktivnosti in dogodke, s katerimi

bomo popestrili prihajajoče mesece. Vabljeni k spremljanju naših socialnih omrežij in spletni strani, kjer redno obveščamo o aktualnih dogodkih in novostih.

Tamara Udovič,

Muzej slovenskih filmskih igralcev

Foto: Elena Mikavc

WiFi4EU - BREZPLAČEN BREŽIČNI DOSTOP DO INTERNETA JE ZAGOTOVLJEN NA 9-IH LOKACIJAH V OBČINI

Občina Divača je na podlagi uspešne prijave na drugi poziv Evropske komisije za dodelitev nepovratnih sredstev za spodbujanje internetne povezljivosti v lokalnih skupnostih prejela bon v vrednosti 15.000 EUR.

Z bonom v višini 15.000 EUR je Občina Divača financirala stroške nakupa in namestitve opreme (javne točke dostopa do interneta) na 9-ih lokacijah. Stroške povezljivosti (internetna naročnina) in vzdrževanje opreme za brezplačno in visokokakovostno brezžično internetno povezljivost najmanj tri leta pa bo financirala občina Divača.

Od leta 2018 je Evropska komisija objavila 4 javne razpise na katere se je prijavilo več kot 42.000 prijaviteljev iz cele Evrope, Občina Divača je bila ena izmed 8.802-ih prejemnikov bona. Skupno je bilo tako na vseh štirih javnih razpisih v okviru pobude WiFi4EU iz Slovenije uspešnih 170 občin. Evropska komisija želi s programom WiFi4EU državljanom in obiskovalcem povsod v Evropi omogočiti brezplačen brezžični dostop do interneta v okolici glavnih središč javnega življenja. Občanom občine Divača in vsem ostalim obiskovalcem bo tako omogočen širokopasovni internetni dostop visoke kakovosti (omogoča

hitrost prenosa najmanj 30 Mbps). Omrežje je bilo vzpostavljeno začetek meseca februarja in deluje.

Omrežje je na vseh lokacijah označeno z emblemom WiFi4EU. Možnost brezplačnega visoko hitrostnega širokopasovnega internetnega dostopa preko brezžičnega omrežja z oznako WiFi4EU lahko koristijo vsi občani in

obiskovalci naše občine. Za registracijo na omrežje WiFi4EU geslo ni potrebno.

Uporaba brezplačnega omrežja je preprosta in časovno neomejena,

Wi Fi center Divača

Wi Fi most in Famlje

uporabnik na mobilnem telefonu ali drugi napravi med razpoložljivimi omrežji na lokaciji izbere omrežje »WiFi4EU«, nakar se odpre spletni obrazec z emblemom WiFi4EU, kjer uporabnik izbere možnost »Vstopite«. S tem je prijava opravljena in uporabnik lahko začne z uporabo brezplačnega interneta.

Ob prvi povezavi bomo tako sprejeli signal WiFi4EU, naša naprava pa se bo nato avtomatsko povezovala z omrežjem WiFi4EU na vseh ostalih dostopnih točkah v naši občini, pa tudi na vseh do sedaj že postavljenih dostopnih točkah v mestih in občinah po vsej Evropi.

Občina Divača je namreč z dostopnimi točkami WiFi4EU postala del širše mreže WiFi4EU, prepoznane po vsej Evropi.

V občini Divača so vzpostavljeni zunanji in/ali notranji oddajniki (AP) na naslednjih 9-ih lokacijah (označene na zemljevidih):

- Občinska stavba (notranji in zunanji AP)
- Nogometno igrišče – na stavbi NK Železničar Divača (zunanji AP)
- Osnovna šola Divača (zunanji AP)

- Gasilski dom Divača (zunanji AP)
- Večnamenski objekt v Divači – Tržnica (zunanji AP)
- Muzej slovenskih filmskih igralcev (zunanji AP)
- Škofeljski most (zunanji AP)
- Večnamenski objekt v Famljah (notranji in zunanji AP)
- Dvorana Rudolfa Cvetka Senožeče (notranji AP)

Namestitev opreme in omrežja v Občini Divača je izvedlo podjetje Callidus Group d.o.o.

Pobuda WiFi4EU se financira s finančno podporo Evropske unije.

Vabljeni ste, da se povežete na novo omrežje!

Zdenka Hreščak,
Občinska uprava Občine Divača

Wi Fi Senožeče

PODJETJE ALL-IN PROJECT D.O.O. OBČINI DIVAČA PODARILO DEFIBRILATOR

V torek dne 11.1.2022 smo na vhod občinske stavbe, Kolodvorska ulica 3a, Divača namestili defibrilator, ki ga je občini Divača podarilo podjetje ALL-IN PROJECT d.o.o..

Predstavniki podjetja Medic-UM STORE d.o.o. iz Velenja, kjer je bil defibrilator nabavljen, ga je simbolično izročil županji občine Divača Alenki Štrucl Dovgan, ki je poudarila, da gre za pomembno pridobitev za občane in lepo gesto podjetja, za kar se je zahvalila Mateju Klunu in Janiju Benčini iz podjetja ALL-IN PROJECT d.o.o..

Poleg tega imamo v Divači še javno dostopni defibrilator, ki se nahaja v Hotelu Malovec, z defibrilatorjem pa razpolaga tudi Prostovoljno gasilsko društvo Divača.

Suzana Škrlj,
Občinska uprava Občine Divača
Foto: Iztok Felician

ZIMSKI VZPON NA KRN

Vsakoletna tradicija našega Planinskega društva Sežana je, da se ob novem letu podamo proti Krnu. Običajno je bila izhodiščna smer iz doline Lepene proti Koči pri Krnskih jezerih, letos pa je bila kočja zaprta. Odločili smo se, da se drugi dan letošnjega leta povzpne na Krn iz smeri planine Kuhinja. Zbralo se nas je 5 udeležencev, med njimi smo bili trije planinski vodniki. Med vožnjo proti Tolminu nas je obdajala megla, višje proti Vrsnem in na planini Kuhinja je bilo popolnoma jasno vreme in vrhovi Krnskega pogorja so nas čakali objani s soncem. Povečini so bili prekriti s snegom, na določenih predelih pa je sneg že skopnel.

Obuli smo si planinske čevlje, si nadeli gamaše, v nahrbtnike stlačili še dereze

in si navezali cepine ter se podali proti vrhu. Dokaj visoko smo posamezne zaplate premagovali brez udiranja pod nogami, višje pa se nam je zaradi višjih temperatur močno udiral in treba je bilo previdno stopati. Za dereze je bil sneg premehak in pogoji za hojo kar zahtevni. Uspešno smo po treh urah in pol vzpenjanja prispeli do Gomiščkovega zavetišča, si malo oddahnili, se okrepčali s hrano in pijačo iz nahrbtnikov ter se podali še na vrh Krna, kjer pa je bilo vse pomrznjeno. Marjanu so se žal tik pod zavetiščem razparali podplati na čevljih in zato ni šel z nami na vrh. Še dobro, da so mu varen sestop v dolino omogočile dereze, ki si jih je trdno privezal na čevlje. Z vrha je bil čudovit razgled na bližnjo in daljno okolico in na zasnežene vrhove. Po fotografiranju

smo počasi sestopali proti dolini, se v snegu udirali do kolen, posedali, tu pa tam tudi zdrsnili, se pa hitro postavili nazaj na noge ter še pred sončnim zahodom srečno prispeli na planino. Tam pa nas je magično prevzel pogled na prekrasne škrlatne vrhove, ki jih je obarval sončni zahod in poplačana sta bila ves trud in napor zimskega podviga. Polni adrenalina in lepih vtisov smo se vozili proti domu, tja, kjer živimo dokaj stresen vsakdan, ki ga za nekaj ur odmislimo v prelepi gorski naravi.

Mirjam Frankovič Franetič
Foto: Mirjam Frankovič Franetič

BALINANJE NA SILVESTRSKI DAN

Baliranje članov in članic BD Risnik Divača, je ob koncu leta že tradicionalno. Tudi v decembru, na Silvestrovo, so se zbrali in odigrali nekaj tekem. Nič jih ni zeblo v roke in v prijetnem vzdušju ob kozarčku vina so nazdravili in si v novem letu zaželeli vse najlepše z željo, da se kmalu spet dobijo.

Nada Grandič
Foto: Nada Grandič

PRIDNE ROKE PROSTOVOLJK IN DAROVALK IZ DOLJNIH VREM

Minili sta že dve leti odkar smo v Glasniku objavili prispevek o naših članicah Mariji Lavrič in Mirki Grabljevec, ki sta za potrebe društva TKŠD Urbanščica prostovoljno sešili kostume za dve snežinki in štiri palčke, ki naj bi spremljali dedka Mraza. Tisto leto smo uspeli pričakati dedka Mraza z vsem spremstvom pred podružnično šolo v Vremah. Pripeljal se je na kočiji in to je bil zelo lep dogodek s kulturnim programom in obdaritvijo otrok. Zaradi omejitve s koronavirusom v letu 2019 nismo izpeljali novoletne prireditve. V lanskem letu pa so otroci prav na prvi zimski dan dedka Mraza čakali pred dvorano Rudnika Vreme. Tja se je pripeljal na štirikolesniku. Spremljali so ga palčki in snežinka, ki so z otroki peli, rajali in jim razdelili darilca. Bilo je res pravljичno in doživeto, za to pa je poskrbelo vreme, saj je tudi snežilo. V mesecu decembru pa sta Marija in Milena polepšali prostore v dvorani, sešili sta prte in zavese za na okna manjše dvorane, kuhinje, prostorov Krajevne skupnosti Vreme in našega društva. Za šivanje sta porabili veliko prostovoljnih ur, za kar jima gre velika zahvala, ravno tako pa se zahvaljujemo članici društva Nadji Prunk, ki je darovala blago za zavese.

Mirjam Frankovič Franetič
Foto: Mirjam Frankovič Franetič

»LUČ MIRU« TUDI V DIVAČI

Luč miru smo z veseljem pozdravili in sprejeli tudi v naši občini. Skavti Srečkovega stega Sežana 1, ki pokriva tudi divaško občino, so Luč miru na Občini izročili županji Alenki Štrucl Dovgan, ki je povzela sporočilo letošnje Poslanice z željo, da plamen Luči zagori in gori v vsakem posamezniku in vsak dan prižiga nove plamene. Geslo poslanice Luči miru v letu 2021 je: »Človek, ne jezi se!«

Dobrodelna akcija Luč miru iz Betlehema v Evropi odmeva že od leta 1986. Namen akcije je širiti sporočilo miru, ki je univerzalen dar ter si ga zasluži prejeti in imeti vsak, ne glede na raso, versko, nacionalno ali katero koli drugo pripadnost. Skavti plamen Luči miru v Slovenijo prinašajo že 31 let. Svetovni sprejem Luči miru iz Betlehema se je letos odvil 11. decembra 2021 v Salzburgu.

V okviru dobrodelne akcije bodo v letošnjem letu zbrana sredstva namenjena podpori dveh projektov na ravni (skavtskega) delovanja v Sloveniji:

projekt SKAVTSKA HIŠA (nadaljevanje gradnje skavtske hiše, ki bi Združenju omogočila rešitev prostorske stiske za delovanje in vsem skavtinjam in skavtom ponudila prostor v Ljubljani, kjer bi se lahko srečevali).

Projekt LOGOUT (Sredstva, ki se zbirajo na dobrodelnem skladu sv. Lucije, bodo name-

"V začetku je beseda." Lepa beseda v začetku lepega, grda v začetku grdega. Saj z besedo nekoga rešimo ali pokončamo, ranimo ali ozdravimo.

Danes pa je malo lepih besed, malo vljudnosti. Morda je zato med nami toliko jeznega, toliko grdega, toliko teme.

Zato bi vam danes radi dali lepe besede, "Hvala", "Oprosti" in "Rad te imam". To so luči, ki uničujejo temo in tiho povejo, da smo vsi ljudje.

Primi v roko to Luč in besedo. Osvetli prostore, govori lepo. In reci si, preden te tema zajame, "Človek, ne jezi se."

Skavti

njena Centru za pomoč pri prekomerni rabi interneta, in sicer za pomoč in zdravljenje otrok (nečlanov), ki se bojujejo z zasvojenostjo s tehnologijo).

Vir: <https://lmb.skavt.net/dobrodelni-namen>

Skupaj si prizadevajmo, da bi Luč miru, ki s seboj vedno prinaša sporočilo miru, ki ga zasluži vsak človek ne glede na raso, versko ali katerokoli drugo pripadnost na božični večer gorla v vsakem slovenskem domu.

HVALA, skavtinje in skavti, da vsako leto prinašate plamen miru tudi v naše kraje.

Romana Derenčin,
Občinska uprava Občine Divača
Foto: arhiv Občine Divača

PRIPRAVILI VAS ZA BOŽIČNE PRAZNIKE

V nedeljo, 12.12. 2021, so se ob 9. uri v Goričah pri Famljah zbrali domačini, da bi s skupnimi močmi počistili vasico. Tekom leta se je namreč na cesti skozi vas nabralo veliko listja, vej in kamenja, kar je oviralo in ogrožalo promet. Potrebni je bilo samo nekaj lopat, metel in traktor. Čistilne akcije so se poleg starejših udeležili tudi mlajši. Akcija je uspela in bila zaključena v dobrih dveh urah. Po končanem delu pa so se še vsi posladkali z domačim pecivom in pogreli s kavo. Nekaj dni po končani akciji, 18.12. 2021, pa so se vaščani še enkrat zbra-

li, a tokrat zato, da počiščeno vas še okrasijo. Na sredino vasi so pripeljali drevo, ki so ga močno pritrdili, da ga veter ne bi podrl. Nato so mladi okoli drevesa napeljali še lučke. Poleg tega so se letos odločili, da bi drevo okrasili tudi z ročno izdelanimi okraski iz strožev. Tako so nastali jelenčki, pingvini, sovice, božički in drugi praznični motivi. Po opravljenem delu so si še vsi privoščili domač kuhaneček in medenjake. Sedaj so Goričani pripravljene na praznovanje. In tako kot vsako leto kljub majhnemu številu prebivalcev z dobrim timskim delom dosežejo vse.

Anita Hreščak
Foto: Anita Hreščak

NOVOLETNA OKRASITEV

Tudi v letu 2021 smo bili priča pandemiji in številnim ukrepom in omejitvam. Kljub temu pa je december čas, ko ljudje potrebujemo malo svetlobe, malo pozitivnega vzdušja, ravno zaradi tega je tako poseben. V Vaški skupnosti Famlje smo se kljub čudnemu času odločili, da nadaljujemo tradicijo okrasitve in tako kot prejšnje leto pristopili k pobudi kraških občin ter osvetljeni kolesi postavili ob avtobusno postajališče. Ker pa prazniki brez novoletnega drevesca niso pravi prazniki, je novoletno okrašen borovček mimoidoče pozdravil ob vstopu v vas. Za prihodnje praznike pa si lahko želimo le, da se vrnejo tisti pravi stari časi in da bo spet vse, kot je bilo.

Barbara Race Krašovec

Foto: Mirjam Frankovič Franetič

DEDEK MRAZ V KS SENOŽEČE

V decembru 2021 je dedek Mraz obiskal krajanke po vaseh naše krajevne skupnosti.

Ob lanskem obisku mu ni uspelo pozdraviti krajanke po vseh vaseh. Tokrat pa je dedku Mrazu ob pomoči njegovih spremljevalcev uspelo najti pot tudi v vas Otošče, ki geografsko sicer gravitira proti Vipavi, a je del naše krajevne skupnosti in občine. Njegov obisk je bil kot vedno namenjen predvsem otrokom. Letos pa je še posebej

pozdravil, nagovoril in obdaril tudi nekaj najstarejših krajanov. V Otoščah je bila to Pavla Kovačič, v ostalih krajih pa je to bil obisk vseh, ki so še doma in so starejši od 90 let. V Lažah Mara Marija Žetko, v Senožečah Draga Sotlar, v Dolenji vasi Marija Škamperle, v Senadolah Andrej Šajne in v Gabrčah Mara Antončič. Glede na to, da so bili v tistih dneh, v času njegovega obiska, v veljavi ukrepi proti širjenju virusa, je to seveda naredil ob njihovem upošte-

vanju. Prav vsi so bili letošnjega obiska veseli, še posebej, ker je to že drugo leto ob pomanjkanju socialnih stikov vsled korona krize. V Senožečah je dedku Mrazu, spremstvu, otrokom in staršem pri Kalu, Zala Hreščak zapela pesem, Erna Kopše pa je društvu podarila svoje voščilnice, ki smo jih tudi v imenu društva izročili omenjenim krajanom skupaj s priložnostnim darilom. Obema se zahvaljujemo.

Lep pozdrav od dedka Mraza in nje-

Draga Sotlar iz Senožeč

Marija Škamperle iz Dolenje vasi

Andrej Šajne iz Senadol

govih zvestih spremljevalcev, predvsem v upanju, da se z vsemi ponovno vidimo tudi decembra 2022.

Andrej Škapin,
KUD Pepca Čehovin Tatjana
Foto: Andrej Škapin

Del ekipe v Otošчах

Pavla Kovačič iz Otošč

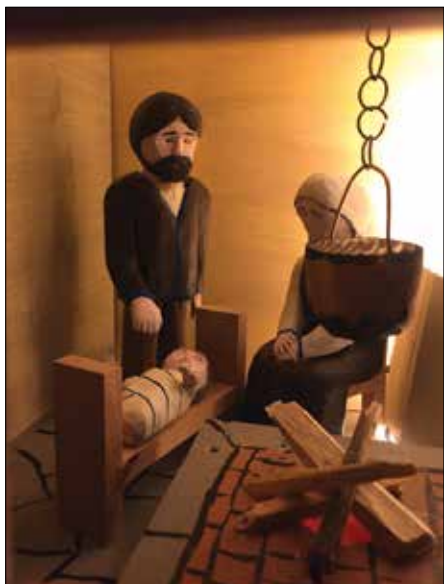
»BRČINSKE« JASLICE

Vsake jaslice skrivajo svojo zgodbo. Prav posebna jaslična zgodba je nastala iz pod spretnih rok Primoža Polha. Zimske večere sta mu krajšala lipov les in rezbarsko orodje. Nastala je unikatna izvedba »brčinskih jaslic«. Jožef in Marija sta oblečena v nekdanjo tradicionalno brkinsko nošo. Tako imenovana »premska noša« je bila doma na območju Brkinov in dela Čičarije. V uporabi pa se je ponekod ohranila tja v 20. leta prejšnjega stoletja. Domačinom je ostal v spominu predvsem »korat« Krajši moški suknič izdelan iz črne volne brez »fudre« -podloge.. Bil je prikladen za nošenje v velikem mrazu, ker se je v njem lažje opravljalo

delo. Jezus je povit s povojem, kot se je dojenčke povijalo nekoč. Celotno dogajanje je postavljeno v ambient nekdanje tipične brkinske hiše. Osrednji prsto predstavlja Vidčevo domačijo na Barki. Hiša ni bila izbrana po naključju. Tu je še v tretjem tisočletju zadnji gospodar Franc Lipolt (1933–2006) živel ob ognjišču. Nad ognjiščem je v zimskem času sušil suhomesnate izdelke velikega dela vasi. Zato je nad ognjiščem obešen pršut. Tik nad ognjem na »kadenjah« visi kotel za kuho. V njej se kuha tradicionalna barska jed »kavade« -mineštra iz kolerabe. V sosednji štali sta vol (kraška sivka) in istrski osel. Da je vzdušje še bolj brkinsko,

poskrbi mož, ki pred hišo kuha brkinsko slivovko na brkinski kotel. Ob kotlu mu dela družbo figura moža, ki plete »oprtnjak«. Pletarstvo je pozimi krajšalo dni. Vse to spremlja figura otroka, ki posluša zgodbe starejših. To dogajanje pa bo prenesel v naslednji rod. Za njimi na dvorišču je še lik gospodinje s »fertahom«, ki skrbi za vsa ženska opravila pri hiši. Spredaj je postavljen še lesen voz z gnojnim košem. Letos se je koledar prehitro odvrtil, zato Primož obljublja, da se bodo tem figuram drugo leto pridružile nove.

Boštjan Polh
Foto: Boštjan Polh

GLASBENI DECEMBER

“Za nami sta dve zelo neobičajni in za večino nas razburljivi leti. Za nekoga bolj, za drugega manj, za vse skupaj pa prav gotovo polni preobratov... nepričakovanih zapletov in razpletov. A nocoj nismo tu, da bi pogrevali teme, ki nas utesnjujejo, temveč da bi poskušali za nekaj trenutkov pozabiti na realnost in se prepustiti neskončni moči glasbe.” S temi besedami je povezovalka Urša Klajn Marion ljubitelje glasbe povabila na tradicionalni Božično-novoletni koncert Pihalnega orkestra Divača. Zaradi ukrepov za preprečevanje in obvladovanje okužb s koronavirusom je bilo v prireditvenem prostoru lahko prisotno le omejeno število obiskovalcem. Da bi nas čim več ljubiteljev glasbe lahko slišalo v živo, smo koncert izpeljali dva zaporedna večera, 18. in 19. decembra. Med godbeniki je bilo pred pričetkom čutiti sladko vznemirjenje, saj v preteklih dveh letih božično-novoletne prireditve nismo izpeljali, naš zadnji nastop pred občinstvom pa je bil že davnega avgusta. A v tem času smo marljivo vadili, še posebej intenzivno zadnji mesec. Bolj ko se je bližal pričetek koncerta, bolj se je vznemirjenje spreminjalo v pričakovanje, da bi občinstvu pokazali sadove svojega dela. Kako nam je godil aplavz po prvi skladbi. Sporočal nam je, da tudi občinstvu godi glasba, ki jo lahko poslušajo v živo. Za obiskovalce smo imeli dve presenečenji – v repertoar smo vključili avtorsko skladbo člana orkestra *Roka Nemaniča*, v kateri je ponazoril dogajanje v grofovskem mestu Celje, kjer je stanoval dve leti in spoznal ljubezen svojega življenja. Za drugo presenečenje pa je poskrbel dirigent

Mitja Tavčar, ki je dolgoletnega člana orkestra *Ceneta Žvaba* povabil, da se je godbenikom pridružil. z igranjem na činele Avsenikove skladbe *Na avtocesti*. Njemu in *Pavlu Škamperletu* smo podelili zahvalo za dolgoletno igranje v orkestru, nekdanjemu predsedniku orkestra *Dobrivoju Subiću* pa za večletno organizacijsko vodenje orkestra. Prisotne in godbenike sta v kratkem nagovoru pozdravila tudi predsednik orkestra, *David Vatovec*, in županja *Alenka Štručl Dovgan*, vsem sta ob tej priložnosti zaželela srečno in prijazno prihajajoče leto.

Vsi, ki ste prireditev zamudili ali bi radi obujali spomine, si posnetek koncerta lahko ogledate na Facebookovem profilu ali Youtubovem kanalu orkestra. Naš naslednji nastop bo velikonočni koncert v mesecu aprilu. Za natančnejše informacije spremljajte objave na

našem Facebookovem profilu.

Radi bi se zahvalili vsem sponzorjem, ki nas podpirajo na naši poti in brez katerih bi Božično-novoletni koncert težko izpeljali. To so: Občina Divača, Seven Refractories, Domačija Vrbin, Odvetniška družba Matoz, Gostilna in mesnica Malovec, Studio Matevlič, Komunalno-stanovanjsko podjetje Sežana, Tiskarna Mljač, Vinska klet Trta, Kmetija Šempolajc, Krasinvest in Automatic servis.

Pred prihajajočimi prazniki bi se radi zahvalili vsem našim mamam, ženam, dekletom, nonam, ki nam stojijo ob strani, nas spodbujajo in bodrijo. Ob vašem prazniku vam želimo vse najboljše!

Jana Volk
Foto: Jože Požrl

EROTIKON V NOVI GLASBENI PREOBLEKI

Spomin na Ito Rino ne živi le v Divači. Svetovljanko, ki si ji upala in drznila več, kot je bilo v tistih časih mogoče želeli in pričakovati, znova postavljajo na filmsko platno v tednji in v novi, posodobljeni, filmski podobi.

V decembru je Ita zapeljivo gledala s plakatov, ki so vabili v Cankarjev dom, kjer se je odvil filmsko-glasbeni dogodek v živo. Nemi film Erotikon (1929), v katerem Ida Kravanja igra glavno vlogo, je dobil novo glasbeno preobleko.

Film so z novo glasbeno partituro avtorja Andreja Goričarja v živo spre-

mljali glasbeniki Orchestra of the Imaginary: Andrej Goričar, klavir, Jakob Bobek, klarinet/bas klarinet, Jan Gričar, alt saksofon/tenor saksofon, Matej Haas, violina, Ana Julija Mlejnik, violina, Valentina Mosca, viola, in Milan Hudnik, violončelo.

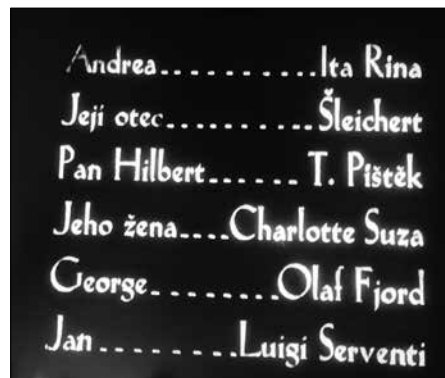
Filmsko-glasbeni dogodek v živo pa je bil izveden tudi v Sežani, in sicer 8. februarja v Kosovelovem domu. Odličen glasbeni nastop je film postavil v novo podobo.

Pionirsko delo filmske erotike, ki utripa s čutnostjo in dekadenco

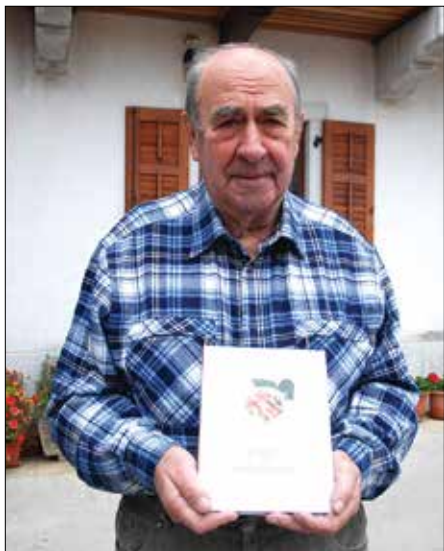
dvajsetih let prejšnjega stoletja, je našo igralko z glavno vlogo zapisalo med filmske zvezde svetovnega slovesa, češki režiser Gustav Machatý pa se je s tem celovečercem uvrstil med velikane nemega filma. Erotikon je velika klasika nemega filma, po mnenju angleškega zgodovinarja Kevina Brownlowa celo »eden najlepših evropskih nemih filmov«, predvsem pa je to film Ite Rine, Slovenke iz Divače, ki ji je vloga dekleta v primežu dveh moških prinesla svetovno slavo.

Vir: <https://www.cd-cc.si/kultura/film/erotikon-z-ito-rino-filmsko-glasbeni-dogodek-v-zivo>

Romana Derenčin,
Občinska uprava Občine Divača
Foto: arhiv Občine Divača

DR. STANISLAV RENČELJ LETOS JE IZŠLA ŽE DRUGA AVTORJEVA KNJIGA „OD PRŠUTA DO KRAŠKEGA PRŠUTA“

Dr. Stanislav Renčelj, rojen 1940 v Sežani, se je po osnovni šoli in gimnaziji odločil za študij agronomije in se po končani biotehniški fakulteti zaposlil v sežanski kmetijski zadrugi. Posvetil se je raziskavam in uspešno magistriral ter doktoriral. Na biotehniški fakulteti je bil docent na področju tehnologije mesa. Tam je z veseljem spoznaval vsa področja poljedelstva in živinoreje.

Njegova zelo pomembna dejavnost je etnološko zbiranje podatkov, ki jim je dodal še opise kulinarike, načine priprave in uživanja jedi ter opise naravne dediščine, vse to pa je nato izdal v vrsti zelo zanimivih in poučnih knjigah. Zadnja knjiga, ki jo je izdal v na-

kladi 200 izvodov, je posvečena prav kraškemu pršutu. Letošnja že druga knjiga (prva nosi naslov Mlekarice, potovke in prevozniki na poti v Trst) z naslovom Od pršuta do kraškega pršuta osvetljuje zgodovino in vlogo ter priljubljenost kraškega pršuta, ki se ponaša z zaščiteno geografsko označbo in postaja obvezna predjed v kulinariki.

Kraški pršut ob teranu paradni konj Krasa

Kraška planota je s svojimi naravnimi danostmi, podnebjem in zemljo nudila domačinom pogoje za sušenje pršutov, pancete, zašinka in pridelavo terana. Izkušnje, praksa in znanje

domačinov je bil izziv za takratno združeno organizacijo, da se je lotila proizvodnje pršutov. S tem je bistveno prispevala k razvoju in uveljavitvi trajnih suhomesnatih izdelkov. Proizvodnja trajnih suhomesnatih izdelkov izvira iz tradicije, ki je tesno povezana z naravnimi danostmi Krasa. Razvoj je šel v smeri ohranjanja značilnosti posameznih izdelkov, pri čemer se čuti pridih narave, kar potrjuje reklo: »Dodali smo jim sol in čas.« Izdelke oblikujejo bogata gastronomska vrednost, ki se izraža v jedilni kakovosti in bogati prehranski vrednosti.

»V obdobju od 1960 do 1980 so potekali integracijski procesi: povezovala se je kmetijska proizvodnja, notranja in zunanja trgovina ter gostinstvo. Politična klima je bila ugodna za povezovanje. Integracijski val se je nadaljeval z združevanjem kmetijstva, živilske industrije in turističnih organizacij slovenske Istre. Vrh združevanja je predstavljala sestavljena organizacija združenega dela SOZD Timav. V iskanju racionalnega gospodarjenja je bilo izvedenih več delov dela in prehajanja dejavnosti iz enega podjetja na drugo. Trmastim Kraševcem pa gre zasluga, da so ob vseh procesih združevanja

ostali zvesti tradiciji, kraškemu pršutu in teranu. Pršut in teran sta postala zanimivo tržno blago in uspešno promovirata Kras,« pričenja avtor Renčelj svoj uvod v najnovejši knjigi o kraškem pršutu, za katero je iz svojega bogatega slikovnega arhiva izbral številne fotografije, ki se nanašajo na pridelavo in promocijo pršuta ter tudi njegovega prijatelja terana, saj je bil dr. Renčelj tudi nekaj časa direktor največjega pridelovalca terana na svetu Kmetijske zadruge Vinakras Sežana. Za odlične fotografije pa je poskrbel oblikovalec in fotograf Jože Požrl iz Divače.

Avtor ni pozabil omeniti, da so bili pršuti s Krasa od nekdaj iskano tržno blago. Na poti Dunaj-Trst so se popotniki zanimali za pršut, kmetijstvo na Krasu pa je oživelo prav s prodajo pridelkov v Trst. Zelo pričakovan denar je bil od prodaje pršutov, saj so zanj kupili mlade pujske za nadaljnjo rejo. K prepo-

znavanju kraških dobrot pa prispevajo tudi gostinci in ob dobri kulinariki se je razvila tudi prodaja kmetijskih pridelkov. Tako pršut kot tudi teran sta postala obvezen del ponudbe.

Omenil je pionirja kraškega pršutarstva Emila Tavčarja iz Krepelj in tudi štiri generacije družine Švagelj – Toščevih iz Štanjela, ki se ponaša s 150-letno (od 1848) tradicijo v mesarski stroki. Dragomir - Milko Švagelj se spominja, da so v letih 1923 do 1942 izvažali pršute na Dunaj preko špedicije v Gorici. Dobrote s Krasa so šle tudi za Vlado v protokolarnе namene.

Ob pršutu še kraška panceta in zašink zaščiteni z geografsko označbo

Z dograjevanjem vinske kleti v Vinakrasu in izgradnjo Krasove pršutarne v Šepuljah se je Kras uvrstil na zemljevid živilske industrije Slovenije.

„Kras se je uveljavil kot dežela trajnih suhomesnatih izdelkov. Pršut, panceta in zašink so na osnovi tradicije in tehnološkega napredka na nivoju Evropske unije zaščiteni z geografsko označbo. Kvalitetni deli prašiča so dobili dodatno vrednost. Kakovost izdelkov je prispevala k zaupanju potrošnikov. Uspešna prodaja je dajala zagon za širitev dejavnosti na področju mesnih izdelkov,“ dodaja dr. Renčelj, ki je velik del svojega strokovnega dela posvetil prav kraškemu pršutu od začetka pršutarstva v Kmetijski zadrugi Vinakras Sežana do gradnje pršutarne v Šepuljah 1975 leta. Zato ga imajo na Krasu upravičeno za očeta kraškega pršuta oz. imenujejo dr. pršutov. Ideje o pršutarni na Krasu v Šepuljah segajo v leto 1970, tehnološki program za novo pršutarno je leta 1975 pripravil prav dr. Renčelj, skupaj z Maksimilijanom Lenarčičem pa še ekonomski elaborat. Temelj proizvodnje kraškega pršuta in drugih kraških specialitet pa je bil postavljen z odprtjem nove pršutarne v Šepuljah 15. julija 1977. Slavnostnega odprtja so se ob številnih domačinih udeležili tudi predstavniki

družbeno političnega življenja Slovenije, otvoritveni govor pa je imel prav dr. Renčelj, trak pa je prerezal zaslužen pršutar Emil Tavčar.

Pot do zaščite kraškega pršuta pa je bila dolga, skoraj 25 let. Leta 2003 so pri sežanskem notarju podpisali pogodbo o ustanovitvi Gospodarskega interesnega združenja Kraškega pršuta, združenje pa je bilo vpisano v začetku naslednjega leta v register pri Okrožnem sodišču v Kopru. Ustanovno pogodbo so podpisali Kras Šepulje, MIP Nova Gorica, Pršutarna Lokev in Kmetija Rauber iz Vogelj. Predsednik združenja je bil Edvard Fonda, namestnik Vojko Volk, strokovni tajnik in interni koordinator pa dr. Renčelj.

Na 59. mednarodnem kmetijsko-živilskem sejmu Agra v Gornji Radgoni (2021) so suhomesnati izdelki Krasa prejeli veliko zlato medaljo za Kraški cvet (nov izdelek – sušeno in zorjeno srce svinjskega stegna). Zlato medaljo so osvojili še Kraški mesni zavitek, Krpanove telečje hrenovke, Goveji pršut, narezek pancete in Kraška podgrlina (nov izdelek).

Kadri Pršutarne Kras Sežana v Šepuljah so vzpostavili stike s Konzorcijem pršuta San Daniele, saj je tudi njihov pršut zaščiten z geografskim poreklom. Z direktorjem konzorcija Emilom Mariom Cachettijem je bilo vzpostavljeno sodelovanje v času priprav na zaščito kraškega pršuta. Osebje šepuljske pršutarne Kras tudi redno obiskuje praznik pršuta v San Danielu, občasno pa koristijo tudi usluge njihovega kemijskega laboratorija ter vzdržujejo stike z inštitutom v Parmi. Kras, d. o. o., mesnopredelovalna industrija pršutarna Šepulje, je podarila knjigo »Od pršuta do kraškega pršuta« vsem pršutarjem in delavcem Krasa, ki so sodelovali pri razvoju pršutarstva.

Kraševci so vedno z ljubeznijo združevali teran in kraški pršut, kar nas zavezuje k spoštljivemu ravnanju tudi v bodoče. Mlade generacije naj bodo odgovorne in spoštljive do dediščine in tradicije, še zaključuje avtor knjige.

Olga Knez

Foto: Olga Knez (fotografija avtorja s knjigo) in Jože Požrl

»ŽIVLJENJE NA KRASU IN V BRKINIH SE VRTI NAPREJ.«

Občina Divača se je tudi letos aktivno vključila v projekt enotne praznične okrasitve »Življenje na Krasu in v Brkinih se vrti naprej«, ki so ga na pobudo predstavnikov gospodarstva, turizma in kulture pripravili v občinah Hrpelje-Kozina, Komen, Sežana in Divača.

Rokovo kolo (Hvala, Rok!) je dobilo svetlikajočo praznično preobleko in polepšalo vhodni razstveni prostor občinske stavbe.

Romana Derenčin,
Občinska uprava Občine Divača
Foto: arhiv Občine Divača

AMBASADORJI SOPOTNIKOV

V sklopu aktivnosti, ki se izvajajo v okviru operacije Sopotniki 2.0, smo v decembru izvedli akcijo »Ambasadorji Sopotnikov«.

To so postali vidni predstavniki lokalnih skupnosti (občin Divača, Sežana, Hrpelje-Kozina), ki so si želeli s svojim vzgledom pozvati ljudi k prostovoljstvu in sporočiti, da je prosto-

voljstvo pri Sopotnikih super in zakon! Tako so se nam za krmilom hibridnega športnega terenca Toyota RAV4 pridružili Jelena Uršič (ravnateljica Višje strokovne šole ŠC Srečka Kosovele, pobudnica akcije), Nina Ukmar (direktorica Kosovelovega doma Sežana), Boštjan Franetič (zaposlen v občinski upravi Občine Divača), Jana Gombač

(zaposlena v Zavodu Dobra pot) in Klementina Križman (podžupanja občine Sežana in direktorica Območno obrtno-podjetniške zbornice Sežana).

Vsi so bili v prostovoljsko delo uvedeni in krenili na pot pomagat starejšim povsem samostojno.

Z vami delimo nekaj njihovih vtisov o prostovoljstvu pri Sopotnikih.

“Prostovoljstvo pri Sopotnikih priporočam, ker je edinstvena izkušnja. Med časom, ko čakaš na starejšo gospo ali gospoda, ko je npr. pri zdravniku, v resnici spoznaš, da vmes lahko še kaj drugega postoriš, in da ni šlo veliko časa, pa še nekaj dobrega narediš za ostale ter se imaš zelo fino v dobri družbi!” (Jelena Uršič)

“Največ, kar lahko namenimo sočloveku je naš čas. Vsem kandidatom prostovoljcem sporočam, naj se odločijo nameniti svoj čas drugemu in tako gojijo vrednoto prostovoljstva in solidarnosti, saj bomo kot človeštvo le tako preživeli.” (Nina Ukmar)

“Po opravljenem prevozu se počutim zelo fajn, kot da sem opravil eno državljsko dolžnost. Solidarnost resnično povezuje skupnost.” (Boštjan Franetič)

“Vsem priporočam, da postanejo prostovoljci, in da starejšim pomagajo pri prevozu, kar resnično cenijo. Mislim, da bi bilo lahko vsakemu v čast, da lahko pomaga ljudem.” (Jana Gombač)

“Občutek, ko narediš nekaj dobrega, je zelo dober, ko vidiš, kako je oseba hvaležna za ta čas, ko si z njo. Toplo priporočam prostovoljstvo, ker mislim, da si vsakdo lahko odtrga nekaj uric, zato da naredi nekaj dobrega za tistega, ki si sam ne more pomagati.” (Klementina Križman)

V sodelovanju smo želeli Sopotniki lokalnim skupnostim pokazati, da se da stopiti skupaj, in da nam je mar za starejše, ranljivejše od nas. Da se znamo podpreti, ko je to potrebno, in da pozovemo k prostovoljenju pri nas ali v kateri koli drugi prostovoljski organizaciji, ljudi dobre volje. To je priložnost za krepitev lokalnih vezi, to je priložnost za to, da skupaj postanemo močnejši! Iskreno vabljeni, da tudi vi namenite nekaj časa in dobre volje pomoči sterjšim ter postanete prostovoljci Sopotnikov. V enoti Kras-Brkini tre-

Boštjan Franetič

Nina Ukmar

Jelena Uršič

Klementina Križman

Jana Gombač

nutno vozimo z dvema voziloma in brezplačne prevoze nudimo več kot 400 starejšim. Vabljeni, da se nam pridružite, pokličite nas na 031 831 030 (Nina) ali nam pišite na info@sopotniki.org. Več o prostovoljskem delu: <https://www.sopotniki.org/zelim-sodelovati.html>

Anu Kahuna, vodja programa
Foto: arhiv Sopotnikov

Aktivnost sofinancirata Evropska unija iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja in Republika Slovenija v okviru Programa razvoja podeželja 2014–2020. Aktivnost se izvaja v okviru Podukrepa 19.2: Podpora za izvajanje operacij v okviru strategije lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost. Za vsebino je odgovoren Zavod Sopotniki. Organ upravljanja, določen za izvajanje Programa razvoja podeželja RS za obdobje 2014–2020, je Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Partnerji projekta so Občina Divača, Občina Hrpelje-Kozina, Zavod Dobra pot in KASPR, Janja Novoselc, s. p.

KRAJEVNA SKUPNOST VREME V LETU 2021

Vsak na svojem področju se ob koncu koledarskega leta ozre nazaj, pogleda svoje delo, dosežke, ter se obenem obrne z novimi idejami in plani v prihodnost. Pa se ozrimo tudi mi. KS Vreme je vseskozi aktivna in uspešna krajevna skupnost. V vaseh krajevne skupnosti Vreme vsako leto potekajo

spomladanske čistilne akcije, ki so uspešne in lepo obiskane. Iz leta v leto se ugotavlja, da je smeti manj, kar je lepo, kljub temu pa se še najdejo in pojavijo črne točke. Skozi celotno leto vasi organizirajo številne aktivnosti, vse v skrbi, da se vaščani, krajanji v svojih vaseh počutijo prijetno, obe-

nem pa tako urejajo same vasi in njene okolice.

V okviru KS je bila tako v preteklem letu sanirana poljska pot čez vremsko polje, vse od križišča za farno cerkvijo proti Gornjim Vremam. S tem se je izboljšala dostopnost krajanom do njej, obenem pa je nastala lepa sprehajalna

pot, ki jo številni sedaj uporabljajo za rekreacijo. Ob tem velja omeniti, da KS vsem omogoča nabavo jalovine za utrjevanje in saniranje poljskih in gozdnih poti v samih okolih vasi.

KS ima v lasti objekt, ob igrišču, ki se oddaja v najem gostinskemu obratu, oba subjekta medsebojno zgledno sodelujeta in zato je bila v preteklem letu razširjena terasa, tako bo prostor tudi naprej prostor srečevanja krajanov in ostalih obiskovalcev.

Ob uvedbi participativnega proračuna leta 2021 je KS aktivno pristopila k idejam krajanov. Tako je bila sofinancirana ureditev otroškega igrišča ob večnamenski dvorani Rudnik Vreme.

Medtem ko so bila igrala financirana iz participativnega proračuna, je ureditev podlage financirala KS. Nastal je prijeten kotiček otrokom za igranje ter prostor srečanj in druženj za starše.

Težko pričakovana večnamenska dvorana Rudnik Vreme je končana in krajanji so si jo lahko v preteklem letu tudi поблиže ogledali, v njej pa že potekajo različne aktivnosti in prireditve. Kljub temu pa še ni popolnoma opremljena. V sklopu dvorane je svoj prostor (pisarno) dobila tudi KS Vreme. Prvotno je bil v načrtu nakup nove opreme, vendar se je ugotovilo, da se pohištvo iz prejšnje pisarne poda tudi v novi, zato so se sredstva po sklepu pred-

stavnikov vasi preusmerila za nakup čajne kuhinje, ki bo služila vsem uporabnikom dvorane.

KS rada prisluhne idejam in predlogom krajanov in ravno od tu je bil izkazan interes za nakup mize za namizni tenis. KS je temu prisluhnila in eno mizo kupila, drugo pa je v uporabo posodila krajanka. Tako se sedaj ljubitelji namiznega tenisa v dvorani srečujejo dvakrat tedensko.

Pred nami je novo leto delovanja, upamo in želimo si, da bo ravno tako uspešno in delovno.

Barbara Race Krašovec

DRUŠTVO TKŠD URBANŠČICA V LETU 2021

Zadnji dve leti so bili za društva in njihova delovanja poseben izziv. Če je bilo treba v letu 2020 na večino kulturnih prireditev in organiziranih pohodov dobesedno pozabiti ter se je vse dogajanje preneslo le na splet, lahko ugotovimo, da je bilo leto 2021 že nekoliko boljše. Ob organizaciji prireditev in pohodov je bilo še vedno treba upoštevati trenutne veljavne ukrepe in omejitve, vendar ljudje so lahko v živo srkali kulturne trenutke ter se udeleževali športnih prireditev.

V začetku leta so zdravstvene razmere še onemogočale sproščeno delovanje, zato društvo še ni moglo organizirano izpeljati svojega tradicionalnega pohoda po Magajnovi poti, je bilo pa v marcu pohodnikom in manjšim skupinam to omogočeno individualno, ob koncu pohoda pa so si pohodniki lahko ogledali razstavo o premogov-

ništvu v Vremah. Prav tako je bilo izpuščeno tudi pustno dogajanje in obeležje 8. marca (pripravljen je bil virtualni posnetek prireditve).

S pomladjo se je situacija toliko izboljšala, da je bila v aprilu izpeljana čistilna akcija, ki so se je udeležili člani društva. Očistilo se je divje odlagališče v bližini avtobusne postaje v Goricah ter pobralo kupe smeti ob cesti v fameljski klanec. Rokave pa so v juniju zavihali tudi graditelji suhih zidov in člani društva ter dokončali suhi zid ob fameljskem kalu. Ker je dvorana Rudnik Vreme ponos kraja je v maju društvo omogočilo krajanom, da si jo поблиže pogledajo ter se sprehodijo po stalni razstavi o premogovništvu v Vremški dolini.

Društvo vsako leto izpelje vsaj nekaj različnih delavnic, v letu 2021 so bile v aprilu in decembru izpeljane tri, in

sicer izdelovanje cvetja in božičnih zvezd (delavnici sta vodili Adriana Cerkvenc in Olga Grgorovič), ter izdelovanje adventnih venčkov (delavnico je vodila Mojca Furlan). Udeležba na vseh pa je bila lepa.

Gostovanj igralske zasedbe društva je bilo v preteklem letu nekoliko manj, kljub temu so se občinstvu igralci predstavili v sklopu Škocjanskega festivala in opasila na Barki (odigran je bil skeč Hujšanje po domače in težave s spi), ter gostovanje na Vrheh (odigrana skeča Hujšanje po domače in težave s psi ter Dežurna služba).

Društvo je v preteklem letu uspešno sodelovalo na prazniku občine Divača, izpeljalo prireditev ob Vremskem opasilu, s prireditvijo obeležili 50-letnico smrti Franceta Magajne ter gostilo v decembru dogodek ob svetovnem dnevu zborovskega petja.

Prireditve ob svetovnem dnevu zborovskega petja - nastop Mance Izmajlov

Skeč Hujšanje po domače in težave s spi - igrata Jože Franetič in Stojana Race

Uspešno je bila v oktobru izpeljana tudi ekskurzija članov društva po Notranjski. Društvo pa posebno vez neguje tudi s pobratenim Turističnim društvom iz Zasipa pri Bledu, katerega člani so Vremsko dolino obiskali v oktobru. Društvo jim je ob tem pripravilo prisrčen sprejem, prav tako pa prijateljske vezi društvo tke tudi z rudarskimi prijatelji – kameradi Etnološkega društva Srečno iz Griž.

Za najmlajše v okviru društva od jeseni potekajo ure pravljic, pri katerih najmlajši z veseljem prisluhnejo pripovedovalkam, ter se nato v delavnicah prijetno družijo ter ustvarjajo. Poleg vsega naštetega je bil v okviru društva izpeljan še pohod v Brkine, pohod v okviru Festivala kraške gmajne iz Vremske doline v Brkine (društvo obenem sodeluje pri pohodu po poti kulturne dediščine cerkva »Romanje k fari«), izpeljano je bilo potopisno predavanje o Peruju popotnika in gornika Marjana Olenika, ter natečaj za

izbiro risbe in imena igrišča ob dvorani ter obisk dedka Mraza.

Poleg vsega zgoraj naštetega so bili v preteklem letu posneti skoraj vsi igrani odlomki, na kar je društvo posebej ponosno, obenem pa tako nastaja društveno arhivska dokumentacija. Vseskozi pa tesno potekajo sodelovanja z vsemi deležniki s področja turizma in kulture v lokalnem prostoru.

Ura pravljic- Brkonja čeljustnik

Kljub vsem tegobam današnjega časa člani aktivno delujejo in vedno pripravljajo nekaj novega, vsi skupaj pa verjamejo, da so boljši časi tik pred vrati in da lahko z optimizmom, novimi idejami in projekti zremo v pravkar začetno leto, idej in elana društvu namreč ne manjka.

Barbara Race Krašovec
Foto: Barbara Race Krašovec

PROJEKT "DOMA NA KRASU" V LETU 2021

Od začetka projekta preobrazbe zavoda je preteklo že drugo leto, ki je prineslo nekaj sprememb in premikov v zavodu, v novem letu pa prehajamo v skupnost in se spopadamo z izzivi glede preselitev.

V prvi četrtini leta smo pripravljali raziskovalni načrt za Hitro oceno potreb in storitev (HOPS) ter načrt poteka teritorializacije. Načrt HOPS smo skupaj s projektom maja predstavili na začetnem posvetovanju v Sežani, ki so se ga udeležili Društvo Vezi, VDC Koper – enota Sežana, Dom upokojencev Sežana, občina Divača, Medobčinsko društvo slepih in slabovidnih Koper, Rdeči križ Sežana in CSD Južna Primorska – enota Sežana.

Teritorializacija je Dom na Krasu razdelila na tri območja, in sicer na Goriško, Kras in Obalo, ter zastavila organizacijo območij za predhodno obdobje. Stanovalci so se v večini preselili po oddelkih, ki naj bi predstavljala območja, kamor se želijo preseliti, pri tem pa nam je bila v pomoč metoda osebnega načrtovanja. Do sedaj smo s stanovalci pripravili 110 osebnih načrtov; z načrtovanjem in izvajanjem osebnih načrtov bomo nadaljevali v prihodnjem letu.

Že marca se je začel projekt Kaštelir, v

okviru katerega so stanovalci ob pomoči zaposlenih in s keramičarko Alenko Gololičič izdelali suvenirje in prazgodovinske skodelice, svojo ustvarjalno izkušnjo pa so predstavili na tiskovni konferenci v Štanjelu in junija v oddaji Na lepše, Štanjel. Z izdelki smo sodelovali tudi na Festivalu Gledanica v Štanjelu, kjer smo imeli prodajano stojnico in delavnico. V letošnjem letu smo izdelali 200 skodelic, katerih polovico je odkupila občina Komen, nekaj pa smo jih prodali na stojnicah. Z glineno tradicionalno kraško hišico, ki jo je možno obesiti na steno (izdelek, ki ima kraško-brkinski pridih) smo sodelovali v spletnem katalogu LAS Krasa in Brkinov. Naši izdelki so od septembra dalje

dostopni na našem Instagram profilu. Maja se je izkazalo, da zaradi povišanja cen nepremičnin na območju Obala ne bo možno kupiti. Stanovalcem se je zato ponudila izbira za preselitev na ostali dve območji, na Kras in na Goriško. Prve preselitve so predvidene sredi prihodnjega leta, in sicer v Divačo, kjer so predvidene nastanitve za 26 stanovalcev. Okvirni seznam smo pripravili na podlagi prošenj in želj stanovalcev ter njihovih potreb. Z namenom, da se posamezna skupina stanovalcev in zaposlenih bolje spozna, poveže in načrtuje življenje skupaj, bomo v prihodnjem letu organizirali skupščine oz. skupino za samopomoč.

Poleti smo izvajali aktivnosti za učil-

nico za samostojno življenje, različne delavnice (računalniška, kuharska, fotografska, učenje nakupovanja, vožnja z javnim potniškim prometom), obisk društev in NVO v Novi Gorici, živo knjižnico in štiri izlete za spoznavanje okolice. Ob koncu leta smo začeli izvajati individualne inštrukcije uporabe računalnika, v sklopu katerih smo vključili tudi stanovalca, ki prenaša svoje znanje drugim stanovalcem. V tem času smo izvedli tudi raziskavo, katere del sta bila tudi nekdanja stanovalca zavoda, ki sta se ob pomoči projekta in podpori preselila v skupnost.

Septembra so nas obiskali udeleženci projekta Erasmus+: Employability of young people with mental disabilities in local communities, ki spodbuja zaposlovanje mladih s primanjkljaji v lokalnih okoljih. Oktobra smo v zavodu organizirali obisk iz CLU Franco Basaglia, socialne zadruge, ki je pred 49. leti nastala v psihiatrični bolnišnici v Trstu z namenom omogočanja legalnega načina za plačevanje opravljenega dela uporabnikov. Novembra pa smo k njim v Trst odšli na strokovno ekskurzijo, in sicer smo imeli dva tematska obiska, povezana z zaposlovanjem ter nastanitvami in oskrbo.

V sklopu razvoja novih metod smo v sodelovanju s CUDV Črna na Koroškem in z usmeritvami IRSSV pripravili priročnik za uvajanje standardov kakovosti v socialnovarstvene organizacije. Idejno zasnovo smo predstavili septembra na mednarodni konferenci v Dubrovniku, ki se je udeležilo 7 zaposlenih. Dokument služi kot priročnik in izhodišče za postavitev koncepta standardov kakovosti, ki temelji na večji vključitvi uporabnikov in nudi tudi temelje za spodbuditev preobrazbe določene organizacije in deinstitu-

cionalizacije v Sloveniji.

Pri izvedbi izobraževanj nam je delo močno otežila epidemija covid-19, a smo kljub temu uspeli večino izobraževanj izpeljati prek spleta, ponekod pa smo dali prednost delu na projektih v majhnih skupinah. Izobraževanja smo zastavili v obliki šestih modulov: Vodenje preobrazbe, Temeljni pojmi in načela deinstitucionalizacije, Vzpostavljanje odgovorov v skupnosti, Oskrba po osebni meri, Vključevanje uporabnikov in Ravnanje s tveganji brez prisile. Vsak modul se je začel z uvodnim predavanjem, ki mu je sledilo delo v manjših projektnih skupinah. Decembra se je s predavanjem za osebno načrtovanje začelo 2. obdobje izobraževanj. Med letom smo organizirali tri posvete: prvi posvet je bil organiziran maja v sklopu HOPS za območje Krasa. Posvet ob obeležitvi svetovnega dneva duševnega zdravja smo organizirali oktobra v Divači in se ob tem z OŠ dr. Bogomirja Magajne Divača dogovorili tudi za izpeljavo delavnice Tanka meja duševnega zdravja, s katero želimo ozaveščati o pomenu duševnega zdravja, predstaviti svoje delovanje in pomembnost deinstitucionalizacije. Decembra smo organizirali posvet za svojce in skrbnike, kjer smo najprej predstavili potek projekta, drugi del pa je bil namenjen odprti diskusiji, vprašanjem svojcev in skrbnikov ter skupnemu pogovoru, kjer smo pridobili informacije, kako svojci in skrbniki gledajo na preobrazbo zavoda, kaj pričakujejo, kakšni so njihovi pomisleki, dileme in strahovi. Praznični čas smo obeležili s prodajo izdelkov na stojnici v avli zavoda in z druženjem med stanovalci in njihovimi bližnjimi. V letošnjem letu smo izdali 6 številk časopisa »IZHOD v skupnost« ter organizirali in sodelovali na različnih

dogodkih, predavanjih, obiskih in okroglih mizah. Ob dnevu za spremembe smo v sodelovanju s Slovensko filantropijo, MC Podlaga, MC Nova Gorica, ŠC Srečka Kosovela Sežana, Kosovelovo knjižnico Sežana, Goriško knjižnico Franceta Bevka, OŠ Milojke Štrukelj Nova Gorica, OŠ Frana Erjavca Nova Gorica, Domom upokojencev Sežana in z dnevnim centrom ŠENT Nova Gorica organizirali skupnostno akcijo »Z branjem premagajmo osamljenost«. Akcijo smo zaključili v začetku maja z izdajo posebne številke časopisa »IZHOD v skupnost«, ki smo ga skupnosti ponudili tudi v lesenih hiškah, ki so jih izdelali stanovalci Doma na Krasu. V sklopu festivala Mladifest smo v sodelovanju z MC Podlaga izpeljali delavnico, na kateri so stanovalke Doma na Krasu učile mlade nadobudneže pletenja zapestnic in vezenja na priročne torbice. Junija smo se udeležili Mesta knjige v Novi Gorici, kjer so stanovalci na stojnici prodajali naše časopise in torbice ter mimoidočim predstavili projekt preobrazbe zavoda. Oktobra smo organizirali okroglo mizo Kompetence pri razdeljevanju zdravih v skupnosti, ki so se udeležili prominentni gosti. Decembra smo na FUDŠ izvedli predavanje in delavnico Tanka meja duševnega zdravja: predstavili smo delovanje zavoda in projekt »Doma na Krasu« ter izvedli delavnico normalizacije in s tem predstavili pomembnost deinstitucionalizacije, stanovalci pa so predstavili svoje izkušnje življenja v zavodu. Več o našem letnem delovanju si lahko v predhodnih objavah preberete na naši spletni strani in socialnih omrežjih.

Projektna skupina »Doma na Krasu«

Foto: Rene Vremec

DOBRODELNO IN PRAZNIČNO V NOVO LETO

V praznični december smo vstopili polni pričakovanj in dobrih želja. Zdravstvena kriza je dodobra načela naše potrpljenje in vsi si neskončno želimo običajnega življenja izpred dveh let, ko se nam niti sanjalo ni, kakšno breme lahko doleti družino z otroki in mladostniki, ko v istem prostoru več otrok naenkrat izvaja učenje na daljavo vsak na svojem računalniku, starši prav tako delajo od doma, vmes pa je treba še pomagati mlajšim in istočasno poskrbeti za vsa gospodinjska opravila.

Otroci so vsled nove stvarnosti še posebej željni druženja z vrstniki, razvedrila, zabave, smeha in igre. Marsikaj od naštetega prejmejo v zelo majhnih odmerkih, saj so ukrepi zaradi epidemije dobro premešali naše ustaljene navade in nam življenje postavili na glavo. Predvsem najmlajši in tiste družine z otroki, ki so se s pomanjkanjem soočale že pred aktualno krizo, so še posebej ranljivi.

Člani Medobčinskega društva prijateljev mladine Sežana smo zato v mesecu decembru strnili vrste in se priključili akciji Radia Capris, ki je ponovno odprla vrata veliki dobrodel-

ni akciji Hladilniku toplega srca. Gre za dobrodelno akcijo, s katero smo do sedaj pomagali že preko 1.000 družinam po celotni Obalno-kraški regiji in poteka vsako leto v mesecu decembru. V akciji smo sodelovali tudi člani Medobčinskega društva prijateljev mladine Sežana skupaj s petimi lokalnimi društvi prijateljev mladine Obalno-kraške regije in z ZPMS. V trgovinah EuroSpin, v zabojnikih akcije Hladilnik toplega srca, smo sprejemali živila in druge potrebščine, da bi predvsem najmlajšim otrokom polepšali praznični čas, njihove družine pa vsaj malo razbremenili vsakodnevni skrbi in blažili pomanjkanje. Z darilnimi paketi smo razveseljevali družine iz občin Koper, Ankaran, Izola, Piran, Sežana, Hrpelje-Kozina, Divača, Komen in Ilirska Bistrica. Pomemben in nepogrešljiv sestavni

del učnega procesa otrok je postal računalnik, sploh takrat, ko otroci delajo in se učijo od doma. Toda tudi računalniki imajo rok trajanja, se pregrevajo in kvarijo. Vsem otrokom v takem slučaju ni dano, da bi starega čez noč lahko nadomestili z novim, zato smo v sodelovanju z ZPMS poiskali donatorje, ki so darovali nove prenosne računalnike tistim otrokom, katerih starši brez pomoči lokalne skupnosti ne bi zmogli takojšnje nabave novega. Da bi najmlajši decembrske dneve preživel varno, veselo in praznično, smo na društvu zbrali njihove želje in pisma ter jih posredovali dedku Mrazu, ki jih ni razočaral in jih obdaroval, saj so si otroci to zaslužili.

Ana Pangos,

Medobčinsko društvo prijateljev mladine Sežana

SREČANJE ŽNIDARJEVIH

V času ko pozabimo na bližnji stik in družinska srečanja je Mirko Martinčič iz Gorič 11. 9. 2021 organiziral srečanje vseh domačih družinskih članov oziroma – kot se pri njih doma reče – vseh Žnidarjevih. Srečanje kar štirih generacij se je odvijalo kar pri Mirku doma in poskrbljeno je bilo, da hrane, pijače in veselja ni manjkalo. Udeležila se je celo 98-letna Justa, ki še vedno povezuje družine in uživa ob pogledu na povezanost in sodelovanje mladih. Ob koncu druženja so sklenili, da bodo dogodek še ponovili, a upamo, da naslednjič po že ustaljenih tirnicah. Mirko je dokazal, da sta za družino in ljubezen vedno čas in volja.

Lana Furlan
Foto: Lana Furlan

ZAVOD SOPOTNIKI ZMAGOVALEC HR&M PROJEKTA V KATEGORIJI JAVNI IN NEPROFITNI SEKTOR

HR&M konferenca je osrednji slovenski dogodek za HR strokovnjake in najvišji menedžment. Na njej se raziskuje, odkriva in nagraduje dobre in učinkovite prakse ravnanja z ljudmi pri delu. Organizacije in podjetja se predstavijo širši javnosti, ko podelijo svoje inovativne pristope ravnanja z ljudmi pri delu in se tako postavijo na zemljevid uglednih delodajalcev (vir: HR&M, 2021).

Zavod Sopotniki se je konec leta 2021 prijavil na tekmovanje za nagrado HR&M s projektom "PROSTOVOLJCI - SRCE SOPOTNIKOV" v kategoriji javni in neprofitni sektor. V finale se je uvrstil skupaj z Ekonomsko fakulteto, Univerze v Ljubljani in Kemijskim inštitutom. Sopotniki so ZMAGALI.

Nagrajeni projekt naslavlja vse faze upravljanja dela s prostovoljci: iskanje prostovoljcev, sprejem in vključitev v prostovoljski program, mentorstvo, intervizije in supervizije, spremljanje in

motiviranje prostovoljcev, njihova krepitev veščin, kompetenc in znanj ter osebni razvoj skozi prostovoljsko delo. Sopotniki so socialna inovacija, ki ustvarja in krepi zaupanja med ljudmi. V vseh procesih v zavodu je v središču človek. Prav s tem namenom je zavod razvil lastne IKT rešitve, s katerimi je "pametno" optimiziral delovne procese, da prostovoljcem nudi okolje, v katerem se lahko samouresničujejo, in v katerem lahko nudijo pomoč na način, ki jih ne obremenjuje, ampak tudi njim izboljša življenje ter prinaša veselje.

Konec leta 2021 je v skrbi za brezplačne prevoze za starejše v 13-ih enotah Sopotnikov po Sloveniji, združenih **380 prostovoljcev**, ki skupaj z zaposlenimi skrbijo za **3.400 starejših**. V letu 2021 so prostovoljci opravili **16.000 prostovoljskih ur**.

Za Zavod Sopotniki pomeni prejem nagrade HR&M potrditev za dosedanje delo in trud. Redko kdo prepozna pomen in vrednost kakovostnega dela s prostovoljci na vsakodnevni ravni,

premalokrat se razume, da je tudi delo s prostovoljci upravljanje s človeškimi viri, in da prostovoljstvo ni le ad-hoc odziv na potrebe družbe.

Prostovoljci so resnično srce Sopotnikov, vsak dan pripravljeni na pomoč starejšim. Ta nagrada je predvsem nagrada njim. Brez prostovoljcev Sopotnikov ne bi bilo in vsekakor ne bi sijali v barvah, s katerimi prinašamo dobro voljo med starejše in vsak dan pišemo zgodbe, v katerih smo "Človek človeku Sopotnik".

Anu Kahuna, vodja programa
Foto: HR&M konferenca

GLASNIK VESELI DOGODKI

ČESTITKE ZA ROJSTNI DAN

*Življenje je kakor knjiga,
včasih njene strani so žalostne in sive,
a včasih mavrične, igrive.*

*Naj tvoja knjiga same lepe strani obrača
in ti vso dobroto poplača.*

Vse najboljše!

Visoke jubileje so praznovala spoštovane tovarišice, borke in članice KO ZB Divača.

V mesecu novembru 2021 **tov. VALEČIČ DORA iz Dan pri Divači**,
v decembru 2021 **tov. DOLGAN MARIJA iz Divače in**
v februarju 2022 **tov. GRŽELJ MILKA iz Dolnjih Ležeč**.

Naše iskrene čestitke za tako lepa leta, z najboljšimi željami.

Nada Grandič

V veselju ljudi, ki so bili, ki so in bodo, pomeni vsak nekaj edinstvenega, neponovljivega, dragocenega. Vsak je svoj svet in skupaj smo veselje, skupaj smo zgodovina. Ponosni in veseli ugotavljamo, da leto 2022 v naši občini obeta častitljive jubileje.

Štiri naše občanke vstopajo v stoto leto.

Naj bo stoletnica slavospev življenju, pogumu, delu, vztrajnosti, dobri volji...vsemu, kar plemeniti življenje posameznika, lokalno skupnost, svet. Naj bo poklon vsemu dobremu in priložnost, da verjamemo in zaupamo v ŽIVLJENJE.

V februarju je prag stoletja že prestopila naša draga občanka, gospa **Milka Gerželj**.

Vse najboljše, spoštovana gospa MILKA!

Veselimo se z vami in z veseljem pričakujemo jubileje ostalih občank.

Alenka Štručl Dovgan, županja občine Divača

MILKA GERŽELJ praznovala 100 let

»Življenje je sestavljeno iz tisočih koščkov. Vsak, prav vsak, ima posebno mesto v naših srcih. Če izgubimo samo en drobcen košček, izgubimo delček sebe; in noben drug kos sestavljanke ga ne more nadomestiti.«

7. februarja 2022 je gospa **Milka Gerželj** v svojo življenjsko zgodbo vstavila prav poseben košček - častitljivih 100 let.

Kot se za takšno častitljivo priložnost spodobi, so praznik gospe polepšale županja občine Divača Alenka Štručl Dovgan, predstavnice Občinske uprave Občine Divača, Društva upokoencev Divača, Zveze borcev za vrednote NOB in Območnega združenja Rdečega križa Sežana. Županja je gospe Milki čestitala ob visokem jubileju, izročila ji je šopek cvetja in zaželela predvsem veliko zdravja ter prijetnih trenutkov v krogu domačih.

Tatjana Cerkvenik

Občinska uprava Občine Divača

Foto: Tatjana Cerkvenik

Milka Gerželj se je rodila 7.2.1922 v brkinski vasi Vareje, kot osmi otrok. Ko je bila stara tri leta, jim je umrl oče. Življenje na kmetih ni bilo lahko. Starejši bratje in sestre so morali trdo prijeti za delo, da so lahko preživeli.

Med narodno osvobodilno vojno, se je priključila partizanskemu gibanju, kot kurirka je prenašala pošto.

Nekega dne so ji pri tem, pot prestregli sovražniki - Nemci in jo pričeli zasliševati. Bila je iznajdljiva in se je pri tem delala nevedno, izdala ni nobenih informacij, vendar so jo kljub temu aretirali in odpeljali v Coronejo v Trst. Tam so jo še naprej zasliševali, nakar so ji izročili listek z ukazom, da nekaj napiše. V trenutku je doumela, da mora spremeniti pisavo in to jo je rešilo, da je niso odpeljali v taborišče. Toda vseeno je bila odpeljana na prisilno delo v Nemčijo, kjer je ostala približno dve leti. Po vrnitvi domov je opravi-

la tečaj za trgovko. Delala je po številnih trgovinah vse od Istre do Jesenic, nazadnje se je zaposlila v Divači, v trgovini na železniški postaji in tam ostala vse do upokojitve.

Poročila se je v Dolnje Ležeče, kjer sta si z možem Jožetom ustvarila dom in družino. Tam živi še danes. Do pred kratkim ji je zdravje še kar služilo, zadnje časa pa vse bolj ugaša njena življenjska energija.

Jesen življenja preživlja doma, v krogu svojih najdražjih, sina Bogdana ter njegove družine, hčerke Jane in nečakinje Magde, ki jo negujejo in zanjo lepo skrbijo.

Cvetka Mahnič

MARIJA MARA ŽETKO – MARA HRIBARJEVA praznovala 99 let

Tudi v Lažah imamo gospo, ki se lahko pohvali z zelo visokim jubilejem – sredi decembra je namreč praznovala 99 let **Marija Mara Žetko** – Mara Hribarjeva. Še vedno je čila in nasmejana, čeprav ji noge ne služijo več dobro. Vedno znova pa nas preseneti s svojim odličnim spominom, ko nam pripoveduje o daljnih vaških prigodah, internaciji in o naših prednikih, ki jih že zdavnaj ni več med nami. Glede svoje starosti se pošali, da »je Bog verjetno izgubil beležko z njenim imenom ...«. V duhu te njene misli se že veselimo prihodnjega decembra in praznovanja stoletnice.

Martina Žetko
Foto: Avica Vidmar

BLAŽ MATIKA praznoval 90 let

Blaž Matika, mož, oče, nono, prano, oseba, na katero se lahko vedno zaneseš, oseba, ki vzgaja več generacij, oseba polna modrosti in izkušenj, ki kljub svojim častitljivim letom še vedno opravlja vsa hišna in vrtna opravila. Slavljenca sva ob njegovem visokem jubileju – 90 let, z županjo Alenko Štrucl Dovgan obiskali na njegovem domu v Divači. Pri svojih devetdesetih letih nam je zaupal svojo življenjsko zgodbo in recept za dolgo življenje, ki se skriva v besedah skromnost in delavnost.

Rodil se je 25. septembra 1931 v istrski vasici Sandari pri Žminju. V družini je bilo 5 otrok. Že kot majhen otrok je ostal brez očeta in tako izkusil tudi temno plat življenja, saj je moral oditi od doma za hlapca. Bil je bister in živahen fantič, ki je moral že v rosnih letih poprijeti za vsako, tudi težaško delo. Hitro se je navadil zavihati rokav, zato mu kasneje v življenju ni bilo nič pretežko.

Pri šestnajstih letih se je kot delavec zaposlil v tovarni v Cerovlju, nato pa še krajši čas v rudniku Raša. Pot ga je vodila dalje in tako je leta 1949 kot mladenič prišel v Divačo in dobil službo na železnico. Bil je kurjač na parni lokomotivi. Po zelo dobro opravljenem poskusnem delu so ga tam redno zaposlili.

Blaž se z žarom v očeh spominja, kako je potekalo delo in življenje v tistih časih. »*Delo na parni lokomotivi je bilo zelo naporno, imeti si moral predvsem veliko veselja, da si lahko premagoval naporno fizično delo in težke pogoje dela. Vestno in ponosno sem opravljal to delo. Razkošja res ni bilo, bil pa je redni mesečni zaslužek, s katerim se je dalo živeti. Poleg rednega dela, ki sem ga v dnevnikih in nočnih izmenah opravljal na železnici, smo se morali takratni mladi železničarji v Divači obvezno udeležiti »rabute« - izgradnje divaškega Zadrúžnega doma.*«

Divača mu je prirasla k srcu in postala njegov drugi dom. Tudi po odsluženi vojaščini se je vrnil v Divačo in nadaljeval s službovanjem na železnici. Leta 1960 se je poročil in si ustvaril družino. Sinovoma Silvanu in Stanku je želel omogočiti lepše otroštvo, kot ga je sam preživljal. S poštenim in odgovornim odnosom do dela ter neizmernim trudom, je v službi napredoval na mesto strojevodje za premik, kjer je ostal vse do

upokojitve, v kateri uživa več kot 40 let. Blažu Matiki, je ob visokem jubileju čestitala županja Občine Divača, mu izročila šopek rož ter simbolično darilo in z njim nazdravila ter mu zaželela še veliko veselih in zdravih dni v družbi njegovih najdražjih!

MIRKA ZRNEC praznovala 90 let

V četrtek, 3. februarja 2022, je dopolnila 90 let **Mirka Zrnc** iz Gornjih Vrem. Še vedno polna življenjske energije in dobre volje je praznovala v krogu svoje družine, v Kopru, kjer Mirka trenutno prebiva pri hčerki Vlasti.

Rodila se je v Ivanjem Gradu kot zadnja izmed sedmih otrok. Kot otrok številne družine je že v otroštvu morala poprijeti za marsikatero delo. Velikokrat pripoveduje o tem, kako so v otroštvu preživljali čas, medtem ko so pasli krave. Kasneje, v rani mladosti, ji je bila dana možnost, da se je izučila za trgovko in se zaposlila v Komnu. Spoznala je svojega bodočega moža Alberta iz Vremske doline, se v letu 1955 z njim poročila in se preselila v Gornje Vreme. Zaposlila se je v trgovini v Vremskem Britofu. Skupaj z možem sta si uredila prijeten dom in vso pozornost posvetila otrokoma, Ediju in Vlasti.

Mirki je za častitljiv jubilej čestitala tudi županja Občine Divača Alenka Štrucl Dovgan, po sinu Ediju ji je poslala šopek pomladnega cvetja in zaželela še veliko zdravja in zadovoljstva.

Tatjana Cerkvėnik,
Občinska uprava Občine Divača
Foto: Tatjana Cerkvėnik

EMA ROŽANC praznovala 90 let

Emma Rožanc je na svoji domačiji na Varejah 2. februarja 2022 praznovala visok jubilej, 90. rojstni dan.

Slavljenko smo ob njenem rojstnem dnevu obiskali: županja občine Divača Alenka Štrucl Dovgan, predstavica Občinske uprave, predstavnic Društva upokojencev Divača in Območnega odbora Rdečega križa, predsednik KS Misliče in predstavnik vaške skupnosti.

Ob čestitkah z dobrimi željami in izročitvi pisanega šopa rož ter priložnostnih daril je bila opazna radost slavljenke, ki je izrazila veselje in zadovoljstvo, da smo z obiskom počastili njen življenjski jubilej.

Njeni domači so nam pripravili prijazno dobrodošlico in z dobrotami bogato obloženo mizo. Medtem ko smo slavljenki nazdravili s kozarcem rujnega, smo slišali marsikaj zanimivega o njenem pestrem življenju. V pogovoru je nizala spomine na preteklost, na čase in življenje, ko je bila še mlada in polna delovne energije. Kot je povedala, ji ni bilo nobeno delo na kmetiji težko in tudi sedaj še opravi marsikatero delo na njivi. Vedno vesela, prijazna in polna življenjske energije je rada pomagala vsem, ki so se obrnili nanjo.

Da je obkrožena z ljubečo družino in dobrimi prijatelji, pa se je pokazalo na prijetnem praznovanju njene devetdesetletnice.

Tatjana Cerkenik,
Občinska uprava Občine Divača
Foto: Tatjana Cerkenik

Draga nona Ema, ne stisne vsaka roka tako močno, kot stisne tvoja. In ne objame vsaka roka tako srčno, kot objameš ti. Za vsakega, ki pride v tvojo hišo, se vedno najde lepa beseda in vonj dobrodošlice se širi že brez pristavljenih loncev na šprgertu. Tvoja dobrosrčnost je vedno privabljalna žlahto in sosede, prijatelje in znance – od vedno je bila hiša polna. So malo pokramljali, se polementali, tudi kaj malega spili ... Še dandanes se rad kdo oglasi, da mu ob pogovoru s tabo čas hitreje mine in da lahko odloži kakšno breme, ki mu leži na duši. Ja, res si dobra poslušalka in zaupanja vredna sogovornica, znaš pa tudi doživeto pripovedovati. Ko se spominjaš mladostniških dni, prigode opišeš tako živo, kot bi se zgodile včeraj. Ni čudno, da sva te vnukinji tako radi poslušali, ko si nama pripovedovala prauce za lahko noč. Ne, nisi imela lahkega otroštva. Rodila si se na Vatovljah pr' Miclinovih, v majhni brkinski vasi in večino otroštva preživela v pomanjkanju in skromnosti. Že kot otrok si se naučila trdega dela na kmetiji in nemalo tvojih prauc se začne z opisom, kako si pasla krave, plela na njivi, grabila seno v največji vročini in opravljala vsa druga kmečka opravila. Tudi v šoli večino časa ni bilo veselo. Stroge italijanske učiteljice so rade udarile z ravnilom po prstih, sploh, če so slišale kakšno slovensko besedo. In oh, kolikokrat ste otroci pozimi v največji burji gazili čez snežne zamete, da ste vsi premraženi pravočasno prišli v šolo na Misličah. A to te je utrdilo. Življenje te je naučilo delavnosti, trme, vztrajnosti in poguma. Kljub težkim razmeram se rada spominjaš predvsem lepih trenutkov. Rada pripoveduješ o prigodah na vasi, ko ste se s sovrstniki lovili, igrali, peli, prirejali igre in plese in seveda večkrat tudi kakšno »ušpičili«.

Ljubezen te je pripeljala na Vareje k Maganjčevim, kjer si si ustvarila družino in še naprej trdo delala na kmetiji. Nerada si zapuščala dom, saj je bilo pri hiši vedno toliko za postoriti. Še danes si ne daš miru, ko zgodaj zjutraj že cepiš drva za na šprgert in pri svojih zavidanja vrednih letih neumorno skrbiš za njivo in vrt. Tvoja kuhinja se vedno sveti od čistoče in vse je vedno lepo pospravljeno na svojem mestu. V največje veselje pa ti je, ko lahko za domače pripraviš kaj dobrega za pod zob – ker le kaj je hujšega kot prazen želodec. Ja,

ti že veš. In res radi prihajamo k tebi, ki nas vedno odprtih rok sprejmeš v toplino svojega doma in nam postrežeš z dobrotami izpod tvojih spretnih prstov. Si prava zakladnica spominov in kdo drug, če ne nona Ema, ve za vse rojstne dneve, vse datume porok in krstov, smrti in drugih dogodkov. Lahko si ponosna na svoj izjemen spomin in na svoja častitljiva leta. Tako kot smo mi ponosni, da se lahko vsakič znova vračamo k tebi na Vareje, v tvoj topli pristan. Vse najboljše, draga nona, da bi nam še mnogo let pripovedovala svoje prauce in nas razveseljevala s svojo srčnostjo in tvojim toplim stiskom dlani.

Leonida Brezovec

VERONIKA MATJAŽIČ praznovala 90 let

Zadnji petek v februarju smo predstavnice RK Slovenije, Območne enote Divača in Društva upokojencev Divača z župano Občine Divača, Alenko Štrucl Dovgan obiskale **Veroniko Matjažič** v Famljah ter ji voščile za njen 90. rojstni dan. Še vedno pokončna in čvrsta Veronika, ki jo v vasi imenujemo Verica, se je z velikim veseljem spominjala svojih mladostnih let, ki jih je preživela na Štajerskem, kjer se je rodila in kasneje živela v Rušah s svojim možem Franetom Matjažičem, ki je bil tam na službovanju kot miličnik. Izučila se je za poklic krojača, kasneje delala v gostinstvu, a je morala zaradi zdravstvenih težav to delo opustiti. Iz Ruš sta se preselila v Famlje in obnovila moževo hišo. V zakonu sta se jima rodili trije otroci, hčerki Dragica in Sonja ter sin Boris, ki s svojo družino živi v Famljah. Je še vedno dobrega spomina in mobilna ter dnevno pod budnim očesom in v skrbi svojih otrok in vnukov.

Mirjam Frankovič Franetič
Foto: Tatjana Cerkenik

OLGA GRGOROVIČ – MOJSTRICA ROČNO IZDELANIH DEKORATIVNIH IN UPORABNIH IZDELKOV IZ NARAVNIH MATERIALOV

DIVAČA, 2022 Mentorsko delo OLGE GRGOROVIČ iz Divače, na področju ročno izdelanih dekorativnih in uporabnih izdelkov iz naravnih materialov in z recikliranjem, z vodilom "Ustvarjajmo skupaj!", se je začelo v divaški krajevni knjižnici pred dvema desetletjema. Odtlej znanje in navdušenje za ustvarjanje uspešno prostovoljsko posreduje v okolje, kjer živi v soseski in širše v naši občini v obliki delavnic in drugače. Izpod njenih spretnih in hitrih prstov je nastalo ogromno unikatnih izdelkov: bodisi z modeliranjem hladnega porcelana bodisi vrtnega okrasja v tehniki hypertufa ali pa botični izdelki na osnovi mojstrskega šivanja: krpanke (odeje, torbe), punčke, tudi waldorf, in drugo.

Olga Grgorovič je v decembru 2021 izdelala punčki-angela za dvojčici Izo in Zalo za božično darilo njune none.

Iz vasice Borut v Hrvaški Istri je pred skoraj pol stoletja življenjska pot pripeljala v Divačo OLGO GRGOROVIČ (roj. 1951). Z možem železničarjem-strojevodjo sta se 29. 2. 1974 vselila v novozgrajeni železničarski 21-stanovanjski blok "Na železniški postaji". Kasneje se je Olga z možem in dvema otrokoma preselila v svoj dom, zgrajen v novem delu naselja Divača. "Pol penzije sem prislužila v TEA Divača, pol pa kot šivilja za potrebe vrtca v Sežani." pove Olga. A njeno znanje in ustvarjalnost tudi po upokojitvi služita skupnosti. Olga namreč s svojim ustvarjalnim žarom iz globin srca, ki ga ob njej začutiš takoj, ko prepričljivo spregovori o svojem delu, navduši. Hip zatem se umakne vase, postane zadržana in globoko v sebi v tihoti snuje ideje za nove izdelke. Uspešno je vodila številne ustvarjalne delavnice ročnih del z vodilom "Ustvarjajmo skupaj" v Divači, Senožecah, Vremah ... Uči ročnih spretnosti in različne tehnike ustvarjanja okrasno-uporabnih izdelkov.

Ustvarja na različnih področjih.

Najprej je izdelovala vrtno okrasje iz betona, a ker so tovrstni, sicer lepi izdelki (cvetlična korita, lonc), bili za dvigovanje zanj pretežki, je začela uporabljati tehniko **hypertufa**. Sama po receptu izdela mešanico iz peska, cementa, stiroporja in vode ter iz nje ročno izdela unikatne posode (cvetlične lonce, korita za zelišča), ki imajo videz kamna, a brez teže kamna. Te okrasne vrtno posode so iz naravnih materialov, so lahke in imajo izolirni učinek.

Svoje znanje Olga nenehno nadgrajuje. Nove ideje in tehnike najde tudi na spletni strani Pinterest.

Dobro obvlada modeliranje iz **hladnega porcelana**. Mešanico iz sestavin, ki jih vsak lahko najde v svojem domu (škrob, lepilo, glicerol) naredi sama po receptu. Pred gnetenjem te mase si namaže dlani s kremo, da lahko natančno in z domišljijo in trudom oblikuje osupljivo lepe cvetove vseh barv, razen v rdeči. Kajti vrtnice v rdeči barvi, ki jih Olga ustvarja s posebno subtilnostjo, so samo za na grob moža Tonija – cvetovi zanj so najlepši, saj absorbirajo vso toploto in ljubezen ustvarjalkinih rok.

Priljubljenost hladnoporcelanskega modeliranja raste, saj se ob delu, pa najsi bo to vaza ali cvetlični aranžma, razvijajo motorične sposobnosti prstov, natančnost in potrpežljivost. Tudi material je neškodljiv in cenovno ugoden.

Nasploh je na trgu povpraševanje po dekorativnih ročno izdelanih stvaritvah dandanes veliko, posebno še če so leti iz naravnih materialov. Tako dosega waldorfska punčka

Šopek v tehniki hladni porcelan. Izdelala Olga Grgorovič. (Divača 2022.)

Waldorf punčki izdelala Olga Grgorovič.
(Foto: Divača, 2022.)

Okrasno korito v tehniki hypertufa, ki ima videz kamna. Izdelala Olga Grgorovič. (Divača 2021.)

ceno nad 100 evrov, okrasni cvetlični lonci hypertufa pa od 20 do 40 evrov.

Za svoj dom, v delavnicah, po naročilu, za darila, ob raznih priložnostih je Olga Grgorovič v dveh desetletjih ogromno ustvarila: od vrtnega okrasja in hladnoporcelanskega cvetja, tudi ptičje krmilnice, unikatne voščilnice, krpanke (pregrinjala, torbe). Pa še komu menja zadrgo, če jo prosijo ali pa nudi drugačne šiviljske usluge, saj je izredno spretna in hitra pri rokovanju s šivalnim strojem.

Ko je še stanovala v železničarskem bloku pred štirimi desetletji, je občudovala ročne izdelke starejše sosede Srečke Vidmar, mojstrice pletenja in kvačkanja. Vendar je Olgi najljubše ustvarjanje na osnovi šivanja.

Že pred letom 2010, ko je bila zaposlena v vrtcu Sežana, je izdelala kostume za vrtčevsko folklorno skupino Kamenček. Poseben izziv so ji bila stara oblačila, ki so morala biti izdelana kot pred sto leti, tako vrhnja kot tudi podkrila za

dekllice. In še večji izziv so ji pomenila šivana obuvala – copati.

Kot je mojstrica ročnih del Srečka Vidmar iz železničarskega bloka že takrat ustvarila čudovita posteljna pregrinjala iz kvačkanih kvadratkov volne v tehniki patchwork, je v **patchwork šivanju** posteljnih pregrinjaj prava mojstrica Olga, ki v tej tehniki izdeluje tudi torbe. Zadosti pa tudi kompleksnim željam, da izdelava odejico krpanko za dojenčka in torbo s previjalno podlago z enakimi motivi v patchwork slogu. Njene krpanke so unikatne – reciklira, šiva in uživa.

Morda se mladi premalo zanimajo za tovrstna ročna dela, saj bi lahko že dekllice nad deset let iz starih oblačil naredile novi patchwork izdelek: morda obleko, si zašile unikatni nahrbtnik po svoji želji.

Strast do oblikovanja tekstila je veliko zagovornico naravnih materialov, ki ne mara plastike, pripeljala tudi do izdelovanja **punčk**. Na spletnih straneh poišče kroje za iz-

Folklorna skupina Kamenček iz vrtca v Sežani, katerim je Olga Grgorovič izdelala kostume, stara oblačila kot so jih otroci nosili v prejšnjem stoletju. (Fotografija iz osebnega arhiva O. Grgorovič.)

Divača, krajevna knjižnica, 2015: Razstava ročno izdelanih lutk pravljčnih junakov nastalih v delavnici "Ustvarjajmo skupaj" pod mentorstvom Olge Grgorovič.

delavo telesa punčke ter oblekic in obuval, ki jih prilagodi svojim kreativnim idejam. Uporabi blago bombaž, šiva ročno in strojno. Lase naredi iz volne. Oči, usta ali nariše ali izveze.

"Zahtevnejša za izdelavo," pravi Olga, "je **waldorfska punčka** ki je zaradi značilnih kreacij zelo posebna in edinstvena. Obraz mora biti podoben človeškemu. Izdelana mora biti strogo iz naravnih materialov, velika 40 centimetrov, mora biti trpežna, da prenese mnoge objeme otroka in mnoga leta igranja. Mora biti estetsko dovršena, saj ob njej otrok razvija občutek za lepoto."

Olgo Grgorovič je društvo Urbanščica letos že drugo leto zapored povabilo medse, da bo vodila delavnice v Vremah. Mentorica načrtuje delavnico ustvarjanja na osnovi šivanja. Ker bo delavnica časovno sovpadala z veliko nočjo, bodo izdelovali kokoš in jajca.

Jožica Planinc

Foto: Jožica Planinc

Olga Grgorovič ob svojih ročno izdelanih vrtnih okrasnih cvetličnih loncih in palčku. (Divača, 2021.)

ROČNO IZDELANI TULIPANI, VAZE, MUŠNICE, GOBANI IN ŠKRLATNE VRTNICE

MIRJANA MUHA (roj. 1952) je Divačanka od leta 1969. Leta 1973 se je poročila z Oskarjem in se z družinico v letu 1974 vselila v železničarski blok ob samskem železničarskem domu, hišo št. 12 v ulici B. Magajne in se zaposlila v TEA Divača. Kasneje se je z družino preselila v svoj dom v novem delu naselja Divača, ki je prepoznan po vrtnem okrasju, ki ga Mirjana ročno sama izdeluje. Njen vrt in dvorišče prepoznamo po doma ročno izdelanih cvetličnih loncih in koritih, gobanih, mušnicah in palčkih iz betona, ob dnevu čarovnic se okrasju pridružijo še dekorativne buče iz betona.

Mirjana rada pokaže, s čim se ukvarja in tudi podari kak svoj izdelek.

Posebno je ponosna na svoje hladnoporcelansko cvetje, saj v izdelavo vloži veliko truda in potrpežljivosti. Da nastane, denimo, prelep cvet maka, tulipana ali škrlatne vrtnice, mora najprej izdelati po receptu maso hladnega porcelana, sledi natančno modeliranje lističa za lističem, nakar sestavi cvet.

Cvetje v tehniki hladnega porcelana in vaze izdelala Mirjana Muha. (Foto: Divača, 2022, Oskar Muha.)

“Vsega me je naučila Olga Grgorovič. Še vedno mi pomaga z nasveti in navdihuje v ustvarjanju,” pove Mirjana, ki rada ustvarja in kot sama pravi “ne more biti pri miru, vedno nekaj počne”. Ročno ustvarjanje ji nudi zadovoljstvo, toliko bolj, če najdejo njeni izdelki pot do sovaščanov, ko jih podari, da lepšajo sosesko. Posebno jo razveseljuje povpraševanje po njenem hladnoporcelamskem cvetju.

Jožica Planinc
Foto: Jožica Planinc

IZJAVA PREDSEDNIKA DRUŠTVA UPOKOJENCEV DIVAČA STOJANA CERKVENIKA

Društvo upokojencev Divača temelji na podlagi dela v organiziranih sekcijah in po dejavnostih. Sekcija za ročna dela temelji na ročnih spretnostih članic novejših in starejših tehnologij izdelave raznih izdelkov. Njihovo delo ohranja navade naših prednikov v smislu starih spretnosti in običajev.

Želim, da bi se v sekcijo vključili tudi mladi, s tem bi to tradicijo ohranili tudi v bodoče.

V bližnji prihodnosti ima društvo v planu organizirati razstavo izdelkov, ki so jih izdelale članice društva.

KULTURA VPLETENOSTI STAREJŠIH V ŽIVLJENJE DIVAŠKE SKUPNOSTI

Znanje, ki smo si ga upokojenci ustvarili skozi dolga leta, tudi po upokojitvi lahko služi skupnosti. Starejši dajemo svoj čas, izkušnje in znanje, če okolje to darovanje želi, ceni, potrebuje. Vrednota starejših je počasnost, saj si vzamemo čas za odnose, za prenašanje kulture in znanja na mlajše in tudi čas za doživljanje lepote.

Čudovito bi bilo živeti v občini s kulturo, da starejši v čim večjem številu želijo biti vpleteni v življenje skupnosti in bi jim bilo to tudi nudeno. Kajti mnogi starejši, ko dosežejo upokojitveno starost le niso, kot velja stereotip “nemočni”, vsi si namreč ne želijo počivati na robu družbe.

Povprečno postanejo prejemniki pomoči okrog 80. leta starosti. Do takrat pa več dajejo drugim generacijam, kot prejemajo. V naši občini se darovanje znanja, izkušenj in časa kaže na vsakem koraku: none in nonoti sodelujejo pri varstvu in vzgoji otrok, starejši so aktivni v vaških skupnostih, v kulturnih društvih, v lokalnih projektih, starejši so v oporo mladim, dajejo nasvete in prenašajo izkušnje, poskrbijo za bio pridelek na vrtu, njivi, starejši razkažejo turistu domači kraj, poskrbijo za kulturno dediščino, pomagajo drugim sta-

rejšim. Vse to poteka bolj ali manj samoiniciativno, manjka občinska prostovoljska organizacija, ki bi starejše prostovoljce povezala in povabila medse. Občina bi pridobila tudi s profesionaliziranim prostovoljnim delom starejših v javnih ustanovah. (kulturni mediatorji, kot mojstri ročnih del, mojstri vrtičkanja).

Za starejše so dobrodošle organizirane “jutranje gibalne uričice” v Divači pod mentorstvom upokojene učiteljice športne vzgoje Mirjam Frankovič Franetič, ki se jih udeležuje ducat starejših. Zavod Dobra pot spodbuja starejše in ponuja starejšim možnost, da pričujejo svoje spomine in sodelujejo v vseslovenski akciji “Zapišimo spomine”, v kateri je v preteklem letu sodelovalo kar nekaj starejših iz naše občine (Judita Magajna, Jožko in Dora Valečič, Nada Kerševan in drugi). Zavod Dobra pot, ki je upravljalec aplikacije Zapisi spomina, vabi, da se tudi letos vključimo v akcijo, ki bo potekala med 14. in 25. marcem. Vsak izmed nas lahko prispeva delček k ohranitvi nesnovne kulturne dediščine v občini.

Jožica Planinc

REŠITVE KRIŽANK IZ PREJŠNJIH ŠTEVILK GLASNIKA

REŠITEV KRIŽANK ŠT. 3 IZ PREJŠNJE ŠTEVILKE GLASNIKA: ANESTEZIJA, LAMARKIZEM, AMINI, POLI, NELSON, LEN, ADRIA, ABANO, NPK, AJLANT, OK, CREINA, AVLA, CVI, LOKVANJ, AT, PUJS, ALDO, TODD, DETEL, SKAVT, LIONI, UZI, HANAU, KORAK, GIN, JR, ZAR, VRANKÉ, UZANCA, OKO, GA, ALS, SR, VD, RJA, EA, KIRKÉ, AČIMOV, DOLENC, BEDENJ, ERP, TJE, IVAN, ENARI, OZIM, TI TZ, OKVARA, ŽB, ENEOLIT, IDA ABE, VALLONE NAG, ŽAR

REŠITEV KRIŽANK ŠT. 4 IZ PREJŠNJE ŠTEVILKE GLASNIKA: SHOLASTIKA, PELINKOVEC, OLIMJE, OME, RAV, ALUNIT, TEDEN ESAKI, LKO, ARISTO, AL, ODJUGA, ZR, DOLE, SOUL, REZ, DENTIN, ABBT, ALVA, MOLJK, TRIUM, IRSKA, IEA, NOTRANJSKA, GČ, IDEE, OATES, LAIK, KEL, ES, LANZA, LJUBA, IG, MR, ANSHAN, MODUL, LIKAR, MILIČ, KSENON, JAT, LEK, AK, IZBOR, KANU, ILICA, BALADA, OH, DA VINCI, KIA, OSA, ADAPTER, ASK, STR

GESLO: SREČNO NOVO LETO

25 LET DELOVANJA DRUŠTVA ZA NENASILNO KOMUNIKACIJO

Društvo za nenasilno komunikacijo (DNK) je nevladna, neprofitna in humanitarna organizacija, ki se že 25 let ukvarja s preprečevanjem nasilja v družbi in zmanjševanjem posledic nasilja. Poleg programov za odrasle osebe, ki doživljajo ali povzročajo nasilje, izvajamo tudi program za otroke in mladostnike oz. mladostnice z izkušnjo nasilja. Otrokom in mladim je namenjena individualna pomoč v obliki rednih tedenskih svetovalnih pogovorov s svetovalko/svetovalcem ali tedenskih druženj s prostovoljko/prostovoljcem. Otrok lahko s tem pridobi pozitivno izkušnjo odnosa z odraslo osebo, ki upošteva principe nenasilne komunikacije ter skozi vzpostavlja stik z otrokom. Otroka spodbuja k zavedanju svojih čustev, občutkov, vedenjskih vzorcev in prepričanij ter ga uči, kako na primeren način izražati svoja čustva in mnenja. Tako krepi tudi otrokovo samopodobo. Začetki društva temeljijo na prostovoljstvu, saj je društvo nastalo z večletnim prostovoljnim delom usta-

noviteljic. Prostovoljke in prostovoljci so pomemben del našega društva, saj se aktivno vključujejo v naše dejavnosti, sodelujejo predvsem pri izvajanju rednih druženj z otroki. V društvu enkrat letno organiziramo brezplačno uvodno usposabljanje (običajno jeseni) za nove prostovoljke in prostovoljce, namenjeno polnoletnim osebam, ki so pripravljene vsaj eno šolsko leto nameniti del svojega časa delu z otrokom. Zatem je podpora prostovoljcem na društvu nudena z rednimi intervizijskimi srečanji, ki so namenjena izmenjavi predlogov in mnenj ter reševanju dilem, povezanih z delom s posameznim otrokom. Znanje in izkušnje, ki jih prostovoljci in prostovoljke dobijo pri prostovoljnem delu na društvu, jim lahko pomagajo tudi na drugih področjih.

Ob obletnici našega delovanja se zahvaljujemo vsem prostovoljkam in prostovoljcem za njihovo udejstvovanje in prispevek k boljši družbi ter vabimo tudi nove, da se nam pridružijo. Spodbuditi pa želimo tudi osebe, ki

doživljajo ali povzročajo nasilje, da se vključijo v naše programe.

Kontakti:

LJUBLJANA:

ENOTA KOPER:

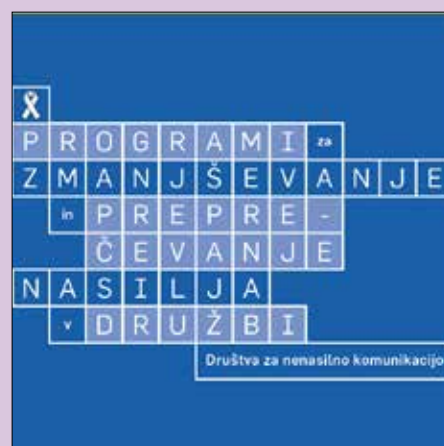
TEL: 01 4344 822, 031 770 120

TEL: 05 6393 170, 031 546 098

e-mail: info@drustvo-dnk.si

e-mail: dnk.koper@siol.net

Društvo za nenasilno komunikacijo

GLASNIK **POSLOVILI SMO SE**

ZAHVALA!

Najboljši del človekovega življenja so njegova mala in nepozabljena dela dobrote in ljubezni. (W.W.)

Hvala ti, spoštovani ALOJZ ŠPROHAR, ker si veliko naredil za KO ZB Divača.

Bil si član organizacije, član IO, praporščak ...

Nikoli nisi rekel: "Ne morem." Vsako leto si 1. novembra ob dnevu spomina na mrtve uredil spomenike padlih borcev v občini Divača in odnesel cvetje in sveče.

Po tvoji zaslugi so bili grobovi padlih borcev celo leto očiščeni in urejeni.

Ni ti bilo težko stati s praporjem ob proslavah ali pogrebih, čeprav si kdaj imel zdravstvene težave.

Dragi Lojze, tvoja prerana smrt je prizadela vse nas, ki smo s tabo sodelovali.

Zdaj vsak korak je nate prijazna misel in hvaležnost za vse.

Nada Grandič

Foto: Šopek maka, ročno delo Mirjane Muha

ANTON PEČOVNIK (20. 3. 1944 †17. 12. 2021)

V SPOMIN

Konec lanskega leta (17. 12. 2021) je v Sežani prenehalo biti plemenito srce poznane in odličnega strokovnjaka, živinozdravnika Antona Pečovnika, ki je na Krasu in v Brkinih ter tudi v širšem slovenskem prostoru skrbel za zdravje velikih in malih živali več kot 50 let. Odkar je poleti 1973 prišel v Sežano, je ta poklic opravljal vse do upokojitve pred slabimi 10 leti.

Anton, klicali smo ga Tone, za vse kraške in brkinske kmete pa je bil preprosto dohtar, je bil rojen 20. 3. 1944 v naselju Gabernik na Pohorju materi Antoniji in očetu Petru, ki je sedem desetletij svojega življenja posvetil gasilstvu.

Po končani srednji gozdarski šoli v Postojni in odsluženi vojaščini je nekaj časa delal kot gozdarski tehnik na Pohorju. Ljubezen do živali, še posebej konj, ki jih je vzljubil že kot otrok, saj je vedno pomagal stricu na kmetiji, je bila odločilna za študij veterine na takratni še Biotehniški fakulteti. Po končanem študiju leta 1972 je slabo leto delal v Slovenski Bistrici kot veterinar, nato pa se je leta 1973 preselil z družino v Sežano in se zaposlil na Veterinarskem za-

vodu Primorske. Nekaj časa (približno tri leta) je bil zaposlen tudi v kobilarni v Lipici na delovnem mestu strokovnega vodje kobilarne.

Že kot mlad veterinar je bil Tone odprt za novosti in je v svoji generaciji veljal kot strokovnjak za konje. To je dosegel predvsem zaradi svojega značaja, saj se je bil vedno pripravljen izobraževati, poglobljati svoje znanje in ga prenašati v prakso, raziskovati in pripeljati stvari na boljše. V Kobilarni Lipica se je počutil doma. Ni bilo dneva, da ne bi že navsezgodaj šel skozi vse štale in pregledal vse konje. Tudi potem, ko se je zopet vrnil na Veterinarsko postajo v Sežano, je bil v Lipici vsak dan, saj je postaja skrbela za zdravje konj. Ko se je veterina v Sloveniji ločila na državni in zasebni del, je skupaj z Rafaelom Vončino in Tinetom Volkom ostal v primarni veterini oz. zasebni veterinarski ambulanti v Sežani, kasneje pa se jim je pridružil še Andrej Jureš. Po prvem direktorju Vončini je zasebno ambulanto prevzel in jo dolgo časa vodil prav Pečovnik. Pri vodenju in kot veterinar je bil zelo uspešen, ljudje so ga imeli radi in ga spoštovali, se Pečovnika spominja sedanji vodja sežanske veterinarske postaje Rajko Fabbro.

Kraševci in Brkinci, še posebej tisti, ki so doma imeli domače živali, pred-

vsem pa konje, so ga poznali kot zanesljivega veterinarja. Veterinarji ne poznajo slabega vremena, slabi vremenski pogoji ga niso nikoli zaustavili, ob vsakem času se je odpravil na teren, da bi pomagal živalim. Specialist za rejne živali in kopitarje je bil ob vsaki uri dosegljiv. Bil je tudi aktiven član lovskega društva Dutovlje, Združenja rejcev lipicanca Slovenije in Združenja rejcev slovenskih toplokrvnih konj, kjer je bil med ustanovitelji društva in organizaciji njihovega dela.

Pečovnik ima velike zasluge za razvoj veterinarske medicine na področju zdravljenja kopitarjev. Med konji so mu bili posebej pri srcu lipicanci, ki jim je posvetil veliko časa, jih spremljal od rojstva pa do njihovih dosežkov na večini tekmovanj. Še posebej je spremljal njihovo vzrejo in križanje oz. rejno knjigo lipicancev. Svoj poklicni uspeh je prenesel v svoje zasebno življenje, kjer so mu družbo delali tudi njegovi konji. Bil je tudi strasten smučar, poleg Krasa je imel najraje zasneženo domače Pohorje. Njegovo veselje do veterine je prenesel na hčer Mojco, ki je prav tako zaključila veterinarsko fakulteto in živi in dela v Ljubljani

Marsikdo bo ohranil Antona Pečovnika v lepem spominu.

Olga Knez

NASVETI GLASNIK

NAREDITE KORAK ZA SVOJE ZDRAVJE, ODLOČITE SE ZA PRESEJALNO MAMOGRAFIJO

Rak dojke je najpogostejši rak pri ženskah med 50. in 69. letom starosti, za katerim v Sloveniji vsako leto zbolijo okoli 1.400 žensk, med temi jih je 80 % starejših od 50 let. Na letni ravni zabeležimo približno 430 smrti zaradi te bolezni.

Pri raku dojke je zelo pomembna preventiva, zato ženske spodbujamo k samopregledovanju svojih dojk in udeležbi v presejalni program Dora, ki je v Sloveniji organiziran na državni ravni. Na presejalno mamografijo oziroma slikanje dojke so na vsaki dve leti

povabljene ženske iz najbolj ogrožene starostne skupine, od 50 do 69 let. Znano je, da zgodnje odkrivanje raka dojke zmanjša umrljivost v pregledani populaciji, poleg tega pa je zdravljenje raka odkritega na začetni stopnji, ko je omejen še na dojko, manj obsežno.

S presejalno mamografijo, ki je trenutno edina dokazano najbolj zanesljiva metoda za zgodnje odkrivanje raka dojke, se odkrivajo majhne tvorbe, ki jih ženska sama ne more zatipati, prav tako pa jih zelo težko odkrije tudi njen zdravnik pri kliničnem pregledu. Z

udeležbo v programu Dora je mogoče raka dojke odkriti veliko prej, preden se pojavijo vidni ali tipni znaki bolezni, kot sta npr. zatrdlina v dojki ali pa izcedek iz dojke. Približno polovica rakov, ki jih odkrijemo v presejalnem programu, je tako majhnih, da je potrebna le kirurška odstranitev dela spremenjenega tkiva in ne cele dojke. Občanke Divače, ki so stare od 50 do 69 let, so na vsaki dve leti povabljene v program Dora v Splošno bolnišnico Izola. Iz občine Divača se je v letu 2020 presejalne mamografije udeležilo 73,1

% povabljenih žensk, kar pomeni, da je bil dosežen pogoj za zmanjšanje smrti žensk zaradi raka dojk za tretjino.

Zato vas vabimo, da tudi v prihodnje skrbite za zdravje svojih dojk, da izvajate redno samopregledovanje in da se odzivite vabilu na pregled, ki ga prejmete iz programa Dora. Pregled opravite brez čakanja, brez napotnice in brez doplačil. Potrebujete le vabilo in kartico zdravstvenega zavarovanja.

Več informacij o Programu Dora in o pravilnem samopregledovanju lahko dobite:

- pri svojem osebnem izbranem zdravniku,
- v Zdravstveno vzgojnem centru ZD Sežana v Zdravstveni postaji Hrpelje,
- na spletni strani programa Dora www.dora.onko-i.si,
- na elektronskem naslovu dora@onko-i.si ali pa

- na brezplačni telefonski številki 080 27 28 (vsak delavnik med 9. in 12. uro).

Živa Žerjal,

NIJZ OE Koper

Katja Jarm in Vesna Škerbec, Onkološki inštitut Ljubljana – program DORA

AL' PRAV SE PIŠE

Koronsko besedišče

Dve leti minevata od novega virusa, ki nam je v marsičem spremenil življenje. Prisoten je tudi v jeziku, saj je v povezavi z njim nastalo veliko novih izrazov, nekatere že obstoječe pa smo pogosteje uporabljali. V zadnjem času je veliko ljudi v karanteni in (samo)izolaciji oziroma osamitvi. Med pogovorom se je marsikomu zareklo, da je njegov znanec, sorodnik v karanteno oziroma izolaciji. Ali imata izraza res enak pomen? Poglejmo, kaj o karanteni, izolaciji in osamitvi piše v jezikovnih priročnikih.

Slovar slovenskega knjižnega jezika izraz *karantena* razlaga kot "osamitev zaradi suma okuženosti", podobno tudi Sinonimni slovar slovenskega jezika – "izolacija zaradi suma okuženosti". Kot sopomenka karanteni je naveden izraz izolacija. Iz normativnih oznak v Slovenskem pravopisu pa iz-

vemo le, da je izraz karantena splošni pomen za osamitev. Zanimiv pa je izvor besede karantena – izhaja namreč iz števnikar štirideset. Štirideset dni so morale barke, ki so priplule v sredozemska pristanišča, počakati pred pristaniščem, če so sumili, da na barki razsaja kuga ali druga kužna bolezen. Iz napisanega bi lahko sklepali, da je osamitev nadpomenka karanteni. Slovar slovenskega knjižnega jezika *osamitev* razlaga kot iz glagola *izpeljan* samostalnik, ki pomeni "napraviti, da kdo ne biva, ni skupaj z drugimi". Slovenski pravopis razlage pomena ne podaja, iz primera rabe pa lahko sklepamo, da gre za osamitev oseb z nalezljivo boleznijo. Sinonimni slovar slovenskega jezika pa *osamitev* razlaga kot "dejanje, s katerim se napravi, da kdo ne biva, ni skupaj z drugimi", tudi temu izrazu je kot sopomenka pripisana izolacija. Poglejmo torej, kaj pomeni *izolacija* – po Slovarju slovenskega kn-

jižnega jezika gre za iz glagola *izpeljan* samostalnik, ki pomeni "napraviti, da kdo ne biva, ni skupaj z drugimi", torej gre za identično razlago kot pri besedi *osamitev*. Enako razlago podaja tudi Sinonimni slovar slovenskega jezika in dodaja sopomenko *osamitev*. Tudi Slovenski pravopis besedi *izolacija* pripíše sopomenko *osamitev*.

Kljub temu da Sinonimni slovar slovenskega jezika tako karanteni kot osamitvi pripisuje sopomenko *izolacija*, pa razliko najdemo tudi v Zakonu o nalezljivih boleznih – s karanteno se omeji gibanje zdravih oseb, za katere se sumi, da so bile v stiku z okuženo osebo, z osamitvijo oziroma izolacijo pa se omeji gibanje oseb, ki so okužene z nalezljivo boleznijo.

doc. dr. Jana Volk,

Oddelek za slovenistiko UP Fakultete za humanistične študije

KDOR ODPADKE NAREDI, NAJ ZANJE TUDI POSKRBI!

Ali veste kateri je prvi korak, da boste pravilno poskrbeli za svoje odpadke? Vključiti (prijaviti) se morate v organiziran odvoz odpadkov. To storite tako, da oddate prijavnico pri komunalnem podjetju in pričnete z doslednim ločevanjem odpadkov.

Kdo vse se mora prijaviti v odvoz odpadkov?

V odvoz odpadkov se mora prijaviti vsaka oseba, ki biva na območju občine (začasno ali stalno), se na novo priseli ali pa rodi. V odvoz odpadkov se mora prijaviti tudi, če na območje prihaja zgolj občasno – na vikend. Prav tako se morajo v odvoz odpadkov prijaviti vse pravne osebe, ki s svojo

dejavnostjo povzročajo odpadke. To velja tudi za samostojne podjetnike, osebe z dopolnilno dejavnostjo, kmete, turistične nastanitve, sobodajalce. Prijava je potrebna ne glede na količino odpadkov, ki jih povzročijo, zato se z njimi sklepa individualne pogodbe. Zakaj se morajo v odvoz odpadkov prijaviti vsi? V prvi vrsti zato, da vsak poskrbi za svoje odpadke. Ni pošteno, da za odpadke nekoga, ki ni prijavljen v njihov odvoz, plačujejo drugi občani. In ni pošteno, da odpadke, ki nastajajo iz tržne dejavnosti, plačujejo občani. Od števila prijavljenih oseb in sklenjenih pogodb je odvisno število zabojnikov, volumni in pogostost praznjenja.

Zakaj so ponekod prepolni zabojniki in odpadki ob zabojnikih? Zabojniki (število in volumni) po terenu so postavljeni glede na število uporabnikov (prijavljeno število oseb po gospodinjstvih) in glede na vsebino sklenjenih pogodb za ravnanje z odpadki iz dejavnosti. Na nekaterih mestih, predvsem pri večstanovanjskih stavbah, se odpadki kopičijo predvsem iz treh razlogov: uporabniki odpadkov ne ločujejo, v stavbi niso prijavljeni vsi člani gospodinjstev, poleg zabojnikov odlagajo tudi odpadke, ki sodijo v zbirni center. Pogosto prejmemo prijavo samo enega člana gospodinjstva, medtem ko v resnici v stanovanju biva vsa družina. Za vsa

gospodinjstva, tako tista v samostojnih hišah kot tista v večstanovanjskih stavbah (bloku), pa veljajo enaki normativi pripadajočega prostora v zabojniku na osebo in enaka pogostost praznjenja zabojnikov, saj za obe gospodinjstvi veljajo enake cene odvoza odpadkov. V kolikor bi odpadke nemudoma odpeljali oz. bi jim dodelili večje število zabojnikov, bi pomenilo, da bi drugi občani plačevali njihove odpadke, česar pa ne moremo dovoliti. Zato odpadke odpeljemo šele po naročilu upravnika

stavbe ali pa na podlagi odredbe inšpektorata, ki predhodno opravi kontrolo odpadkov.

Kje lahko prejmem dodatne informacije glede prijave v odvoz odpadkov? Dodatne informacije glede vključitve v odvoz odpadkov lahko zastavite prek elektronske pošte info@ksp-sezana.si, po telefonu na številki 05/73 11 240 in 05/73 11 245 ali pa z osebnim obiskom na KSP d. d. Sežana, Partizanska cesta 2, 6210 Sežana, vsako sredo med 8 in 11 uro ter 13 in 15 uro. Vse

informacije in obrazce pa najdete tudi na spletni strani www.ksp-sezana.si.

Komunalno stanovanjsko podjetje, d. d., Sežana

KOMUNALA SEŽANA

PORTAL MOJ.GOZDAR.SI

Spletni portal Moj Gozdar je namenjen iskanju ustreznih izvajalcev del gozdarskih storitev.

Razlogi za izbiro kakovostnega in usposobljenega izvajalca so številni. Pomaga vam z bogatim tehničnim znanjem, izkušnjami in nasveti do učinkovite izvedbe zastavljenih ciljev. Delo v gozdu je za neizkušenega lastnika lahko smrtno nevarno, zato je smotrno izbirati ustrezno opremljenega, izobraženega in izkušenega profesionalca. Nestrokovna izvedba del v gozdarstvu lahko vodi do trajnih poškodb gozda oz. sestaja, s čimer si zmanjšujemo vrednost gozda. Z izbiro kakovostnega izvajalca del si lahko torej zagotovimo dolgoročno višje donose. Cena ne sme biti glavno vodilo pri izbiri, poudarek naj bo na kakovosti opravljenega dela.

Zbirka izvajalcev na portalu vključuje izvajalce, registrirane pri Inšpektoratu za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo; izvajalce, ki so bili vključeni na podlagi raziskave trga, ter izvajalce, ki so se samostojno prijavi.

Portal uporabnikom nudi podpo-

ro pri iskanju naslednjih gozdarskih storitev: sečnja z motorno žago, spravo s traktorjem, gojitvena dela, žičniško spravo, strojna sečnja, izdelava lesnih sekancev (sekalnik), gozdno gradbeništvo, prevoz okroglega lesa in lesnih sekancev in odkup lesa na kamionski cesti.

Spletni iskalnik omogoča iskanje izvajalcev po: storitvah, regiji, nazivu izvajalca in lokaciji na zemljevidu. Portal omogoča tudi pošiljanje povpraševanja neposredno vsem izvajalcem del, ki so se predhodno prijavi v sistem in navedli naslov elektronske pošte.

Zelo pomembno je tudi tristopenjsko ocenjevanje izvajalcev:

- 1.stopnja – ocena pravno-formalne ustreznosti, pri čemer so izvajalci preverjeni po podatkovnih bazah AJPES, FURS in gozdarskega inšpektorata.
- 2.stopnja – strokovna ocena ustreznosti izvajalca za opravljanje gozdarskih storitev na podlagi neodvisne presoje gozdarskih strokovnjakov.
- 3.stopnja – ocena zadovoljstva naročnika z opravljeno storitvijo posameznega izvajalca.

Razširjen profil izvajalca omogoča boljšo predstavitev ponudnika storitve in je grafično oblikovan kot samostojna vsebina (podstran) z enotno grafično postavitvijo za vsa podjetja. Namenjen je izvajalcem, ki prostovoljno pristopijo k drugi stopnji ocenjevanja, v katero se lahko vključijo vsi izvajalci, ki so v prvi stopnji ocenjeni pozitivno.

Na portalu so na voljo tudi vzorčne pogodbe, ki jih lastniki gozdov lahko podpišejo z izvajalci del in si zagotovijo transparentnost in dokazljivost opravljenih storitev.

Zavod za gozdove Slovenije, OE Sežana

Foto: arhiv ZGS

ELEKTRONSKI KOLEDAR NIJZ 2022

Ko se staro leto izteka in se novo začne, si po stari navadi izrečemo voščila in drug drugemu zaželimo, da bi prihodnost prinesla čim več lepega in dobrega ter čim manj težav.

Pandemija nove virusne bolezni covid-19 je celotno človeštvo in vsakega od nas soočila z izzivi, ki so po eni strani novi, nepričakovani in tudi neznani, po drugi strani pa so tisti, s katerimi živimo že vrsto let, postali še bolj očitni in pereči.

Zato smo se na NIJZ tokrat odločili za ne-

koliko nenavadno novoletno darilo. Pripravili smo koledar, v katerem boste našli vse za zdravje in kakovost življenja pomembne mednarodne tematske dneve. Koledar ni natisnjen, ampak je vsem dostopen v elektronski obliki – verjamemo, da je praktično prilagodljiv in spodbuden ter da si ga bo marsikdo natisnil in ga obesil na steno svojega doma, delovnega, pa tudi javnega okolja. Tematski dnevi, tedni in meseci spodbujajo k razmisleku, kaj lahko vsak sam in kaj vsi skupaj storimo

za svoje zdravje in kakovostno življenje, za zdravje svojih bližnjih in tudi vse širše skupnosti. Poleg čisto koledarskega dela vsebuje tudi razmisleke o neenakosti v zdravju in najpomembnejših temah, povezanih s tem izzivom. Koledar vsebuje tudi 12 pobarvank. Ne le da tako lahko vsak vnese v koledar najljubše barve in si ga prikroji po svoji izbiri – pobarvanke so tudi vse bolj priljubljen način, na katerega se umirimo, zatopimo v ustvarjalno opravilo in tako storimo korak zoper stres in za

dobrobit duševnega zdravja.

Na naslovnici koledarja so trije okrogli slikovni simboli – mandale, darilo mednarodno uveljavljenega umetnika Marka Pogačnika. Predstavljajo tri prisposode sožitja z Zemljo, našim edinim in skupnim domom. Če naslovnico natisnemo barvno, bodo mandale zasijale v barvah, kot si jih je zamislil umetnik. Lahko pa jih pobarva vsak sam.

Leto 2022 je Evropska unija razglasila za Leto mladih. S tem želita Evropski parlament in Evropska komisija poudariti pomen, ki ga imajo mladi za prihodnost vseh prebivalcev Evrope.

Organizacija združenih narodov je leto 2022 razglasila za Mednarodno leto ribogojnic in marikulture. Obe mednarodni temi leta 2022 sta povezani in zelo pomembni. Opozarjata nas na to, da vsaka odgovorna skupnost po najboljših močeh skrbi za kakovostno življenje mladih, pa tudi na to, kako zelo je za prihodnost vseh prebivalcev Zemlje pomembno poglobljeno razumevanje pomena skrbi za okolje in naravo ter za zagotavljanje zdrave hrane. Pri tem je enako pomembna tudi skrb za soljudi, ki se soočajo z različnimi oviranostmi in zmanjšanimi možnostmi in za to, da se ne bodo poglobile nepravilne razlike, ki ne vplivajo le na socialne in ekonomske neenakosti, ampak tudi na neenakosti v zdravju.

Neenakosti v zdravju so nepravilne, nastajajo namreč zaradi različnih dejavnikov, na katere posamezniki in skupine ljudi, ki jih ti dejavniki prizadenejo, sami ne morejo vplivati. Marsikdaj so te neenakosti spregledane. V Sloveniji imamo na srečo na voljo poglobljene analize o tem, kje se kažejo med prebivalci neenakosti v zdravju in kaj so poglobljene dejavniki, ki na to vplivajo. To pomeni, da imamo dober vpogled v to, kako in zakaj te nepravilne neenakosti nastajajo, pa tudi, s kakšnimi ukrepi jih je mogoče zmanjšati ali celo povsem odpraviti. Pri tem lahko prispeva prav vsak – od odločevalcev na najvišji ravni države, pa do lokalnih skupnosti, družine in vsakega posameznika.

V letu 2021 je na NIJZ izšla obširna in izčrpna publikacija NEENAKOSTI V ZDRAVJU: IZZIV PRIHODNOSTI V MEDSEKTORSKEM POVEZOVANJU (uredile so jo Mojca Gabrijelčič Blenkuš, Tatjana Kofol Bric, Metka Zaletel, Ada Hočevar Grom in Tina Lesnik) in tudi povzetek te publikacije. Publikaciji sta nastali v vzornem sodelovanju več nacionalnih inštitucij, poleg NIJZ še IER, IR-SSV, OI in UMAR. Obe lahko najdete na

spletni strani www.nijz.si. Med drugim prinašata odlični prikaz medsektorskega sodelovanja med ključnimi raziskovalnimi institucijami in ministrstvi, ki s svojim delom in politikami aktivno naslavljajo zmanjševanje neenakosti. Opravljeno delo je tudi plod uspešnega sodelovanja Slovenije s Svetovno zdravstveno organizacijo na tem področju. V letu 2019 je Slovenija gostila v svetovnem merilu prvo konferenco Svetovne zdravstvene organizacije Evropske regije o neenakostih v zdravju na visoki ravni. Na podlagi zaključkov konference je nastala Ljubljanska izjava, ki poziva politiko k odločnejšemu ukrepanju in je pomemben mejnik v prizadevanjih za odpravo neenakosti v zdravju. Slovenija tudi sicer sodi med tistih nekaj držav, ki so se problema neenakosti v zdravju lotile zelo aktivno. Dol-

goletna prizadevanja so obrodila dobre rezultate in tako so neenakosti v Sloveniji na nekaterih področjih manjše kot v primerljivih državah. Vendar obstajajo in ker so nepravilne, si je treba prizadevati, da jih odpravimo ali zmanjšujemo. Neenakosti v zdravju namreč ne škodujejo le posameznikom, ampak kakovosti življenja in razvojnim možnostim celotne družbe. Pandemija covid-19 je nujnost takih prizadevanj le še zaostri. Covid-19 res najbolj ogroža starejše, dolgoročno pa najbolj škoduje mladim, ki jih med drugim ovira pri izobraževanju, druženju in osebni razvoju.

dr. Mojca Gabrijelčič Blenkuš,
Center za proučevanje in razvoj zdravja

AVTOPLUS TPS

Poslovna cona Risnik 4, 6215 Divača
tel. 05/73 18 590, e-mail: divaca@avtoplus-tps.si

TEHNIČNI PREGLEDI TRAKTORJEV NA TERENU

Spoštovani, obveščamo vas, da bomo skladno s pravilnikom o tehničnih pregledih (Ur.l. RS 44/13, 97/13, 31/14, 9/17, 47/17), izvajali tehnične preglede za traktorje in traktorske priklopnike na terenu po sledečem razporedu:

	datum	kraj	ura
ponedeljek	28.3.2022	LAŽE SENOŽEČE	13:00 - 15:00 15:30 - 18:00
torek	29.3.2022	DOLENJA VAS	14:00 - 18:00
sreda	29.3.2022	NAKLO VAREJE MISLIČE	13:30 - 14:30 15:00 - 16:00 16:30 - 17:30
četrtek	31.3.2022	ARTVIŽE TATRE	13:30 - 14:30 15:30 - 18:00
ponedeljek	4.4.2022	ČRNOTIČE PODGORJE	13:00 - 14:30 15:00 - 17:00
torek	5.4.2022	PREŠNICA OCIZLA	13:00 - 15:00 15:30 - 17:00
sreda	6.4.2022	HRPELJE KRVAVI POTOK	13:00 - 14:30 15:00 - 17:30
četrtek	7.4.2022	RODIK ROŽICE	12:30 - 15:00 15:30 - 17:30
ponedeljek	11.4.2022	SLIVJE	14:00 - 17:30
torek	12.4.2022	OBROV	14:00 - 17:30
sreda	13.4.2022	MATERIJA GRADIŠČE PRI MATERIJI	13:00 - 15:00 15:30 - 17:30
četrtek	14.4.2022	DOLNJE LEŽEČE VREMSKI BRITOF	12:30 - 13:30 14:00 - 17:30

Vabljeni tudi v našo poslovno enoto pri Divači!

**Od ponedeljka do petka od 7.00 do 19.00 in
v soboto od 8.00 do 12.30.**

POMEMBNO OBVESTILO

Prosimo vas, da s seboj prinesete **veljavno zavarovalno polico** (podaljšano) za vozilo, ker sklepanje zavarovanj na terenu ni več mogoče.

KULTURNA ZGODOVINA IN SLOVENISTIKA, KI MISLITA ČEZ

Univerza v Novi Gorici

V lanskem letu (2021) smo se Občina Divača in Fakulteta za humanistiko Univerze v Novi Gorici povezali z namenom oblikovanja in izdaje Dolenčevega zbornika 2021, ki smo ga 30. 9. 2021 tudi javno predstavili v senožeški Dvorani Rudolfa Cvetka. Odziv domačinov in stroke je bil nad pričakovanji, zato si prizadevamo k bialni izdaji zbornika. Fakulteta za humanistiko Univerze v Novi Gorici ravnokar (še z dvema partnerjema) sodeluje z Občino Divača (KS Senožeče) pri oblikovanju strokovnih vsebin za prijavo projekta za obnovo in revitalizacijo senožeške mitnice. Tako zbornik kot tudi obnova mitnice predvidevata, če ne kar zahtevata, tesno sodelovanje tudi v prihodnjih letih, kar je dokaz, da je poklic zgodovinarja ne le zanimiv

in vsestranski, temveč tudi perspektiven. Fakulteta za humanistiko ponuja več dodiplomskih in magistrskih študijskih programov, med njimi denimo programa Kulturna zgodovina in Slovenistika. Študij je mogoče nadaljevati na Fakulteti za podiplomski študij Univerze v Novi Gorici.

Naše študijske programe povezuje ideja misliti čez, kar pomeni, da mislimo preko ustaljenih vzorcev, tradicionalnih študijskih pristopov in preko meja. Dodiplomski študijski program in magistrski študijski program Slovenistika razvijata sodobne kompetence s področja literarnih ved in jezikoslovja, diplomski program Kulturna zgodovina prinaša interdisciplinarni pogled na zgodovino, mednarodni magistrski program Migracije in medkulturni

odnosi (Erasmus Mundus) pa sploh in zares mislijo čez.

Vabljeni k vpisu v študijske programe:

Dodiplomski študij:

- Kulturna zgodovina
- Slovenistika

Magistrski študij:

- Slovenistika, smer Literarne vede in smer Jezikoslovne vede
- Migracije in medkulturni odnosi (Erasmus Mundus)

Nikita Meden

ZAPIŠIMO SPOMINE!

Zavod Dobra pot med 14. in 25. marcem organizira vseslovensko akcijo zapisovanja spominov starejših

Zavod Dobra pot, ki že vrsto let osvešča o naravni in kulturni dediščini ter skrbi za njuno ohranjanje, letos pripravlja prvo vseslovensko akcijo zapisovanja spominov starejših. S pobudo, ki jo bodo izvedli s pomočjo svoje aplikacije Zapisi spomina, želijo opomniti na vlogo, ki jo imajo starejši kot nosilci spomina, hkrati pa spodbuditi zanimanje za dediščino ter jo predstaviti na nov, sodoben način.

Starejši so zakladnica modrosti, izkušenj in spominov, s svojimi zgodbami pa pogosto gradijo mostove med preteklostjo in prihodnostjo. Kljub temu se številni znajdejo v situacijah, ko ne morejo izkoristiti svojega potenciala, saj se soočajo z osamljenostjo in odrinjenostjo na rob družbe. Po drugi strani pa mladi niso več v stiku z dediščino našega prostora, mnogi običaji izginjajo. Prav ta medgeneracijski prepad naslavlja Zavod Dobra pot, ki s svojo aplikacijo Zapisi spomina omogoča beleženje in objavljanje vedenj, pričevanj ter zgodb starejših o različnih vidikih življenja v preteklih obdobjih.

V akcijo zapisovanja spominov vabijo

širšo slovensko javnost, tako posameznike kot tudi osnovne in srednje šole, medgeneracijske centre, društva in druge organizacije. Cilj akcije je namreč obuditi medgeneracijske pogovore in vezi ter ustvariti prostor za tiste čarobne trenutke, ko se znanje in vrednote prenašajo iz generacije na generacijo. V ekipi organizatorjev so prepričani, da bo ta skupnostna akcija ne samo obogatila življenja vsem vključenim, temveč tudi ogromno prispevala v skupno zakladnico ohranjenega spomina, torej k digitalizaciji in ohranitvi našega kulturnega izročila.

»Navdušeni smo, da se v akcijo že prijavljajo tako posamezniki kot tudi šole in večgeneracijski centri. To je po eni strani dokaz, da je zanimanja za dediščino oz. njeno digitalizacijo veliko, po drugi strani pa kaže tudi na potencial, da akcija postane vsakoletna, tradicionalna. Resnično upamo, da se v teh dveh tednih po celi Sloveniji zgodi veliko trenutkov, ki bodo poglobili vezi med ljudmi«, pravi Nava Vardjan, vodja projekta v Zavodu Dobra pot. V akcijo **ZAPIŠIMO SPOMINE!** se lahko prijavite kot zapisovalci spomina (tisti, ki bi zgodbe starejših za-

beležili oz. posneli in vnesli v aplikacijo) ali kot pričevalci (starejši, ki bi želeli podeliti svoje spomine). Prijave potekajo prek spletne strani Zavoda Dobra pot (www.dobrapot.si) ali prek aplikacije Zapisi spomina (odčitajte QR kodo). Organizatorji sporočajo še, da bo za vse prijavljene v začetku marca organizirana spletna delavnica, na kateri bodo podrobneje predstavili potek dvotedenske akcije in odgovorili na vsa vprašanja.

Zavod Dobra pot, ki prihaja iz Brkinov, sicer že sedmo leto izvaja najrazličnejše projekte, s katerimi osvešča o naravni in kulturni dediščini našega prostora ter skrbi za njuno ohranjanje. Dediščino na najrazličnejše načine uporabljajo kot vezivo, ki povezuje skupnost, s svojo aplikacijo za zapisovanje spominov pa skrbijo tudi za zmanjševanje digitalnega prepada med generacijami.

DOBRA POT
zavod za kulturo in sonaravno delovanje

MARINA SUBAN ZA RAZVOJ INFRASTRUKTURE NA KRASU IN V BRKINIH TER TRAJNOSTNI TURIZEM

Spoštovane občanke in občani Občine Divača!

Želela bi vam predstaviti svojo vizijo delovanja poslanke v Državnem zboru in prispevka k razvoju okolja, iz katerega izhajam. Rojena sem v Baču pri Materiji, moji predniki so z Brkinov - Orehka, Rjavč, Mislič in Ostrovice. Ker poznam življenje v teh krajih, se zavedam, da je potrebno veliko investicij s strani države in lokalne skupnosti, da bi se tod ohranile ali naselile mlade družine in da bi bilo življenje vseh znosnejše.

Iskanje zaposlitve po srednji šoli me je pripeljalo na Kras, v Sežano, kjer sem si ustvarila družino, delala pa sem v lesnopredelovalnem podjetju Javor Pivka. Napredovala sem na različna delovna mesta in ob stečaju podjetja skupaj z delavci pristala na Zavodu za zaposlovanje. Zelo dobro vem, kako se počutiš po petintridesetih letih nenehne aktivnosti, ko ostaneš brez dela, brez upanja in brez prihodnosti. Nisem se vdala, šla sem na dodatna usposabljanja, in končno dobila novo službo v transportnem podjetju v Sežani, kjer pa mi prejšnje izkušnje niso veliko pomagale. Vsega sem se morala naučiti od začetka.

Življenje me je naučilo, da danes v gospodarstvu ni več služb za nedoločen čas in da smo delavci odvisni od uspešnosti podjetij, kjer dobimo zaposlitev. Ugotavljam pa, da prihaja do nerazumnega izkoriščanja prekarne delovne sile, čemur se je treba zoperstaviti z enotno pogodbo o delu. Razumem, da morajo podjetja dobičke vlagati v razvoj podjetja in odpiranje novih delovnih mest, vendar pa morajo del dobička deliti tudi z delavci, ki ga ustvarjajo. Velike zahteve delodajalcev do zaposlenih vodijo v izgorelost in poklicne bolezni. Zato podpiram dolgoročne rešitve

s skrajšanim delovnim časom in več aktivnega počitka za zaposlene.

Slabšanje zdravstvenega stanja naših delavcev in staranje družbe s prihajajočimi boleznimi zahtevata boljše delovanje zdravstvenega sistema. Tudi na Krasu in v Brkinih se srečujemo s pomanjkljivimi zdravstvenimi zmogljivostmi, ki jih bo treba z novimi investicijami nadgraditi na primarni ravni ter zagotoviti prebivalstvu več specialističnih ambulant.

Naša družba je kot del razvitega sveta sprejela zaveze glede prehoda na obnovljive vire energije. Prav energija vetrov in sonca je prednost, ki jo imamo na Krasu in v Brkinih. Podpiram izrabo te energije za potrebe samooskrbe, vendar je treba na državni ravni najprej zakonodajno urediti pravila graditve objektov za ta namen, še posebej nujno pa je zagotoviti zdravstveno varnost občanov. Z vidika dolgoročne učinkovitosti in gospodarnosti je treba presoditi smiselnost umeščanja zlasti vetrnih elektrarn na naše območje.

Na Krasu in v Brkinih smo se vedno soočali s pomanjkanjem pitne vode ter vode za uporabo v kmetijski namene, zato smo se naučili spoštovati vodo, okolje in naravne vire. Od začetka delovanja brestoviškega vodovoda in vodnega zajetja v Klaričih se je oskrba z vodo na Krasu bistveno spremenila na boljše. Zavedam se, da je dostop do zdrave pitne vode treba zagotoviti vsem državljanom, vendar pa ne podpiram uničevalskih posegov v naše naravno okolje, kakršne predvidevata zaježitev potokov Suhorca in Padež ter gradnja akumulacijskega jezera.

Hitra industrializacija mestnih in primestnih območij, nastajanje poslovnih in industrijskih con ter odhajanje prebivalstva iz odročnejših, bolj hribovitih predelov v mestno okolje in

bližino delovnih mest zahtevata spremembe v naši razvojni politiki. Zagotoviti si moramo državna in evropska sredstva za širitev in dograditev vodovodne, cestne, železniške infrastrukture ter optičnih omrežij do vasi v zaledju ter skupaj s stanovanjsko ureditvijo omogočiti zadrževanje mladih ljudi v teh okoljih.

Naši naravni viri, kot so podzemni kraški svet, posebna identiteta kraške in brkinske pokrajine, starodavne nasebine v obliki gradišč, lipicanci, zeliščarstvo, sadjarstvo in kulinarčne posebnosti, omogočajo razvoj turistične ponudbe, ki bi bila usmerjena v trajnostni turizem, predvsem v pohodništvo in kolesarjenje.

Kot kandidatka za poslanko na listi Socialnih demokratov na volitvah v Državni zbor 2022 si bom prizadevala, da se posebnosti našega kraško-brkinskega okolja spoštujejo in uveljavijo, in če bom izvoljena za poslanko, bom skrbno nadzirala vse tiste projekte, ki prinašajo razvoj in blagostanje ob hkratnem spoštovanju naše kulturne in naravne dediščine.

Marina Suban

TKŠD Urbanščica bo organizirala

v nedeljo, 27. marca 2022,

TRADICIONALNI POHOD PO MAGAJNOVI POTI.

Zborna mesto: pred Dvorano Rudnik Vreme v Famljah ob 8.00 .

VABLJENI!

USTNA HIGIENA

V zadnjih desetih letih je v sodobnem zobozdravstvu prišlo do izrednega razvoja na področju materialov in tehnologij. »Trend pristopa v sodobnem estetskem zobozdravstvu je tako že popolnoma v minimalno invazivnem zobozdravstvu,« pravi zobozdravnik Urban Zupanc iz zasebne zobne Klinike DMD v Ljubljani in dodaja, da se je že povsem uveljavila uporaba povečevalnih sredstev, kot so kirurške lupe in operativni mikroskop pri vsakdanjem delu, standard pa je postala tudi izdelava le belih zalivk. Lahko rečem, da je bela zalivka sodobni standard v zobozdravstvu, kar s pomočjo uporabe povečevalnih sredstev pomeni, da zoba ni treba več toliko brusiti, temveč se lahko karies odpravi z minimalnim posegom v zob.

S sodobnimi belimi kompozitnimi materiali je možno popraviti poškodbe, kot je na primer odlom zoba, ki ga je bilo treba včasih zbrusiti in preobleči v zobno krono iz porcelana, takšna sanacija pa je zahtevala večji poseg v zob. Pri oskrbi se veliko ukvarjamo tudi z luskami. Z njimi lahko dosežemo popolno preobrazbo nasmeha. Pacienti nam sami zaupajo, da so po preobrazbi nasmeha veliko bolj sproščeni in nasmejani ter radi pokažejo popoln nasmeh. Luske so še vedno boljša re-

šitev kot preobleka celotnega zoba.

Aktualno pa je tudi beljenje zob,« pravi dr. Zupanc in dodaja, da so mnogokrat ljudje z barvo zob zadovoljni že po obisku ustnega higienika, ki profesionalno odstrani vsa zabarvanja, ki so se pojavila na zobeh v sklopu higienske faze. Obloge in madeži so pogosto razlog za temnejše zobe, za nadaljnji poseg beljenja pa se odločijo tisti, ki so si vedno želeli bolj bel in sijoč nasmeh. Sodobna belila so dovolj močna, da pobelijo vaš nasmeh do zelene beline, vendar ne več tako agresivna kot včasih, da bi poškodovale vaše zobe in dlesni.

Zobni kamen in obloge sta poglaviti razlog za pričetek vnetja dlesni. Večini je vnetja dlesni bolj znana tudi kot začetek parodontalne bolezni. Glavni znak t.i. parodontalne bolezni je ravno vnetja dlesni, ki se kaže s krvavenjem, lahko pa se ji pridruži tudi majavost zob, ki vodi v izgubo zoba. V večini primerov se s sodobnim pristopom parodontalne bolezni da pozdraviti, in sicer z natančnim meritvami ob zobnih žepov in uporabo sodobnih pripomočkov, kot je medicinski laser. Kljub napredku v zobozdravstvu in sodobnim tehnikam pa vsi strokovnjaki še vedno opozarjajo na pomen rednih preventivnih pregledov in

ustrezno ustno higieno, ki ne zajema zgolj ščetkanja, temveč tudi uporabo zobne nitke. »Zanašanje zgolj na lastno zaznavo, kdaj se z zobom nekaj dogaja, je lahko varljivo,« meni dr. Zupanc, »saj se nekatere bolezni, kot je na primer karies, začnejo veliko prej, kot jih občutimo sami. Vse se začne z majhno luknjico in če je ne odkrijemo pravočasno, začne kasneje zob opozarjati z bolečino, kar pa pomeni precej bolj zahtevno zdravljenje in v nekaterih primerih tudi že (pre)pozno.« Z rednimi preventivnimi pregledi, ki vključujejo tudi rentgenska slikanja na dve do tri leta, si lahko prihranimo marsikatero nevšečnost. Pri zdravljenju manjšega kariesa je bolečina minimalna ali je sploh ni, pa tudi stroški zdravljenja so tedaj neprimerljivo nižji kot ob komplikacijah, zaradi katerih je treba zobozdravnika obiskati večkrat.

Urban Zupanc, dr. dent. med.

Klinika DMD
Cesta II. grupe odredov 56
1261 Lj-Dobrunje
M: 040564151
E: info@klinikadmd.si
W: www.klinikadmd.si

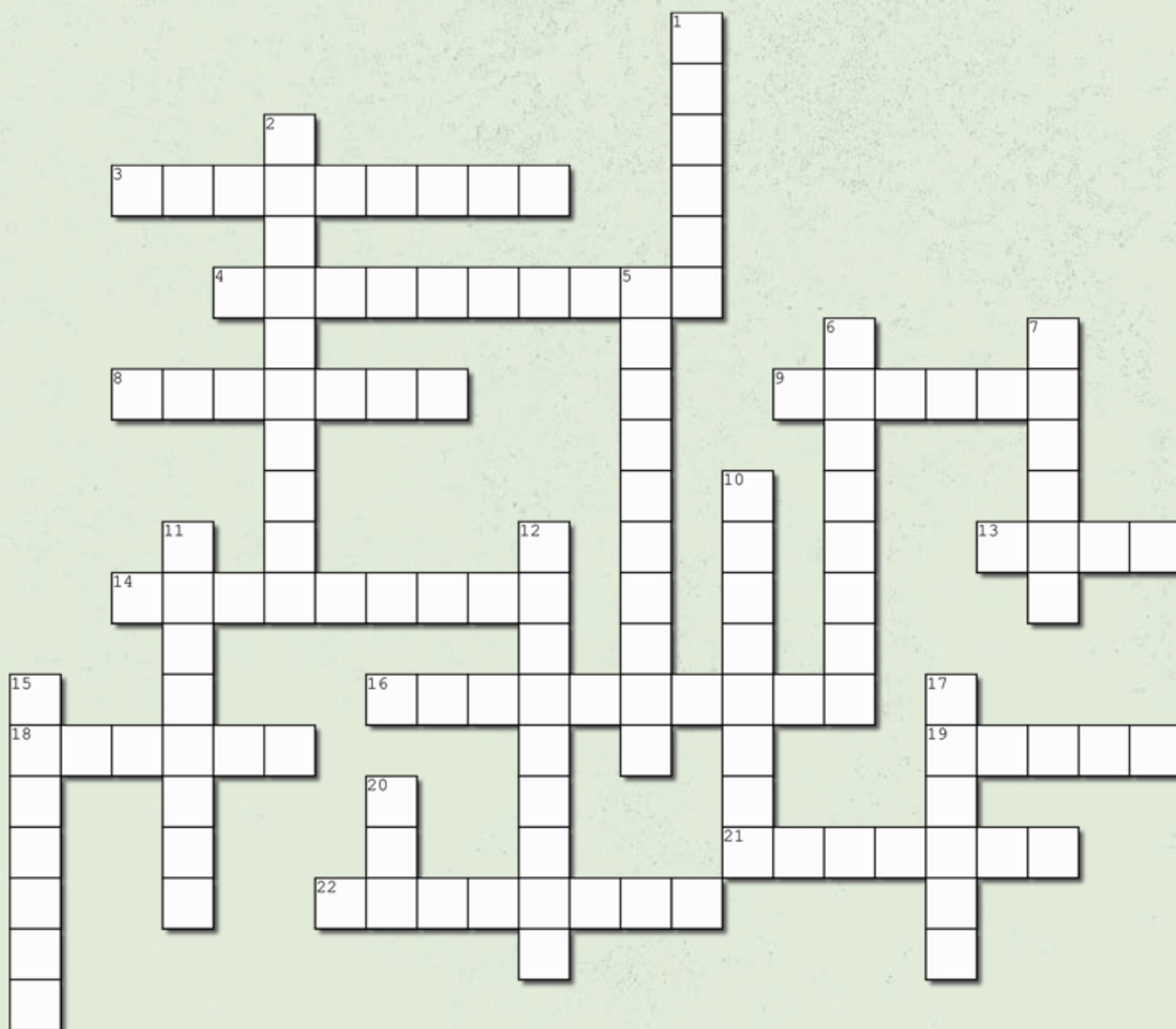
			SESTAVIL: MARIJAN SOTLAR	ANGLEŠKI VIOLINIST BENJAMIN BARUCH	ZADNI VLADAR EGIPTA 1936-1952	SLOVENSKI LITERARNI KRITIK ANDREJ	MEHIŠKA IGRALKA DOLORES DEL	KITAJSKI FILOZOF MENCJU	NASELJE V OBČINI ŽALEC	SOL CIANO-VODIKOVE KISLINE	IVAN ZAJEC	DAMIJAK	ANTIČNO IME ZA MESTO SAMSUN
			LIVELIATIVEV, UTRDITEV, POTRDATEV										
			UMETNOSTNI SLOG V 16. STOLETIJU, POZNA RENESANSA										
			MOŠKI Z VELIKIMI BRKI								KITAJSKI PESNIK TAI PO	GOSJI GLAS	
			UTOPičNA ČAPKOVA DRAMA				VELETOK V INDIJI						
			HRVAŠKA POKRAJINA				VSTOP, PRIHOD						
								MERCEDESOV TIP VOZILA					
								AVTONOMNA POKRAJINA					
GLASNIK	JAPONSKA DIPLOMATKA SADAKO	IMPRESIJA KURDSKO-SVEĐSKA KANTAVTORICA ZANYAR			AMERIŠKI PROTIRAKETNI ŠČIT						LOJZE SLAK		
					NAŠ KOLESAR PRIMOŽ						ŠPANSKO VINO, MADEIRA		
GERMANSKI KRALJ IN VOJSKOVODJA (434-493)							SATURNOVA ŽENA V RIMSKI MITOLOGIJI				MOLIBDEN		DRŽAVA NA SEVERU AFRIKE
							VAS V OBČINI KRŠKO				ŠČUKA ANTON		
ZABOJ IZ LESENIH LETEV									MOZOLI	MEDVEDJE NOGE			
										SLOMIZACIJSKI ZLOG			
AGENCIJA ZA RADIOAKTIVNE ODPADKE					IVO ANDRIČ	GASILSKO DRUŠTVO		GORSKA SKUPINA V TURČIJI					
								VOVK EVA					
PRVI JUDOVSKE MESECE						PAST NEKDANJI AVSTRISKI DENAR, ZLATNIK					TOVARNA STIKAL NA IZLAKAH		
RIMSKI KRALJ MARCIJ					DELAVEN, PRIZADEVEN					MESTO V SLOVENSKIH GORICAH	GLASBENA ZVRST		
					ORGANIZACIJA AFRIŠKE ENOTNOSTI						TEŽAVA, SKRIB, NADLOGA		
GLASNIK	AVSTRISKI SMUČARSKI SKAKALEC BRADL	IGOR OZIM				EDEN OD STARŠEV, ATA		NEMŠKI FIZIK IN MATEMATIK EINSTEIN					
		HRVAŠKI NOGOMETAŠ GORAN				IRSKI DRAMATIK ST. JOHN GREER							
AMERIŠKI IZUMITELJ MORSE									EVROPSKI RAZISKOVALNI SVET				MAJHNO OKROGLO OKENCE V VRATIH
													OŠABNO IN PREDRZNO VEDENJE
FRANCOSKI NADREALISTIČNI PESNIK PAUL									DA ALI ...		ZNAMKA FORDOVEGA AVTOMOBILA	BIVŠI SLOV. JUDOIST FRANC	
MEHIŠKI PESNIK OCTAVIO					VIRGINIJ				POGORJE V SEVERNI AFRIKI				
					MESTO V SAUĐSKI ARABIJ				DUHOVNIŠKO OBLAČILO, TALAR				
SLOVENSKI KANTAVTOR ZORAN													
GLASNIK	KLEČASTA VPONKA V ALPINIZMU	ŽENSKO IME SLOVENSKI BIATLONEC PETER				BRUSNI KAMEN ZA KOSO	KRAJ NAD BAŠKO GRAPO				SLOVENSKI KNJIŽEVNIK IGO		
							DANILO ERJAVEC				ZADAJ		
... ACTA										FRANCOSKI PISATELJ EMILE			
										NADZEMNI DEL REPE			
KOLESARSKA DIRKA PO FRANCIJI					JAPONSKA DOLŽIŠKA MERA	NAŠE MESTO						OZNAKA ZA NEZNANCA	
						EMA KOZIN						RIMSKA ŠTEVILKA 101	
SLIKARSKA TEHNIKA Z VODENIMI BARVAMI							GLAVNI ŠTEVNIK				GLADKA, POTISKANA TKANINA		
BOLNIŠNICA KOT UČNI CENTER							GLASNIK	ARABSKI ŽREBEC			LETOVIŠČE PRI OPATJI		

UGANKARSKI SLOVARČEK: THAAD – ameriški protiraketni ščit, OPS – Saturnova žena v rimski mitologiji, TIŠRI – prvi judovski mesec, ELUARD – francoski nadrealistični pesnik Paul, AMOUR – pogorje v severni Afriki, SEPP – avstrijski smučarski skakalec Bradl, DARIN – kurdsko-sveđska kantavtorica Zanyar, AMBROSE – angleški violinist Benjamin Baruch, AMISOS – antično ime za mesto Samsun

6. NAGRADNA KRIŽANKA

Vodoravno:

3. ljudski običaj ob koncu leta, ko otroci tepečkajo odrasle
4. krajevno, časovno določena krajša (literarna) pripoved s poučno vsebino
8. kipci, postavljeni za božične praznike kot ponazoritev Kristusovega rojstva
9. plazeča rastlina, ki se uporablja v pletarstvu
13. kamniti obod kraškega vodnjaka, tudi velika motika
14. obcestni mejni kamni na robu vozišča
16. prekmurski ljudski ples v paru v tričetrtinskem taktu
18. največja kobilarna lipicancev, kulturni spomenik
19. partizansko ime narodne herojinje Mihaale Škapin, rojene v Velikem Polju
21. najvišja vas v Brkinih
22. klobasa z nadevom iz krvi, drobovine, kaše v svinjskem ali govejem črevesu

Navpično:

1. kamen, ki se uporablja pri ljudski igri škuljanje
2. svetilka na petrolej
5. izdelovanje idrijske čipke
6. skupen izraz za ovce in koze
7. ime slovenskoga slikarja Zafreda iz Divače
10. luknja za gumb na oblačilu
11. ženske iz notranjosti Istre, ki so hodile prodajat kmečke pridelke v Trst
12. izdelovanje pip za kajenje tobaka
15. goreče poleno, tudi odebeljeni del zakrnele hrastove veje
17. mesto z najstarejšim rudnikom živega srebra, svetovna dediščina Unesca
20. vrsta hrasta, rdečkast les, uporablja se za železniške pragove

Pred vami je **6. nagradna križanka**, v kateri se lahko preizkusite v poznavanju in iskanju gesel na temo naravne in kulturne dediščine lokalnega ter slovenskega prostora. Želimo vam prijetno in poučno razvedritev, če se vam pri kakšni besedi zatakne, pa odgovor najdete na spletni strani ali Facebook strani Zavoda Dobra pot (www.dobra-pot.si, <https://www.facebook.com/DobraPot>).

Nagrade so prispevali: Katarina Barbara, unikatna keramika, Katja Prunk; Sivkin Butik, Divača; Leon Butinar, Divača; Sadjar-ska kmetija Biščak, Buje.

Srečni nagrajenci pete križanke so: Mirka Grabljevec iz Dolnjih Vrem, Mitja Avsec iz Črnuč in Andrej Antončič iz Sezane.

Rešitev prejšnje križanke: arcnije, Unesco, Gradina, storž, reciklaža, kompost, drobnovratnik, vreteno, ambrozija, Miklavževo, žegn, Remeščica, košula, freske, Triglavca, Graček, žernada, prunela, mokovec, karavada, brajda, prhlica, Felicijan, jota, nečke, špičot.

Ponovno vabljeni, da celotno rešeno križanko fotografirate in pošljete do 10. aprila 2022 na sitka.tepeh@dobra-pot.si ali po pošti na Zavod Dobra pot, Barka 31, 6217 Vremski Britof. Imena nagrajencev bodo objavljena v eni izmed naslednjih števil glasila. Še enkrat se zahvaljujemo vsem donatorjem za prijazen odziv in darovane nagrade, s katerimi bomo obdarili navdušene poznavalce kulturne in naravne dediščine naših krajev.

Koncert ob dnevu žena in
materinskem dnevu

JURE POČKAJ

S POZABLJENIM ORKESTROM

GOSTA

&

ZALA HREŠČAK

VLADIMIR POČKAJ – ŽLAJF

JURE POČKAJ

OPERA & VEČ

BIVAČA

Degustacija vin in dobrot od 18.00 dalje
VSTOPNINA: 5 €

SENOŽEČE, 19. 3. 2022, OB 19.00
DAVORANA RUDOLFA CVETKA

Koncert bo potekal v skladu z navodili NIJZ.

Pihalni orkester Divača

vas vabi na

VELIKONOČNI KONCERT

23. aprila 2022 ob 19. uri
v dvorani Rudolfa Cvetka
v Senožečah